

ความแตกต่างของพฤติกรรมกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่ชุมชนเมืองและ
ชนบท : กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอปัวจังหวัดน่าน

นายพรเทพ กมลเพชร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

The Different Behaviors of Village Funds and Members of Village Funds between
Urban and Rural Areas : A Case Study in Pua District, Nan Province.

Mr. Porntep Kamonpetch

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics Program in Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความแตกต่างของพฤติกรรมกองทุนหมู่บ้านและสมาชิก
กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่ชุมชนเมืองและชนบท : กรณีศึกษา
พื้นที่อำเภอป่าสักจังหวัดน่าน

โดย

นายพรเทพ กมลเพชร

สาขาวิชา

เศรษฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกานดา ลูวิส

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชโยดม สรรพศรี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.โสทธิธร มัลลิกะมาส)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกานดา ลูวิส)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรชนก คัมภีรยส คุณเวเนเบิร์ค)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี โพชนุกูล)

พรเทพ กมลเพชร : ความแตกต่างของพฤติกรรมกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่ชุมชนเมืองและชนบท : กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอปัวจังหวัดน่าน. (The Different Behaviors of Village Funds and Members of Village Funds between Urban and Rural Areas : A Case Study in Pua District, Nan Province.) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร.สุกานดา ลูวิส, 118 หน้า.

งานศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างของพฤติกรรมสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในการใช้บริการทางการเงินกับกองทุนหมู่บ้าน และพฤติกรรมของกองทุนหมู่บ้านในการบริหารจัดการกองทุน ระหว่างพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบท ใช้กรณีศึกษาเขตพื้นที่อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยแบ่งเป็นกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง กองทุนหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตชานเมืองและกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตชนบท การศึกษาพฤติกรรมของสมาชิกศึกษาผ่านการใช้แบบสอบถามเชิงลึกหมู่บ้านละ 20 ชุด ซึ่งจะได้ข้อมูลในเชิงปริมาณและข้อมูลคุณภาพ ส่วนการศึกษาพฤติกรรมกองทุนหมู่บ้านนั้นจะศึกษาผ่านการจัดเวทีเสวนากลุ่มย่อยกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เกี่ยวกับเรื่องระเบียบของกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่ากองทุนหมู่บ้านมีพฤติกรรมร่วมกันก็คือพยายามรักษาเงินสนับสนุนจากรัฐบาล 1 ล้านบาทไม่ให้หายไป โดยเคร่งครัดกับการติดตามการชำระเงินกู้คืนของสมาชิกจะต้องติดตามเงินกู้ให้ได้ครบกำหนดภายในช่วงเวลาที่กำหนด เมื่อจำแนกกองทุนหมู่บ้านออกเป็นกองทุนในเขตเมืองและชนบทพบว่ากองทุนหมู่บ้านในเขตเมืองนั้นไม่มีการจัดสวัสดิการต่างๆให้สมาชิกนอกเหนือจากการให้กู้ประจำปี ส่วนกองทุนในชนบทนั้นจะมีการจัดสวัสดิการต่างๆเช่น การให้เงินช่วยเหลือในงานศพ การให้เงินช่วยเหลือเมื่อต้องนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาล การให้ทุนการศึกษาแต่บุตรหลานของสมาชิก ส่วนพฤติกรรมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านพบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตเมืองนั้นไม่ได้เห็นความสำคัญของเงินกองทุนหมู่บ้านเท่ากับสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตชนบท เนื่องจากมีตัวเลือกในการกู้เงินที่หลากหลายกว่า นอกจากนั้นถ้าหากกองทุนหมู่บ้านให้บริการการออมเงินแก่สมาชิกแล้วสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่เมืองจะให้ความสนใจที่จะออมเงินกับกองทุนหมู่บ้านน้อยกว่าประชาชนในพื้นที่ชนบท

CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่อนิติต .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

5485157729 : MAJOR ECONOMICS

KEYWORDS: VILLAGE FUND / MICROFINANCE

PORNTEP KAMONPETCH: THE DIFFERENT BEHAVIORS OF VILLAGE FUNDS AND MEMBERS OF VILLAGE FUNDS BETWEEN URBAN AND RURAL AREAS : A CASE STUDY IN PUA DISTRICT, NAN PROVINCE.. ADVISOR: ASSOC. PROF.SUKANDA LEWIS, Ph.D., 118 pp.

This research aims to study the differences between the behaviors of the village fund members in using financial services of the village funds, as well as the behaviors of the village fund in providing financial services to the members. The scope of this research is within Pua district of Nan province, divided into rural area and urban area. The research uses 120 questionnaires to study the behaviors of the members and uses focus group interviewing the village fund committee to study the behaviors of village fund.

The results of the study on the behaviors of the village fund find that every village fund concerns in maintaining the one million baht receiving from the government and is strict on the repayment of clients. When classifying into urban area and rural area, the study finds that besides giving loans to the members each year, no other welfare is provided. In contrast, the fund in the rural area provides benefits to the members, such as financial aid for hospital admission and funeral holding, and scholarships for children of the members. Among the fund members, the result finds that members in the urban area place little importance and rely less on the village fund comparing to members in the rural area, since they have access to a variety of lending sources. Furthermore, members in the urban area are also less interested in saving with the village fund comparing to those in the countryside.

Field of Study: Economics

Student's Signature .....

Academic Year: 2013

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ผู้เขียนต้องขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกานดา ลูวิส อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำชี้แนะสำหรับการดำเนินการเขียนวิทยานิพนธ์โดยตลอดมา นอกจากนี้ยังขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.โสทธิธร มัลลิกะมาส รองศาสตราจารย์ ดร.พรชนก คัมภีรยส คุณเวนเบิร์ก ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ามาเป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์นี้ เพื่อที่จะได้ให้ข้อเสนอในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์นี้ให้ดีขึ้น และที่ขาดไม่ได้เลยก็คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี โพชนุกูล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ภายนอก ผู้ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้เขียนสนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องขององค์กรการเงินชุมชนฐานราก

ขอขอบคุณผู้ใหญ่บ้านบ้านปรารงค์พัฒนา 2 บ้านขอนแก่น ตำบลปัว ผู้ใหญ่บ้านบ้านมอน บ้านสวนดอก ตำบลวรรณคร ผู้ใหญ่บ้านบ้านป่าตอง บ้านดอนมูล ตำบลศิลาเพชร รวมถึงเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอปัว ที่อำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล รวมทั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านดังกล่าวที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์นี้

ขอขอบคุณพี่ๆเจ้าหน้าที่หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้อำนวยความสะดวกทางการติดต่อประสานงาน เรื่องต่างๆเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อนๆน้องๆ ทั้งจากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ	ฎ
สารบัญตาราง.....	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามวิจัย	4
1.3 สมมติฐาน.....	4
1.4 วัตถุประสงค์.....	5
1.5 ประโยชน์	5
1.6 ขอบเขตงานวิจัย	5
1.7 ศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.2 วรรณกรรมปริทัศน์.....	8
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	14
3.1 รูปแบบการวิจัย	14
3.2 กรอบการศึกษา.....	14
3.2.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	14
3.2.2 การเลือกชุมชนที่มีความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ภายในชุมชน	15
3.2.3 ตัวแปร.....	15
3.2.4 การศึกษาพฤติกรรมสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	15
3.2.5 การศึกษาพฤติกรรมของกองทุนหมู่บ้าน	16
3.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	17
3.3 ข้อมูล	20

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ	20
3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ	20
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	21
4.1 สภาพทั่วไป และข้อมูลพื้นฐาน ของพื้นที่ศึกษา	21
4.1.1 ข้อมูลเบื้องต้นจากการสำรวจพื้นที่.....	22
4.1.2 สภาพพื้นที่ในเขตชนบท	23
4.1.3 สภาพพื้นที่เขตชุมชนชนเมือง	25
4.1.4 สภาพพื้นที่เขตชุมชนเมือง.....	27
4.2 ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถาม.....	30
4.2.1 รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีของประชากรกลุ่มตัวอย่าง	30
4.2.2 อาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่าง	31
4.2.3 วัตถุประสงค์ของการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน	32
4.2.4 การใช้บริการแหล่งเงินกู้อื่นๆ.....	33
4.2.5 วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้อื่น	34
4.2.6 ทักษะคดีที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน.....	36
4.2.7 ทักษะคดีที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านที่เป็นสมาชิก.....	37
4.2.8 ทักษะคดีที่มีต่อความสัมพันธ์ในชุมชน	38
4.3 ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	40
4.3.1 เกณฑ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน.....	40
4.3.2 เกณฑ์การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	42
4.3.3 การให้บริการทางการเงินของกองทุนหมู่บ้าน.....	43
4.3.4 ขั้นตอนการพิจารณาสินเชื่อ.....	45
4.3.5 การเข้าถึงสินเชื่อของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน.....	46
4.3.6 ปัญหาหนี้เสียที่เกิดขึ้นในอดีตและการติดตามเงินกู้.....	48
4.3.7 ความสัมพันธ์กับกลุ่มการเงินอื่นๆในหมู่บ้าน.....	49
4.3.8 การจัดสรรผลกำไรของกองทุนหมู่บ้าน	51
4.3.9 การจัดประชุมของกองทุนหมู่บ้าน	54

บทที่ 5 วิเคราะห์ผลการศึกษา.....	56
5.1 ผลของความแตกต่างด้านความเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่.....	56
5.1.1 ทักษะชีวิตที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน.....	56
5.1.2 ความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน.....	64
5.1.3 ระดับความสัมพันธ์ในชุมชน.....	70
5.2 ความแตกต่างของพฤติกรรมสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน.....	76
5.2.1 พฤติกรรมการเลือกใช้บริการทางการเงิน.....	76
5.2.2 พฤติกรรมการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่.....	85
5.3 ความแตกต่างของพฤติกรรมกองทุนหมู่บ้าน.....	86
5.3.1 การกำหนดกฎระเบียบของกลุ่ม.....	86
5.3.2 พฤติกรรมการให้บริการทางการเงิน.....	86
5.3.3 พฤติกรรมด้านการบริหารผลกำไรที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน.....	86
5.3.4 ความสัมพันธ์กับกลุ่มกองทุนอื่นๆในพื้นที่.....	87
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	88
6.1 สรุปผลการศึกษา.....	88
6.2 อภิปรายผล.....	92
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	93
6.4 ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาต่อไป.....	94
รายการอ้างอิง.....	95
ภาคผนวก.....	97
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	118

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2. 1	ดูสภาพในตลาดสินเชื้อ.....	7
ภาพที่ 3. 1	การศึกษาพฤติกรรมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน.....	16
ภาพที่ 3. 2	กรอบการศึกษาพฤติกรรมกองทุนหมู่บ้าน	16
ภาพที่ 4. 1	แผนที่แสดงอาณาเขตของตำบลในพื้นที่อำเภอป่าสัก จังหวัดน่าน.....	21
ภาพที่ 4. 2	สัดส่วนของการประกอบอาชีพในพื้นที่บ้านป่าตองและบ้านดอนมูล	24
ภาพที่ 4. 3	สัดส่วนของการประกอบอาชีพในพื้นที่บ้านมอนและบ้านขอน.....	27
ภาพที่ 4. 4	สัดส่วนของการประกอบอาชีพในพื้นที่บ้านสวนดอกและบ้านปรังค์พัฒนา	29
ภาพที่ 4. 5	รายได้เฉลี่ยของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจากการเก็บแบบสอบถาม.....	30
ภาพที่ 4. 6	สัดส่วนอาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่างในเขตชุมชนเมือง ชานเมือง และชนบท.....	31
ภาพที่ 4. 7	วัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน.....	32
ภาพที่ 4.8	จำนวนการใช้บริการแหล่งเงินกู้อื่นนอกเหนือจากกองทุนหมู่บ้าน	33
ภาพที่ 4.9	วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้อื่น	34

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4. 1 จำนวนประชากรในพื้นที่ศึกษา	22
ตารางที่ 4. 2 รายได้เฉลี่ยของประชากรในเขตชนบท	23
ตารางที่ 4. 3 จำนวนประชากรจำแนกการประกอบอาชีพของหมู่บ้านในเขตชนบท	24
ตารางที่ 4. 4 รายได้เฉลี่ยของประชากรในเขตชานเมือง.....	26
ตารางที่ 4. 5 จำนวนประชากรจำแนกการประกอบอาชีพของหมู่บ้านในเขตชานเมือง.....	26
ตารางที่ 4. 6 รายได้เฉลี่ยของประชากรในเขตเมือง	28
ตารางที่ 4. 7 จำนวนประชากรจำแนกตามการประกอบอาชีพของหมู่บ้านในเขตเมือง.....	28
ตารางที่ 4. 8 สัดส่วนอาชีพของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากแบบสอบถาม	31
ตารางที่ 4. 9 วัตถุประสงค์ในการใช้เงินกู้จากแหล่งเงินกู้อื่น จำแนกตามองค์กรการเงินที่ใช้บริการ.	35
ตารางที่ 4. 10 จำนวนการตัดสินใจกับการเลือกฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกในกลุ่ม ตัวอย่าง	39
ตารางที่ 4. 11 จำนวนการตัดสินใจเลือกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง	39
ตารางที่ 4. 12 จำนวนผู้ที่เคยผิคนัดชำระหนี้กับกองทุนหมู่บ้าน	40
ตารางที่ 4. 13 การจัดสรรกำไรของเงินกองทุนหมู่บ้านบ้านปรางค์พัฒนา 2.....	51
ตารางที่ 4. 14 การจัดสรรกำไรของเงินกองทุนหมู่บ้านบ้านสวนดอก	52
ตารางที่ 4. 15 การจัดสรรกำไรของเงินกองทุนหมู่บ้านบ้านซอน	52
ตารางที่ 4. 16 การจัดสรรกำไรของเงินกองทุนหมู่บ้านบ้านมอน	53
ตารางที่ 4. 17 การจัดสรรกำไรของเงินกองทุนหมู่บ้านบ้านป่าตอง	53
ตารางที่ 4. 18 การจัดสรรกำไรของเงินกองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูล	54
ตารางที่ 5. 1 สรุปค่าสถิติเชิงพรรณนาของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพ ชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ในแต่ละพื้นที่.....	56
ตารางที่ 5. 2 สรุปการทดสอบความแตกต่างของความแปรปรวนระหว่างพื้นที่ของคำถามเกี่ยวกับ ทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน	58
ตารางที่ 5. 3 สรุปการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อ การ เปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี ANOVA.....	58

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 5. 4 สรุปการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี Welch 59

ตารางที่ 5. 5 สรุป Post Hock test ของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี LSD..... 60

ตารางที่ 5. 6 สรุป Post Hock test ของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้านโดยวิธีโดยวิธี Dunnett T3..... 62

ตารางที่ 5. 7 สรุปค่าสถิติเชิงพรรณนาของคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่ 64

ตารางที่ 5. 8 สรุปการทดสอบความแตกต่างของความแปรปรวนระหว่างพื้นที่ของคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 65

ตารางที่ 5. 9 สรุปการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี ANOVA..... 66

ตารางที่ 5. 10 สรุปการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี Welch..... 66

ตารางที่ 5. 11 สรุป Post Hock test ของคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี LSD..... 67

ตารางที่ 5. 12 สรุป Post Hock test ของคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี Dunnett T3..... 68

ตารางที่ 5. 13 สรุปค่าสถิติเชิงพรรณนาของคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชนแต่ละพื้นที่ 71

ตารางที่ 5. 14 สรุปการทดสอบความแตกต่างของความแปรปรวนระหว่างพื้นที่ของคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชน..... 72

ตารางที่ 5.15 สรุปการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชนโดยวิธี ANOVA..... 72

ตารางที่ 5. 16 สรุปการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชนโดยวิธี Welch 73

ตารางที่ 5. 17 สรุป Post Hock test ของคำถามเกี่ยวกับความความสัมพันธ์ในชุมชนโดยวิธี LSD.. 74

ตารางที่ 5. 18 สรุป Post Hock test ของคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชน โดยวิธี Dunnett T3 75

ตารางที่ 5. 19 จำนวนการตัดสินใจเลือกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง 77

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 5. 20 ผลการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านโดยใช้แบบจำลอง โลจิสติก เฉพาะปัจจัยทางด้านที่ตั้งชุมชนและความสัมพันธ์ของชุมชน	78
ตารางที่ 5.21 ผลการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านโดยใช้แบบจำลองโลจิสติก.	79
ตารางที่ 5. 22 ความเชื่อถือของแบบจำลองในการตัดสินใจกู้เงิน	80
ตารางที่ 5. 23 จำนวนการตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง.....	81
ตารางที่ 5. 24 ผลการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านโดยใช้แบบจำลอง โลจิสติก เฉพาะปัจจัยทางด้านที่ตั้งชุมชนและความสัมพันธ์ของชุมชน	82
ตารางที่ 5. 25 ผลการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านโดยใช้แบบจำลอง โลจิสติก.....	83
ตารางที่ 5. 26 ความเชื่อถือของแบบจำลองการตัดสินใจฝากเงิน	84
ตารางที่ 5. 27 จำนวนผู้ที่เคยผิदनชำระหนี้กับกองทุนหมู่บ้าน.....	85

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพพื้นที่ของชุมชนระหว่างพื้นที่ในเขตเมืองและชนบทนั้นมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมากในหลากหลายประเด็นโดยเฉพาะในประเด็นของจำนวนองค์กรทางการเงิน ที่ปล่อยสินเชื่อรายย่อยให้แก่ผู้ที่มีรายได้น้อย และประเด็นของสภาพความสัมพันธ์กันของประชาชนในชุมชน

โดยในประเด็นความแตกต่างของจำนวนองค์กรทางการเงิน ที่ปล่อยสินเชื่อรายย่อยให้แก่ผู้ที่มีรายได้น้อยนั้นในพื้นที่ของเขตเมืองนั้นจะมีองค์กรการเงินต่างๆ เปิดให้บริการอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้ประชาชนที่มีรายได้น้อยในเขตเมืองสามารถเข้าถึงสินเชื่อรายย่อยได้ง่าย มีตัวเลือกในการใช้บริการที่หลากหลายกว่าประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ชนบท นอกจากนี้ยังมีต้นทุนทางด้านการเดินทางในการใช้บริการทางการเงินที่น้อยกว่าอีกด้วย

จากงานศึกษาของ สำนักนโยบายระบบการเงินและสถาบันการเงิน (2554) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์กรการเงินที่เข้ามามีบทบาทกับการให้สินเชื่อรายย่อยที่นอกเหนือไปจากกองทุนหมู่บ้านมีดังต่อไปนี้คือ

1.ธนาคารพาณิชย์ โดยเฉพาะธนาคารกรุงไทยที่มีรัฐบาลเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ที่เข้ามามีบทบาทในการให้สินเชื่อขนาดเล็ก แต่ยังไม่มีความพร้อมในการให้บริการทางการเงินกับผู้ที่มีรายได้น้อยและยากจนมากนัก นอกจากนี้ยังมีธนาคารไทยเครดิตเพื่อรายย่อยได้เริ่มพัฒนารูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมต่อการให้บริการทางการเงินแก่ลูกค้ารายย่อยในพื้นที่เขตเมืองที่สามารถสร้างกำไรเชิงพาณิชย์ได้

2.สถาบันการเงินเฉพาะกิจ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ซึ่งให้บริการทางการเงินแก่เกษตรกร มีจำนวนสาขาอยู่เกือบครบทุกอำเภอ ครอบคลุมความต้องการของเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศ ธนาคารออมสินโดยให้สินเชื่อแก่รายย่อยของธนาคารออมสินผ่านโครงการธนาคารประชาชน มีบทบาทสำคัญต่อผู้ที่มีรายได้น้อยและยากจนในเขตตัวเมือง ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ให้บริการทางการเงินรายย่อยตามหลักศาสนาอิสลามให้แก่ประชาชนโดยทำให้ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามเข้าถึงบริการทางการเงินมากขึ้น

3.สหกรณ์ เป็นองค์กรการเงินที่ให้บริการสินเชื่อในชุมชนมานาน มีโครงสร้างการจัดตั้งและการกำกับดูแลที่เป็นระบบ ภายใต้การดูแลของกรมส่งเสริมสหกรณ์ การดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งไม่ได้เน้นกลุ่มลูกค้าการเงินระดับฐานราก นอกจากนี้สหกรณ์มีมิติการพัฒนาในระดับชุมชน ทั้งในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจหรือการจัดสวัสดิการให้กับประชาชนในชุมชนอยู่ในระดับที่น้อยกว่าองค์กรการเงินระดับชุมชนอื่น ๆ

4.กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นองค์กรการเงินระดับฐานรากที่สำคัญแต่มีข้อจำกัดด้านการดำเนินงานเนื่องจากขาดกฎหมายรองรับสถานะภาพ โดยมีมิติในการช่วยเหลือสมาชิกทั้งในด้านการเงิน สวัสดิการ และสังคม ประมาณการว่ามีสมาชิกที่เกิดจากการรวมตัวกันเองตามความสมัครใจภายในชุมชนถึง 4.5 ล้านคน จาก 34,530 กลุ่มทั่วประเทศ

5.กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เกิดจากการรวมตัวของประชาชนก่อตั้งขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการสร้างสวัสดิการให้แก่ชุมชนจากรายได้ที่ได้จากการให้สินเชื่อแก่สมาชิก โดยมีผู้นำสายพระที่

นำเชื่อถือเป็นแกนนำของกลุ่ม นำหลักศาสนามาประยุกต์ใช้กับวิถีชีวิตชุมชน แต่การดำเนินงานของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ส่วนใหญ่อาจยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางการเงินของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นการรวมกลุ่มที่เน้นการสร้างสวัสดิการทางชุมชนเป็นหลัก และไม่ได้มีการรับเงินฝากเพิ่มเติมจากเงินสัจจะสะสมทรัพย์ มีเพียงบางกลุ่มที่มีการรับฝากเงินเพิ่มเติม และนำเงินนั้นมาใช้ในการให้สินเชื่อแก่สมาชิก

นอกจากนั้นยังมีการเข้ามาให้บริการการให้สินเชื่อของภาคเอกชน ที่เห็นโอกาสในการทำกำไรจากการปล่อยสินเชื่อรายย่อย โดยใช้การเรียกเก็บดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าการปล่อยสินเชื่อปกติ เพื่อเป็นตัวชดเชยความเสี่ยงที่สูงเนื่องจากไม่ทราบถึงความเสี่ยงของผู้กู้ที่แน่นอน อีกทั้งขนาดของสินเชื่อที่เล็ก ทำให้มีต้นทุนสูงกว่าการปล่อยสินเชื่อขนาดใหญ่ อาทิเช่นการให้บริการสินเชื่อบุคคลโดยไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ผ่านระบบบัตรเครดิตเงินสด การให้บริการสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคของสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร อาทิเช่น อีออน เฟิร์สซ้อยท์ อีซีบาย โดยส่วนใหญ่จะเข้ามาเปิดให้บริการในชุมชนเมือง นอกจากนี้ยังมีการให้บริการสินเชื่อของระบบของนายทุนในพื้นที่ ซึ่งวัตถุประสงค์หลักขององค์กรต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้ต้องการช่วยให้คนจนหรือผู้ที่มีรายได้น้อยนั้นหลุดพ้นจากปัญหาความยากจนได้ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะหาช่องทางในการทำกำไรให้แก่องค์กร องค์กรการเงินต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ โดยส่วนมากจะตั้งอยู่ในเขตเมือง ดังนั้นประชาชนในเขตเมืองจึงสามารถมีช่องทางในการเข้าสู่สินเชื่อได้ง่ายกว่าประชาชนในเขตชนบท จากบริการทางการเงินในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย นอกเหนือไปจากโครงการช่วยเหลือทางด้านสินเชื่อจากหน่วยงานของรัฐ

ส่วนในประเด็นความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ของคนในชุมชนนั้นพบว่าประชาชนในพื้นที่ชนบทจะมีความใกล้ชิดกันและมีความรู้เรื่องราวและวิถีการดำเนินชีวิตของกันและกันมากกว่าในเขตเมือง ดังนั้นกระบวนการติดตามการใช้เงินกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่ของเขตชนบท จึงสามารถติดตามได้ง่ายกว่าในชุมชนเมือง นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นจะสามารถเข้าถึงข้อมูลของการใช้เงินกู้ระหว่างกันของผู้ที่เป็นผู้เซ็นสัญญาร่วมกันมากกว่าประชาชนในเขตเมือง (Huerta, 2010)

ก่อนการเกิดขึ้นของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ รัฐบาลมีโครงการช่วยเหลือประชาชนในอดีตที่ผ่านมาให้สามารถเข้าถึงสินเชื่อ เพื่อเป็นการสนับสนุนทางด้านแหล่งเงินทุนของประชาชนหลากหลายโครงการ ได้แก่โครงการผันเงิน กองทุนพัฒนาชนบท โครงการพัฒนาคนจนในเมือง โครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน โครงการลงทุนเพื่อสังคม โครงการเสริมสร้างการแก้ไขปัญหาค่าคนจนในเมืองภาวะวิกฤต โครงการแก้ไขปัญหาด้านการเงินและสินเชื่อสำหรับคนจนในเมือง (ชัยสิทธิ์ อนุชิตรวงศ์, 2550) แต่โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล พ.ศ.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งก่อตั้งมาในปี พ.ศ. 2544 เป็นโครงการที่สนับสนุนการเข้าถึงสินเชื่อของรัฐที่มีจำนวนเงินทุนมากที่สุดเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่มีรายได้น้อย โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งดังนี้คือ

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบ และบริหาร จัดการเงินกองทุนของตนเอง

3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้ การสร้างและ พัฒนาความคิดริเริ่ม ส่งเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศในอนาคต

5. เสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน หรือ ชุมชนเมือง (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544)

จากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านดังกล่าวมาข้างต้น กองทุนหมู่บ้านจะเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญของชุมชนในการเป็นแหล่งเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพของประชาชนใน หมู่บ้านเพื่อเพิ่มรายได้ อีกทั้งลดปัญหาหนี้ในระบบ โดยเป็นแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนทางการเงินต่ำ อีกทั้งยังเป็นทางเลือกให้แก่ชาวบ้านที่ไม่สามารถเข้าสู่ระบบเงินกู้ของธนาคารได้ เนื่องจากการขาด หลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้หรือการที่ยอดเงินกู้นั้นมีมูลค่าที่น้อยไม่คุ้มต่อต้นทุนการบริหารจัดการของ ธนาคาร

ในปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีจำนวนกองทุนทั้งหมดทั่วประเทศ 79,255 กองทุน จำแนกออกเป็นกองทุนหมู่บ้านจำนวน 74,989 กองทุน กองทุนชุมชนเมือง 3,528 กองทุน และ กองทุนชุมชนทหารจำนวน 738 กองทุน (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2556) รวมมูลค่าเงินทุนหมุนเวียนของกองทุนทั้งหมดประมาณ 150,000 ล้านบาท โดยเป็นเงินสนับสนุนจากรัฐบาล 98,490.40 ล้านบาท (พิศ นันทพูนพิพัฒน์, 2555) นอกจากนี้แล้วรัฐบาลชุดนายกฤษฎีกัญญ์ลักษณะ ชินวัตร ยังได้มีโครงการเพิ่มทุนกองทุนหมู่บ้านในระยะที่ 3 โดยจะเพิ่มให้กองทุนละ 1 ล้านบาท ให้กับ 21,614 หมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุน ต่อยอดการสร้างงาน สร้างอาชีพ ในวันที่ 25 ตุลาคม 2555 และจะเพิ่มให้แก่กองทุนหมู่บ้านที่เหลือในเวลาต่อไป (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2555) จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านนั้นจัดได้ว่าเป็นโครงการของรัฐบาล ที่ใช้เงินทุนมาก จึงทำให้กองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญในการให้สินเชื่อเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพของสมาชิกชาวบ้านที่ไม่สามารถเข้าสู่ระบบเงินกู้ในระบบธนาคารได้

โดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นจะมีการบริหารจัดการแตกต่างกันไปตามแต่ละกลุ่ม ส่วน ใหญ่จะมุ่งเน้นการให้บริการทางด้านสินเชื่อแก่สมาชิก และจะกำหนดให้สมาชิกแต่ละคนกู้ได้รายละ ไม่เกิน 20,000 บาท นอกจากนั้นแล้วกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาขึ้นไปสู่การเป็นสถาบันการเงิน ชุมชนได้ ซึ่งทางสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้วางแผนการจัดตั้งสถาบันการเงิน ชุมชน ดังนี้คือ

1. เป็นส่วนหนึ่งของกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเดิม
2. กองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองหลายกองทุนรวมตัวกันจัดตั้งขึ้น
3. ยุบรวมกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเข้าด้วยกันและจัดตั้งเป็นสถาบันการเงินชุมชนขึ้น
4. กองทุนหมู่บ้านร่วมกับองค์การการเงินอื่นๆในชุมชนจัดตั้งขึ้น (สำนักงานกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ)

ซึ่งวัตถุประสงค์ในการให้กองทุนหมู่บ้านพัฒนาก่อตั้งสถาบันการเงินชุมชนก็คือเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนของ สถาบันการเงินชุมชนและกองทุนหมู่บ้าน เพิ่มความหลากหลายของบริการทางการเงินที่ให้บริการแก่ชุมชนและเพิ่มความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ รวมทั้งการขยายโอกาสในการเข้าถึงและให้บริการทางการเงินแก่ผู้มีรายได้น้อย

ดังนั้นการที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกองทุนที่กระจายอยู่ทั่วประเทศทุกพื้นที่ และเป็นกองทุนที่มีเงินสนับสนุนจากรัฐบาลจำนวนมาก มีเป้าหมายที่จะให้บริการแก่ประชาชนที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินกู้ทั่วประเทศ และมีการวางระเบียบและกรอบการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพราะฉะนั้นการเกิดขึ้นของกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่เมืองและชนบท ที่มีความแตกต่างทางด้านการเข้าถึงสินเชื่อรายย่อยของประชาชน รวมทั้งระดับความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ซึ่งปัจจัยต่างๆเหล่านี้ อาจมีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่ รวมถึงส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านของแต่ละกองทุน ที่แตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ด้วยว่าพฤติกรรมดังกล่าวที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่นั้นตอบสนองวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองหรือไม่

1.2 คำถามวิจัย

กองทุนหมู่บ้านที่ก่อตั้งขึ้นในพื้นที่เมืองและชนบท ซึ่งมีความแตกต่างกันทางด้านจำนวนผู้ให้บริการในตลาดสินเชื่อรายย่อย และระดับของความสัมพันธ์ภายในชุมชน จะส่งผลกระทบต่อความแตกต่างของพฤติกรรมการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และพฤติกรรมการใช้บริการทั้งด้านเงินฝากและใช้บริการสินเชื่อของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหรือไม่อย่างไร

1.3 สมมติฐาน

1. ประชาชนที่อยู่ในชุมชนเมืองและชุมชนชนบทมีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งสินเชื่อรายย่อยที่แตกต่างกัน เนื่องจากความแตกต่างกันทางด้านรายได้ และความแตกต่างของจำนวนผู้ให้บริการในตลาดสินเชื่อรายย่อยในพื้นที่ โดยประชาชนที่อยู่ในเขตเมืองจะสามารถเข้าถึงบริการของสินเชื่อรายย่อยได้ดีกว่าประชาชนนอกเขตเมือง

2. ในแต่ละชุมชนหรือหมู่บ้าน จะมีความแตกต่างกันในระดับความสัมพันธ์ภายในชุมชน ซึ่งชุมชนชนบทประชาชนจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากกว่าชุมชนในเขตเมือง และส่งผลถึงเรื่องทุนทางสังคม โดยชุมชนที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดจะทำให้มีทุนทางสังคมที่เข้มแข็ง

3. พฤติกรรมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต่อการใช้บริการกองทุนหมู่บ้านและพฤติกรรมการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านต่อการให้บริการกองทุนหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่ จะแตกต่างกันตามความสามารถในการเข้าถึงแหล่งสินเชื่อรายย่อยในแต่ละพื้นที่และความแตกต่างทางด้านความสัมพันธ์ภายในชุมชนแต่ละชุมชน

1.4 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในการใช้บริการทางการเงินกับกองทุนหมู่บ้าน และพฤติกรรมการดำเนินงานและการบริหารจัดการของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านผ่านทางคณะกรรมการหมู่บ้าน ในพื้นที่เมืองชานเมืองและชนบท ซึ่งมีจำนวนผู้ให้บริการในตลาดสินเชื่อรายย่อยที่แตกต่างกัน รวมทั้งมีความสัมพันธ์ในชุมชนที่แตกต่างกันว่าจะส่งผลทำให้พฤติกรรมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและกลุ่มกองทุนหมู่บ้านที่กล่าวมาจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันหรือไม่

1.5 ประโยชน์

เพื่อทราบถึงพฤติกรรมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีความแตกต่างกันทางด้านจำนวนผู้ให้บริการสินเชื่อรายย่อย และระดับความสัมพันธ์ภายในชุมชน ในการเลือกใช้บริการของกองทุนหมู่บ้าน รวมถึงพฤติกรรมของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านในการบริหารจัดการเงินกองทุนว่ามีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างไร และอะไรคือตัวแปรสำคัญที่ทำให้กองทุนหมู่บ้านนั้นประสบความสำเร็จเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่จะช่วยทำให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการที่มีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้น พึ่งพาเงินกู้ยืมจากระบบลดน้อยลง และมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นแตกต่างกัน เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการเสนอแนะการออกระเบียบหรือการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อทั้งตัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเองและกลุ่มกองทุนหมู่บ้านนั้นด้วย

1.6 ขอบเขตงานวิจัย

ศึกษาพื้นที่ในจังหวัดน่าน เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีปัญหาเรื่องความยากจนมาก โดยดูจากแผนที่ความยากจน โดยจะใช้พื้นที่อำเภอปัว จังหวัดน่านในการทำการศึกษา เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ที่มีช่องทางการเข้าถึงสินเชื่อรายย่อยง่ายหรือพื้นที่เขตเมืองซึ่งจะเป็นพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลปัว กับพื้นที่นอกเขตเทศบาล ได้แก่พื้นที่ตำบลวรรณคร และตำบลศิลาเพชร ที่มีช่องทางการเข้าถึงตลาดสินเชื่อรายย่อยน้อยกว่า เปรียบเทียบจากจำนวนองค์กรการเงินฐานรากในพื้นที่นั้นๆ เนื่องจากอำเภอปัวเป็นอำเภอที่มีปัญหาความยากจนมาก จากการสำรวจและจัดทำแผนที่ความยากจนพบว่าอำเภอปัวเป็นพื้นที่ที่มีสัดส่วนของคนจนอยู่มากกว่า 35% เมื่อเปรียบเทียบทั้งทางรายได้และรายจ่าย (กลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติเชิงเศรษฐกิจ สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545) อีกทั้งพื้นที่ของอำเภอปัว จังหวัดน่านนั้นมีความแตกต่างของจำนวนองค์กรการเงินที่ให้บริการด้านสินเชื่อในระบบอย่างชัดเจน ระหว่างในเขตเทศบาลที่เป็นชุมชนเมืองและนอกเขตเทศบาลที่เป็นชุมชนชนบทค่อนข้างชัดเจน อาทิเช่นจำนวนธนาคารพาณิชย์ที่มีอยู่ในเขตเมืองถึง 4 สาขา ธนาคารเฉพาะกิจของรัฐทั้งธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรยังไม่รวมถึงบริษัทไฟแนนซ์ ลีสซิ่ง ที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในเขตเทศบาลตำบลปัว

นอกจากนั้นจำนวนเงินฝากและจำนวนสินเชื่อในระบบธนาคารพาณิชย์ภายในจังหวัดน่านยังมีปริมาณที่น้อยเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นในภาคเหนือ โดย ณ เดือนธันวาคม 2553 จังหวัดน่านมียอดเงิน

ฝากรวมทั้งจังหวัดอยู่ที่ 6,269 ล้านบาท (ฝ่ายสถิติและข้อสนเทศ, ธนาคารแห่งประเทศไทย) มีมากกว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพียงจังหวัดเดียว และถ้าหากคดียอดเงินฝากต่อหัวประชากรแล้ว ณ เดือนธันวาคม 2553 จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มียอดเงินฝากต่อหัวประชากรอยู่ที่ 13,160.13 บาท น้อยที่สุดในภาคเหนือ เมื่อคดียอดสินเชื่อ ณ เดือนธันวาคม 2553 พบว่าจังหวัดน่านมียอดเงินให้สินเชื่อรวม 4,210 ล้านบาท มากกว่าแม่ฮ่องสอนเพียงจังหวัดเดียว และถ้าหากคดียอดเงินให้สินเชื่อต่อหัวประชากรแล้ว ณ เดือนธันวาคม 2553 จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มียอดเงินให้สินเชื่อต่อหัวประชากรอยู่ที่ 8,838 บาท ซึ่งมากกว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพียงจังหวัดเดียว โดยแม่ฮ่องสอนมียอดเงินให้สินเชื่อต่อหัวประชากรอยู่ที่ 8,136 บาท แตกต่างจากน่านไม่มากนัก ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชากรในจังหวัดน่านนั้นเข้าถึงบริการทางการเงินของธนาคารพาณิชย์น้อยกว่าจังหวัดอื่นๆ ในภาคเหนือ

1.7 ศัพท์เฉพาะ

1. องค์กรการเงิน หมายถึง องค์กรที่ให้บริการสินเชื่อประชาชน
2. องค์กรการเงินชุมชน องค์กรการเงินขนาดเล็ก ให้บริการสินเชื่อแก่ประชาชน ซึ่งก่อตั้งและบริหารจัดการภายในชุมชน โดยมีสมาชิกและคณะกรรมการเป็นคนในชุมชน อาจจะเป็นองค์ที่จัดตั้งขึ้นโดยการสนับสนุนของภาครัฐ หรือประชาชนจัดตั้งขึ้นเองก็ได้
3. กองทุนหมู่บ้าน หมายถึง กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองแล้วแต่กรณี หรือสถาบันการเงินชุมชนที่ยกฐานะขึ้นมาจากกองทุนหมู่บ้าน
4. หมู่บ้าน หมายถึง หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องที่
5. ชุมชนเมือง หมายถึง ชุมชนในเขตเทศบาล ในที่นี้หมายถึงชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัว
6. ชุมชนเมืองชานเมือง หมายถึง ชุมชนในเขตเทศบาลที่ตั้งอยู่รอบต่อระหว่างนอกเขตและในเขตเทศบาลหรือชุมชนนอกเขตเทศบาลที่มีพื้นที่ติดกับเขตเทศบาล
7. ชุมชนชนบท หมายถึง ชุมชนนอกเขตเทศบาล และไม่มีพื้นที่ติดกับเขตเทศบาล ในที่นี้หมายถึงชุมชนตำบลศิลาเพชร
8. กรรมการกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง กรรมการในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง แล้วแต่กรณี
9. สมาชิก หมายถึง สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านหรือสมาชิกของกองทุนชุมชนเมืองแล้วแต่กรณี

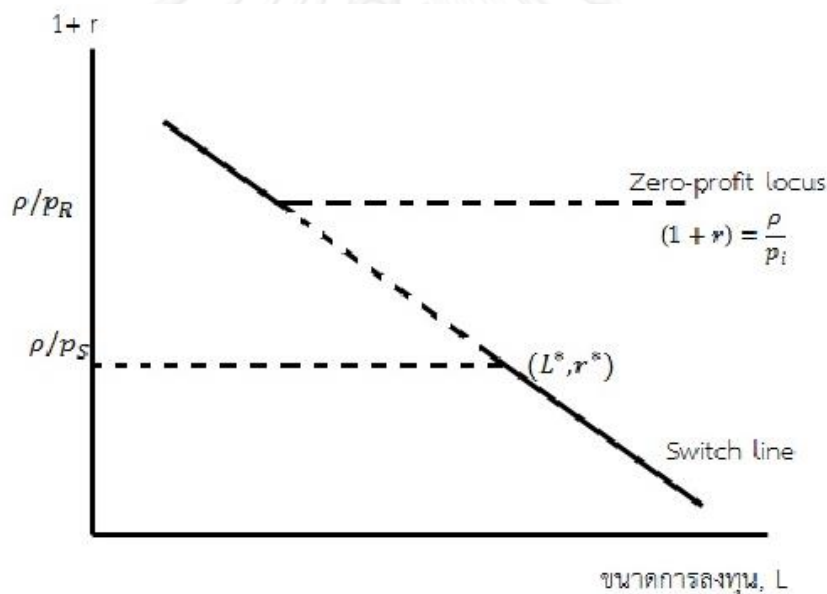
บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จาก Peer Monitoring Theory (Stiglitz, 1990) ได้อธิบายถึงกลไกในการให้สินเชื่อและการตั้งอัตราดอกเบี้ยในตลาดสินเชื่อถ้าหากว่าผู้ให้กู้ไม่นำมาพิจารณาถึงพฤติกรรมในการลงทุนของผู้กู้ว่าจะนำไปลงทุนในทางเลือกของการลงทุนที่เสี่ยงสูง (R) หรือที่มีความเสี่ยงต่ำ (S) โดยที่โอกาสที่การลงทุนในการลงทุนที่มีความเสี่ยงสูงจะประสบความสำเร็จนั้นคือ (p_R) จะต่ำกว่าโอกาสที่การลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำจะประสบความสำเร็จ (p_S) และกำหนดให้ขนาดของการลงทุนคือ (L) จะมาจากการกู้เงินทั้งหมด

ภาพที่ 2. 1 ดุลยภาพในตลาดสินเชื่อ

จากรูป Switch line คือเส้นที่ทำให้ ความพึงพอใจที่คาดการณ์ว่าจะได้จากการลงทุนในทางเลือกที่มีความเสี่ยงสูงจะเท่ากับทางเลือกที่มีความเสี่ยงต่ำ

$$V_S(L, r) = V_R(L, r)$$

ณ บริเวณที่เหนือเส้น Switch line ขึ้นไป บัณฑิตบุคคลจะตัดสินใจลงทุนในทางเลือกที่มีความเสี่ยงสูง (R) แต่ถ้าอยู่ใต้เส้น Switch line จะเลือกการลงทุนในทางเลือกที่มีความเสี่ยงต่ำ

ณ ดุลยภาพของตลาด คือบริเวณเส้นประ zero-profit locus ถ้าผู้กู้ลงทุนในโครงการที่มีความเสี่ยงต่ำ ผลตอบแทนคาดการณ์ของธนาคารที่จะได้รับก็คือ $p_S(1+r)$ และถ้าต้นทุนของ

เงินทุนของผู้ให้กู้เท่ากับ ρ ถ้าหากไม่มีกำไรส่วนเกินแล้ว $1 + r = \rho/p_s$ ซึ่งจะให้ผู้กู้ได้รับอัตราประโยชน์ที่คาดการณ์จากการลงทุนได้สูงสุด

จากรูปดุลยภาพของสัญญาคือ (L^*, r^*) ถ้าหากว่าผู้กู้ให้สัญญาว่าไม่ลงทุนในโครงการที่มีความเสี่ยงสูงและผู้ให้กู้นั้นสามารถติดตามการใช้เงินได้สมบูรณ์ แต่ในความเป็นจริงไม่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากว่าผู้ให้กู้อาจไม่สามารถมั่นใจได้ว่าผู้กู้นั้นจะไม่ได้เอาเงินไปลงทุนในโครงการที่มีความเสี่ยงต่ำ และต้นทุนในการติดตามการใช้เงินก็สูง เมื่อเทียบกับจำนวนเงินที่ได้ให้ไป ดังนั้นจึงต้องตั้งดอกเบี้ยที่สูงกว่า r^* ทำให้ในตลาดสินเชื่อจึงไม่สามารถมาถึงจุดดุลยภาพได้ จำนวนเงินที่ปล่อยกู้จึงน้อยกว่าที่ควรจะเกิดขึ้น และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงกว่าที่ควรจะเป็น

Peer Monitoring จะเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้โดยกำหนดให้ผู้กู้จะต้องหาผู้สัญญามาเพื่อเซ็นสัญญารับผิดชอบเงินกู้ร่วมกัน โดยผู้ให้กู้อาจต้องการให้มีการรายงานหากผู้กู้คนใดนั้นลงทุนในโครงการที่มีความเสี่ยงสูง และถ้าหากผู้สัญญาผิดชำระหนี้ จะผู้กู้จะต้องชดใช้หนี้ให้แก่ผู้สัญญาด้วย ดังนั้นจึงทำให้อัตราประโยชน์ที่คาดหวังจากการลงทุนขึ้นอยู่กับการลงทุนของผู้สัญญาด้วย ซึ่งกลไกของ peer monitoring นี้ ได้มีการนำไปใช้ในองค์กรการเงินเพื่อให้สินเชื่อขนาดเล็กประสบความสำเร็จในการดำเนินงานเป็นอย่างมากเช่นที่ Grameen Bank ในประเทศบังคลาเทศ

ซึ่งในลักษณะของการให้สินเชื่อของกองทุนหมู่บ้านก็จะมีเงื่อนไขในการกู้คล้ายกับ Peer Monitoring นั่นก็คือให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่กู้เงินต้องจับกลุ่มกันมาค้ำประกัน 3 คน โดยที่แต่ละคนนั้นจะต้องมีส่วนรับผิดชอบหากมีการผิดชำระหนี้ของกันและกันด้วย

2.2 วรรณกรรมปริทัศน์

การศึกษานี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และพฤติกรรมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่ที่มีความแตกต่างทางด้าน การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และความสัมพันธ์ของคนในชุมชน โดยจะทำการศึกษาเปรียบเทียบในแต่ละพื้นที่เป็นกรณีศึกษาระหว่างพื้นที่เขตเมืองคือในเขตเทศบาลตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน และพื้นที่ชนบทคือพื้นที่ซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลตำบลปัว โดยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและงานต่างๆที่เกี่ยวข้องแบ่งประเด็นออกได้ดังนี้

1. การเข้ามาส่งเสริมการเข้าถึงสินเชื่อให้แก่กลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยของไทย
2. การหลุดพ้นออกจากความยากจน
3. ผลกระทบที่เกิดจากการเข้าถึงสินเชื่อรายย่อย
4. กลไกการทำงานของสินเชื่อรายย่อย
5. ผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของการแข่งขันในตลาดสินเชื่อรายย่อย
6. ผลกระทบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
7. ทูทางสังคม

งานศึกษาเกี่ยวกับการเข้ามาส่งเสริมการเข้าถึงสินเชื่อให้แก่กลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยของไทย พบว่ามี การส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าถึงระบบสินเชื่อในชนบทของไทยช่วงปี ค.ศ. 1984-1985 นั้นรัฐบาลได้พยายามที่จะเข้ามาช่วยเหลือประชาชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่มีรายได้น้อย และมีความผันผวน

ของรายได้ค่อนข้างสูงโดยมีรายได้สำคัญมาจากการทำการเกษตรซึ่งแปรผันตามสภาพดินฟ้าอากาศ จึงจัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ขึ้นมาเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อช่วยเหลือประชาชนให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนการกู้ยืมต่ำ (Ammar Siamwalla, 1990) ซึ่งเหตุที่ภาครัฐใช้มาตรการสนับสนุนด้านเงินทุนและสินเชื่อเพื่อลดปัญหาความยากจน มีสาเหตุมาจากปัญหาข้อมูลระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้นั้นมีข้อมูลที่ไม่สมมาตรกัน ผู้ให้กู้ อย่างเช่นธนาคารพาณิชย์ทั่วไปไม่สามารถรู้ถึงข้อมูลของผู้กู้ว่าเป็นเช่นไร มีความเสี่ยงมากน้อยขนาดไหน อีกทั้งผู้กู้ซึ่งเป็นคนที่มียาได้น้อยนั้นยังไม่มีหลักทรัพย์ในการค้ำประกัน ทำให้กลไกของระบบสินเชื่อแบบปกติไม่สามารถใช้กับกลุ่มคนจนได้ ดังนั้นเพื่อให้คนจนเข้าถึงแหล่งเงินทุนผ่านการให้สินเชื่อ รัฐจึงได้เข้ามามีบทบาทในส่วนนี้แทนผ่านโครงการต่างๆ อาทิเช่นโครงการกองทุนหมู่บ้าน ธนาคารหมู่บ้าน หรือผ่านทางธนาคารเฉพาะกิจของรัฐเช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ชัยสิทธิ์ อนุชิตวรวงศ์, 2550)

การเข้ามาส่งเสริมให้ประชาชนที่มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนก็เพื่อต้องการให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยนั้นสามารถนำเงินที่ได้จากการกู้ยืมไปใช้ในการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพและเสริมสร้างรายได้ให้เพิ่มมากขึ้น แต่ทว่าการหลุดพ้นออกจากความยากจนนั้น เป็นเรื่องที่น่าทึ่งนอกเหนือจากเงื่อนไขการเข้าถึงเงินทุน เพราะยังขึ้นอยู่กับว่าผู้กู้เงินไปนั้นมีความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ มากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะทำให้งานนั้นเป็นแหล่งรายได้สำคัญ และเป็นแหล่งรายได้ที่สามารถให้ผลตอบแทนมากกว่าเดิม ก่อนที่จะมีการกู้เงินมาประกอบกิจการ (ชัยสิทธิ์ อนุชิตวรวงศ์, 2550) นอกจากนี้ในงานศึกษาเกี่ยวกับพลวัตความยากจนโดยใช้การวิเคราะห์เมตริกซ์การเปลี่ยนผ่าน (transition matrix analysis) ระหว่างสองช่วงเวลาซึ่งได้แบ่งครัวเรือนยากจนออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มจนเรื้อรัง กลุ่มออกจากความจน กลุ่มเข้าสู่ความจน และกลุ่มไม่เคยจน จากผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลทำให้ครัวเรือนตกอยู่ในความยากจนเรื้อรังเป็นปัจจัยเชิงโครงสร้างประชากรและลักษณะการถือครองที่ดิน เช่น อายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนสูง อัตราการพึ่งพาหรือภาระเลี้ยงดูสูง ครัวเรือนขนาดใหญ่ สมาชิกในวัยทำงานมีระดับการศึกษาต่ำ สัดส่วนของสมาชิกวัยแรงงานต่อสมาชิกทั้งหมดในครัวเรือนลดลง พื้นที่ที่ใช้เพาะปลูกลดลง ขนาดที่ดินในเขตพื้นที่ชลประทานมีสัดส่วนต่ำ ผลผลิตต่อไร่ต่ำ และจำนวนสินทรัพย์ภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีผลต่อความยากจนชั่วคราวหรือการเข้าสู่ความยากจนของครัวเรือนนั้นเป็นผลมาจากปัจจัยเชิงโครงสร้างประชากรและการถือครองที่ดินแล้วและอาจเป็นผลกระทบจากความผันผวนและเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง (shocks) เช่นการที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิง สัดส่วนสมาชิกครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงสูงวัย สัดส่วนสมาชิกวัยทำงานมีน้อย สัดส่วนผู้ที่เปลี่ยนไปประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรมีน้อย มีพื้นที่เพาะปลูกน้อย ผลผลิตต่อไร่ต่ำการเจ็บป่วยของหัวหน้าครัวเรือน และผลกระทบจากภัยธรรมชาติต่างๆ เป็นต้นผล นอกจากนี้ในมุมมองของชาวบ้านเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความยากจนชาวบ้านมีความเห็นว่า ปัจจัยวัฏจักรชีวิตและโครงสร้างประชากร ทุนมนุษย์ทุนทางสังคมทุนกายภาพ และทุนทรัพยากรที่ดิน มีอิทธิพลต่อพลวัตความยากจนส่วนการเจ็บป่วย สมาชิกวัยแรงงานที่มีลดลงและภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้นเป็นปัจจัยที่จะทำให้เขาเข้าสู่ความยากจน (อานันท์ชนก สกนธวัฒน์, 2555) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเข้าถึงเงินทุนเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนนั้นหลุดพ้นจากความยากจน แต่ทว่าประชาชนนั้นก็ยังมีปัจจัยอื่นๆที่ยังคงทำให้ตกอยู่ในภาวะความยากจนหรือมีโอกาสที่

จะเข้าสู่ความยากจนได้ ซึ่งการวัดความยากจนนั้นโดยทั่วไปจะใช้ “เส้นความยากจน” (poverty line) เป็นตัววัด ดังนั้นคนจนจึงหมายถึงคนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน แต่จากให้ประชาชนให้คำนิยามความยากจน พบว่าประชาชนให้นิยามความยากจนแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม และแตกต่างจากนิยามที่ใช้เส้นความยากจน โดยที่ความยากจนในความคิดของกลุ่มตัวอย่างจะหมายถึง การขาดแคลนทรัพย์สินที่ใช้ในการยังชีพทั้งที่เป็นตัวเงินและสินทรัพย์ การมีภาระหนี้สินมาก ความไม่มั่นคงในการประกอบอาชีพ สุขภาพร่างกายไม่ดี สถานะทางสังคมต่ำ และการขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เป็นต้น (อานันท์ชนก สกนธวัฒน์, 2555)

ผลของการเข้ามาสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากนโยบายของรัฐบาลผ่านช่องทางของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) โดยใช้การวิเคราะห์ทางดุลยภาพทั่วไป (General equilibrium) พบว่าช่วยเพิ่มรายได้ต่อหัวของประชาชนในเขตชนบทเพียงเล็กน้อย และส่งผลให้เกิดการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกับเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับ Gini coefficient (Ammar Siamwalla, 1990) นอกจากนี้การสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงสินเชื่อ เพื่อใช้ในการประกอบกิจการวิสาหกิจขนาดเล็กนั้นจะช่วยลดปัญหาความยากจนลง โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากว่าวิสาหกิจขนาดเล็กเหล่านี้มักจะมีอุปสรรคในการเข้าถึงสินเชื่อ เพราะว่ามีฐานะทางการเงินที่ไม่มั่นคง เป็นกิจการที่เพิ่งก่อตั้ง หรือไม่มีระบบการจัดการทางการเงินที่บัญชีที่ดีพอ และการเข้ามาช่วยเหลือให้ธุรกิจวิสาหกิจขนาดเล็กเหล่านี้ได้เข้าถึงสินเชื่อก็จะส่งผลถึงการลดปัญหาความยากจนด้วย เนื่องจากว่าวิสาหกิจขนาดเล็กเหล่านี้จะเป็นตัวช่วงดูซับอุปทานแรงงานส่วนเกินได้ (Christopher J. Green, 2006)

กลไกการทำงานของสินเชื่อรายย่อยนั้นจะแตกต่างกับการให้สินเชื่อแบบปกติ ทั้งขนาดของเงินกู้ที่ต่างกันและการที่ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน โดยพบว่าในกลุ่มองค์กรการเงินที่ปล่อยสินเชื่อขนาดเล็กนั้นมีอัตราการชำระคืนเงินกู้ที่สูงทั้งๆที่ปราศจากหลักทรัพย์ค้ำประกัน ซึ่งเป็นผลมาจากการให้กู้แบบกลุ่ม ทำให้เกิดการติดตามเงินกู้ตามเงินกู้ตั้งนี้คือ Peer Selection (การคัดเลือกผู้ที่จะเข้าร่วมกลุ่ม) Peer Monitoring (การติดตามผลของสมาชิกในกลุ่มเอง) Dynamic Incentives (พลวัตของผลประโยชน์) Regular Repayment Schedules (การกำหนดระยะเวลาการชำระคืน) Collateral Substitutes (สิ่งที่ทดแทนหลักทรัพย์ค้ำประกัน) ซึ่งเป็นกลไกที่ทำให้อัตราการชำระคืนเงินกู้นั้นสูง (Morduch, 1999)

ตัวอย่างของการออกแบบกลไกองค์กรการเงินที่ให้สินเชื่อขนาดเล็กสามารถประสบความสำเร็จในการดำเนินงานในประเทศอินโดนีเซียก็คือการเข้าถึงข้อมูลของผู้กู้เงิน โดยที่ใช้การปล่อยกู้แบบเดี่ยวแทนที่จะเป็นการกู้แบบกลุ่มเหมือนของธนาคารรามิน เพราะว่าการกู้แบบกลุ่มนั้นเป็นการเพิ่มต้นทุนในการรวมกลุ่มแก่ผู้กู้ ดังนั้นเพื่อให้ผู้กู้มีต้นทุนในการกู้ต่ำและเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้กู้ให้แก่ผู้ให้กู้จึงใช้การหาคนในพื้นที่ซึ่งรู้ข้อมูลของประชาชนในพื้นที่นั้นๆเป็นอย่างดีเข้ามาเป็นตัวแทนร่วมพิจารณาการปล่อยกู้ และลดปัญหาตัวแทนที่จะเกิดขึ้นโดยการจ่ายค่าจ้างที่เหมาะสมและให้ค่าจ้างนั้นขึ้นอยู่กับผลประกอบการขององค์กรการเงินนั้นๆ (GONZALEZ-VEGA, 1996)

นอกจากนั้นแล้วการที่จะทำให้ผลประกอบการขององค์กรการเงินชุมชนที่เน้นปล่อยสินเชื่อขนาดเล็กนี้มีผลประกอบการที่ดี เรื่องของธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในการบริหารงานเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งพบว่าองค์กรการเงินชุมชนที่ปล่อยสินเชื่อขนาดเล็กที่มีความโปร่งใสในการดำเนินงาน จะช่วยเพิ่ม

ความเชื่อมั่นของสมาชิกที่มีต่อตัวองค์กรเอง รวมทั้งต่อผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆไม่ว่าจะเป็นพนักงานที่พร้อมทำงานในองค์กร รวมไปถึงผู้ที่ร่วมลงทุนด้วยมั่นใจว่าเงินทุนจะไม่สูญหายไปจากการดำเนินงานในตัวอย่างของประเทศจีนนอกจากจะมีการเปิดเผยบัญชีการเงินขององค์กรแล้ว ยังมีการเชิญสื่อมวลชนเข้ามาถ่ายทำและให้สัมภาษณ์ถึงแนวทางการดำเนินงานขององค์กรการเงินชุมชนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่สาธารณะด้วย (Augustine, 2012)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากลไกที่สำคัญที่จะช่วยให้องค์กรการเงินที่ปล่อยสินเชื่อขนาดเล็กให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องพยายามให้ผู้ให้กู้ที่รับรู้ถึงข้อมูลด้านผู้กู้ให้ได้มาก เพื่อลดปัญหาเรื่องข้อมูลที่ไม่สมมาตร และมีการดำเนินงานที่โปร่งใสขององค์กร สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายด้วย

การที่ตลาดสินเชื่อรายย่อยมีอัตราการชำระคืนเงินกู้ที่สูง จึงทำให้มีผู้สนใจเข้ามาให้บริการในตลาดสินเชื่อรายย่อยเพิ่มขึ้น ทำให้การแข่งขันในตลาดสินเชื่อรายย่อยนั้นเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ในการศึกษาการเพิ่มขึ้นของการแข่งขันในตลาดสินเชื่อรายย่อยในประเทศอุกันดาพบว่าผลของการเพิ่มขึ้นของการแข่งขันไม่ได้ทำให้กลุ่มลูกค้าของ FINCA ซึ่งเป็นองค์กรการเงินที่ให้สินเชื่อขนาดเล็กซึ่งตั้งเป็นองค์กรแรกในประเทศอุกันดา ลดลงหรือเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด และไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของขนาดเงินสินเชื่อ แต่จะส่งผลทำให้การชำระเงินคืนของกลุ่มลูกค้าแยลงและยอดเงินฝากลดลงเนื่องจากเกิดการย้ายเงินไปฝากกับสถาบันการเงินที่เข้ามาสู่ในตลาดใหม่ (McIntosh, Janvry, & Sadoulet, 2005) ส่วนในประเทศไทยการที่รัฐได้สนับสนุนให้ ธกส. เพิ่มบทบาทในการปล่อยสินเชื่อรายย่อยในชนบททำให้ สัดส่วนการกู้ยืมเงินจากการกู้เงินนอกระบบนั้นลดลง แต่ไม่ได้ทำให้จำนวนการกู้เงินนอกระบบลดลงแต่อย่างใด เจ้าหนี้เงินกู้นอกระบบยังคงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการให้กู้เงิน ไม่ได้ช่วยทำให้เจ้าหนี้นอกระบบนั้นออกไปจากตลาดการให้สินเชื่อในชนบท และไม่ได้ทำให้อัตราดอกเบี้ยของการกู้เงินนอกระบบนั้นลดลง (Ammar Siamwalla, 1990)

นอกจากนั้นธุรกิจของสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non-bank) ในประเทศไทยได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีเป้าหมายหลักอยู่ที่ครัวเรือนของผู้บริโภคที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งอนุญาตให้ลูกค้ารายได้น้อยสามารถกู้ยืมเงินได้ง่ายสะดวกและรวดเร็วกว่าจากธนาคารพาณิชย์ โดยที่ไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกันสินเชื่อ นอกจากนั้นยังมีการขยายสาขาอย่างรวดเร็ว การเพิ่มขึ้นของสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non-bank) ก่อให้เกิดผลดีคือทำให้กลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีโอกาสในการบริโภคมากขึ้น ช่วยให้การหมุนเวียนของเงินในระบบเศรษฐกิจคล่องตัวขึ้น สร้างแรงแข่งขันผลักดันให้ธนาคารพาณิชย์หันมาให้ความสนใจแก่ลูกค้าบุคคลมากขึ้น แต่ก็มีข้อเสียด้วยกันคือผลเสียต่อตัวของผู้กู้เมื่อสามารถเข้าถึงสินเชื่อได้ง่ายกว่าสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ ผู้กู้ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีรายได้น้อยก็มีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายเกินตัว และเมื่อไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญา ก็ถูกทวงถามอย่างรุนแรงจนส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของลูกค้า ผลเสียต่อตัวสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารเอง (Non-bank) ถ้าขาดประสิทธิภาพในการบริหารความเสี่ยง อาจประสบปัญหาสภาพคล่องเมื่อหนี้ค้ำชำระเพิ่มสูงขึ้น และเมื่อหนี้เสียเพิ่มขึ้นมากอาจทำให้เสถียรภาพทางการเงินของสิ้นคลอนได้ ผลเสียต่อเจ้าหนี้ของสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non-bank) ซึ่งปัญหาหนี้เสียหรือหนี้ผิดนัดชำระของลูกค้าอาจส่งผลกระทบต่อเนื่องแบบลูกโซ่ อาจทำให้เสถียรภาพของระบบการเงินสิ้นคลอนได้ด้วย (ปกรณ วิชาชนนท์, 2551)

การที่มีองค์กรต่างๆเข้ามามีบทบาทในการให้สินเชื่อรายย่อยเพิ่มมากขึ้นนั้นทำให้ประชาชนในพื้นที่ชนบทของไทยเกิดทางเลือกในการตัดสินใจกู้ยืมเงินว่าจะกู้จากแหล่งใด ระหว่างจากสถาบันการเงินที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการอันได้แก่ธนาคารเฉพาะกิจของรัฐหรือสหกรณ์ออมทรัพย์หรือจากผู้ให้กู้ในระบบ (Money Lender) หรือกู้ทั้งสองแหล่งพร้อมกัน โดยคำนึงถึงเรื่องต้นทุนในการเดินทาง ความสามารถในการดำเนินกิจการ และความมั่งคั่งที่ตนเองมีอยู่ ซึ่งทางฝั่งของสถาบันการเงินเมื่อตัดสินใจในการปล่อยกู้ก็จะประเมินจากความสามารถในการดำเนินกิจการ และสินทรัพย์ถาวรของกิจการที่มีอยู่หลังการลงทุนดำเนินกิจการ เพื่อที่จะใช้เป็นหลักประกันค้ำประกันหากเกิดการผิดชำระหนี้ โดยส่วนใหญ่แล้วสถาบันการเงินที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการนั้นมักจะอยู่นอกพื้นที่ชนบทดังนั้นจึงทำให้ประชาชนในเขตชนบทเกิดต้นทุนในการเดินทางเข้ามาติดต่อเพื่อขอสินเชื่อ และนอกจากนั้นยังทำให้เกิดต้นทุนทางด้านการศึกษาติดตามลูกหนี้ และยังไม่รู้จักลูกหนี้ดีพอ (Imperfect Information) ซึ่งต่างจากผู้ให้กู้ในระบบ(Money Lender) ซึ่งจะอยู่ในพื้นที่ทำให้ไม่มีต้นทุนในการเดินทาง และรู้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้กู้เป็นอย่างดี แต่ก็จะมีดอกเบี้ยที่สูงกว่าสถาบันการเงินที่เป็นทางการ (Gin'e, 2011)

ในส่วนของทางเลือกใช้บริการทางการเงินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ที่ปล่อยสินเชื่อขนาดเล็กให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยสอบถามการตัดสินใจของคณะกรรมการการกลุ่ม นั้นพบว่าในส่วนของปัจจัยที่ทำให้คณะกรรมการกลุ่มเลือกใช้บริการสินเชื่อคือ นโยบายของธนาคารที่จัดให้มีสินเชื่อเฉพาะให้แก่วิสาหกิจชุมชน ความน่าเชื่อถือของ ธกส. และพนักงานที่ยินดีให้บริการแก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน (กาญจนการุณ, 2011)

เมื่อกองทุนหมู่บ้านได้เกิดขึ้นพร้อมกันทั่วประเทศจากนโยบายของรัฐบาล เป็นการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อของประชาชนที่มีรายได้น้อยอย่างทั่วถึง ทำให้มีการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นของกองทุนหมู่บ้าน โดย มีการทำการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างในช่วงก่อนและหลังการเกิดขึ้นของโครงการนี้ ซึ่งใช้ข้อมูลแบบอนุกรมเวลาภาคตัดขวาง (panel data) พบว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นการเพิ่มขึ้นของเงินทุนในระยะสั้น การบริโภค และการลงทุนทางภาคเกษตร การเติบโตของรายได้ แต่กลับทำให้ภาพรวมของสินทรัพย์นั้นลดลง และยังพบว่ามีผลทางบวกต่อค่าจ้าง (Kaboski & Robert M. Townsend, 2012) ส่วนการประเมินผลด้านนโยบายประชานิยมโดยศึกษากรณีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพบว่าประสบความสำเร็จพอสมควรในการเข้าถึงกลุ่มผู้กู้ที่มีศักยภาพในการใช้ประโยชน์จากเงินกู้กองทุน เช่นเกษตรกรที่สามารถนำเงินไปลงทุนในด้านเกษตร แต่ก็ยังมีปัญหาในเรื่องการกู้ยืมซ้ำซ้อนและอาจจะไม่ทั่วถึงประชาชนที่มีรายได้น้อยอย่างแท้จริง ส่วนเรื่องผลของการกู้ยืมต่อการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายนั้นพบว่ามีความแตกต่างกันพอสมควรระหว่างผู้ที่ใช้และไม่ได้ใช้เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้าน แต่โดยภาพรวมแล้วกองทุนหมู่บ้านไม่ได้ทำให้รายได้ของผู้กู้นั้นเพิ่มสูงกว่าผู้กู้อย่างมีนัยสำคัญ (จิตสุชน & แผลงประพันธ์, 2549)

ส่วนในประเด็นเรื่องทุนทางสังคมนั้นพบว่า ปัจจัยทางสังคมมีความสำคัญต่อผลทางเศรษฐกิจหลายๆประการ โดยความหมายของทุนทางสังคมหมายถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมหรือโครงสร้างทางสังคมที่เราสามารถเรียกเอาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากมันได้ ตัวอย่างของทุนทางสังคมที่มักถูกกล่าวถึงคือ ความเชื่อถือไว้วางใจกัน (Trust) เครือข่าย (Network) สถาบัน (Institution) ซึ่งความสัมพันธ์ทางสังคมหรือโครงสร้างทางสังคมรูปแบบใดที่เป็นทุนทางสังคมนั้น ทุนทางสังคมเกิด

จากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน กิจกรรมร่วมมือกัน ยิ่งมีมากเท่าไรก็อาจเป็นผลดีในแง่ที่ว่า เกิดการเรียนรู้ รับรู้ และส่งผ่านข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ทำให้เกิดคุณค่าบางอย่างที่สามารถยึดโยงและยอมรับร่วมกัน ซึ่งคุณค่าอันนั้นนั่นเองที่ส่วนหนึ่งเราสามารถเรียกเอาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากมันได้ ซึ่ง ทุนทางสังคมให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้โดยผ่านสองช่องทางคือ ลดต้นทุนทางธุรกรรม (Transaction cost) และลดต้นทุนการตรวจสอบดูแล (Monitoring cost) (Treevanchai, 2003) ซึ่งทุนทางสังคมเหล่านี้จะช่วยในกระบวนการติดตามการใช้เงินและติดตามการชำระหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านได้ดียิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

งานศึกษานี้จะใช้วิธีศึกษาทั้งแบบปริมาณโดยใช้สถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) และวิธีศึกษาเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของพฤติกรรมสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน นอกจากนั้นจะใช้การวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติตามแบบจำลอง logit ในการอธิบายถึงความแตกต่างของพฤติกรรมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในการใช้บริการกองทุนหมู่บ้านแต่ละพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในปี พ.ศ.2555 ซึ่งได้จากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอป่าโมกข์ ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมพื้นฐานในพื้นที่เทศบาลตำบลป่าโมกข์ องค์การบริหารส่วนตำบลวรรณคร และองค์การบริหารส่วนตำบลศิลาเพชร จากฐานข้อมูลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ส่วนการศึกษาเชิงคุณภาพนั้นจะใช้การสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของกองทุนหมู่บ้าน และการให้คุณค่าและความสำคัญของกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน และจากการจัดเวทีเสวนากลุ่มย่อย (Focus Group) กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมของกองทุนหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่ ผ่านทางกฎระเบียบ ทัศนคติในการบริหารจัดการ การให้สินเชื่อ รวมถึงความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นๆภายในชุมชน

สาเหตุในการเลือกศึกษาข้อมูลในพื้นที่จังหวัดน่านเนื่องจากว่าเป็นพื้นที่ที่มีอัตราส่วนของคนจนที่สูงกว่าพื้นที่อื่นของประเทศไทยทั้งในการวัดจากมิติรายได้และค่าใช้จ่าย ไม่ว่าจะเป็นโดยภาพรวมทั้งจังหวัดหรือว่าแยกพื้นที่ออกเป็นชุมชนเมือง(ในเขตเทศบาล)และชุมชนชนบท (นอกเขตเทศบาล) ในพื้นที่อำเภอป่าโมกข์ จังหวัดน่าน

3.2 กรอบการศึกษา

3.2.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยจะเลือกเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มประชากรที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลป่าโมกข์จำนวนสองชุมชน เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์ของชุมชนที่เข้มแข็ง 1 ชุมชน และชุมชนที่ความสัมพันธ์ของชุมชนไม่เข้มแข็งจำนวน 1 ชุมชน ส่วนพื้นที่นอกเขตเทศบาลคือจะเลือกพื้นที่ของตำบลวรรณคร ซึ่งเป็นตำบลที่ตั้งอยู่ใกล้กับเขตเทศบาลตำบลป่าโมกข์ โดยเลือกหมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์ของชุมชนที่เข้มแข็ง 1 หมู่บ้าน และหมู่บ้านที่ความสัมพันธ์ของชุมชนไม่เข้มแข็งจำนวน 1 หมู่บ้าน และเลือกพื้นที่ตำบลศิลาเพชรซึ่งเป็นตำบลที่อยู่ห่างจากเขตเทศบาลตำบลป่าโมกข์ออกไปไกล โดยมีเลือก เลือกหมู่บ้านที่มีความสัมพันธ์ของชุมชนที่เข้มแข็ง 1 หมู่บ้าน และหมู่บ้านที่ความสัมพันธ์ของชุมชนไม่เข้มแข็งจำนวน 1 หมู่บ้าน โดยหมู่บ้านทั้ง 6 นี้ ได้มาจากการแนะนำของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอป่าโมกข์ โดยจะใช้แบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์เชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างทางด้านพฤติกรรมในการใช้บริการกองทุนหมู่บ้านของสมาชิก โดยจะเก็บแบบสอบถามทั้งหมดหมู่บ้านละ 20 ชุด

จำนวน 6 หมู่บ้านตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น รวมทั้งหมด 120 ชุด ซึ่งกำหนดจากจำนวนตัวแปรอิสระทั้งหมด 5 ตัว โดยสัดส่วนตัวแปรอิสระต่อตัวแปรสุ่มที่เหมาะสมอยู่ที่ 1 ตัวแปรอิสระต่อ 10 – 20 ตัวอย่าง (Schumacker and Lomax, 1996)

3.2.2 การเลือกชุมชนที่มีความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ภายในชุมชน

จะแบ่งชุมชนที่มีความแตกต่างของระดับความสัมพันธ์ภายในชุมชนผ่านการวัดต้นทุนทางสังคม ซึ่งวิธีการวัดทุนทางสังคมพอจะแบ่งได้ 2 แบบ คือหนึ่งวัดไปที่ต้นกำเนิดของทุนทางสังคม ซึ่งก็คือจำนวนและคุณภาพของการมีปฏิสัมพันธ์หรือทำกิจกรรมร่วมกันในหลายๆ รูปแบบ ตัวอย่างเช่น การวัดกิจกรรมร่วมกันในหมู่บ้าน อายุของชุมชน จำนวนผู้เข้าร่วมการทำกิจกรรม ความหลากหลายทางลักษณะของผู้คนในเครือข่ายความสัมพันธ์ เป็นต้น และสองวัดไปที่ตัวทุนทางสังคมนั้นเลยซึ่งมุ่งวัดทุนทางสังคมโดยตรงเลยว่ามีอยู่มากน้อยแค่ไหน เช่น ระดับของความเชื่อถือไว้วางใจกัน ปริมาณและคุณภาพของกลุ่ม/องค์กร เครือข่ายและสถาบันต่างๆ ที่ชุมชนมี (Treevanchai, 2003)

ในการศึกษานี้จะเลือกชุมชนที่มีทุนทางสังคมที่เข้มแข็งจากการวัดไปที่ต้นกำเนิดของทุนทางสังคม ซึ่งข้อมูลด้านคุณภาพของการมีปฏิสัมพันธ์หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยจะสอบถามจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมภายในชุมชนต่างๆ ได้แก่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปัว ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำงานใกล้ชิดกับชุมชน ทราบถึงลักษณะเฉพาะของชุมชนในพื้นที่เป็นอย่างดี และยังเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลการทำงานของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านอีกด้วย

3.2.3 ตัวแปร

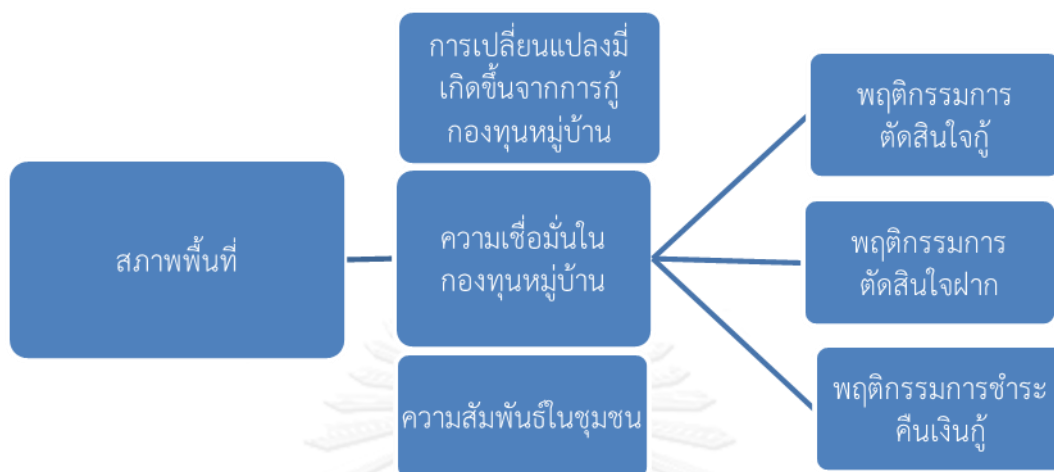
ตัวแปรต้นได้แก่ความแตกต่างทางด้านจำนวนองค์กรที่ให้บริการทางด้านสินเชื่อและความแตกต่างของความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่ ทศนคติของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

ตัวแปรตามได้แก่พฤติกรรมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านใน ได้แก่ พฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อ การใช้คืนเงินกู้ การใช้บริการเงินฝาก พฤติกรรมของกองทุนหมู่บ้านได้แก่กฎระเบียบการบริหารจัดการ การให้บริการสินเชื่อ ความสัมพันธ์ของกองทุนหมู่บ้านกับองค์กรอื่นๆ ในชุมชน

3.2.4 การศึกษาพฤติกรรมสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษาพฤติกรรมสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจะใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 120 ชุด ซึ่งในแบบสอบถามจะแบ่งคำถามออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ คือพฤติกรรมการใช้บริการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งประกอบไปด้วยการใช้บริการทางด้านสินเชื่อหรือการกู้เงิน และการใช้บริการทางด้านเงินฝาก และประเด็นที่สองคือทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการได้ใช้บริการกองทุนหมู่บ้านทั้งต่อตนเองและผู้อื่น นอกจากนั้นยังมีคำถามเพื่อสอบถามความเชื่อมั่นต่อกองทุนหมู่บ้านที่เป็นสมาชิกอยู่และคำถามเกี่ยวกับสภาพความสัมพันธ์ภายในชุมชนด้วย

ภาพที่ 3. 1 การศึกษาพฤติกรรมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

3.2.5 การศึกษาพฤติกรรมของกองทุนหมู่บ้าน

ใช้การจัดเป็นเสวนากลุ่มย่อย (Focus group) กับทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เลขานุการ ทรัพย์สินผู้ตรวจสอบภายใน และประชาสัมพันธ์ (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544) เพื่อศึกษาถึงลักษณะพฤติกรรมของกองทุนหมู่บ้านในแต่ละกลุ่มแต่ละพื้นที่ผ่านทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งจะเป็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องกฎ ระเบียบ ของกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่ม การให้สินเชื่อแก่สมาชิกกลุ่ม และความสัมพันธ์ของกองทุนหมู่บ้านกับองค์กรอื่นๆภายในพื้นที่

ภาพที่ 3. 2 กรอบการศึกษาพฤติกรรมกองทุนหมู่บ้าน

3.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วจะนำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้ 120 ชุดทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ข้อมูลทางด้านอาชีพ วัตถุประสงค์ในการกู้เงินกองทุน แหล่งเงินกู้อื่นๆ วัตถุประสงค์ในการกู้เงินจากแหล่งอื่น การตัดสินใจเลือกกู้เงินจากแหล่งเงินใดก่อนเป็นอันดับแรก การตัดสินใจที่จะฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้าน จะเปรียบเทียบร้อยละของความถี่ที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่

ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากมีโอกาสได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในการบริหารกองทุนหมู่บ้านที่ท่านเป็นสมาชิก และความสัมพันธ์ในชุมชน โดยเป็นการให้ความเห็นในข้อความเชิงบวกกำหนดให้คะแนนดังนี้คือ

มากที่สุด	ให้คะแนน	5 คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4 คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3 คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1 คะแนน

ซึ่งการแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยจะใช้เกณฑ์การประเมินเป็น 5 ระดับ (Best 1977:181-182) ดังนี้คือ

ระดับความเห็น	มากที่สุด	ช่วงคะแนน	4.51-5.00
ระดับความเห็น	มาก	ช่วงคะแนน	3.51-4.50
ระดับความเห็น	ปานกลาง	ช่วงคะแนน	2.51-3.50
ระดับความเห็น	น้อย	ช่วงคะแนน	1.51-2.50
ระดับความเห็น	น้อยที่สุด	ช่วงคะแนน	1.00-1.50

หลังจากนั้นจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละข้อโดยใช้วิธี ANOVA หากความค่าถานั้นมีความแปรปรวนของคะแนนที่ได้ในแต่ละพื้นที่ไม่แตกต่างกัน แต่หากมีความแปรปรวนของคะแนนที่แตกต่างกันระหว่างพื้นที่แล้วจะใช้วิธีของ Welch ในการทดสอบความแตกต่างของคะแนนที่ได้ระหว่างพื้นที่

ในการการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมสมาชิกโดยใช้แบบจำลองโลจิสติกกำหนดให้ตัวแปรตาม (Y) ประกอบไปด้วย

1. พฤติกรรมในการชำระหนี้คือ หากไม่เคยผิดนัดการชำระหนี้ให้มีค่าเท่ากับ 1 และหากเคยผิดชำระหนี้เท่ากับ 0
2. พฤติกรรมในการฝากคือ หากมีการฝากเงินเพิ่มมากกว่าที่ทางกองทุนหมู่บ้านกำหนดให้มีค่าเท่ากับ 1 และหากไม่มีการฝากเงินเพิ่มมากกว่าที่ทางกองทุนหมู่บ้านกำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0

3. พฤติกรรมในการเลือกให้บริการกองทุนหมู่บ้าน ว่าให้ความสำคัญแก่กองทุนหมู่บ้านหรือไม่ โดยถ้าหากเลือกจากกองทุนหมู่บ้านก่อนให้มีค่าเท่ากับ 1 ส่วนหากแหล่งอื่นก่อนนั้นให้มีค่าเท่ากับ 0

ส่วนทางด้านตัวแปรต้น (X) นั้นจะประกอบไปด้วย ตัวแปรต่างๆดังต่อไปนี้คือ

1. ประเภทชุมชนที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้าน โดยแบ่งออกเป็น 0 คือชุมชนเมือง 1 ชุมชนชานเมือง และ 2 ชุมชนชนบท กำหนดค่าจากระยะห่างของหมู่บ้านมายังศูนย์กลางทางการเงินของอำเภอ

2. ระดับความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เป็นดัชนีที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ยของคำถามที่ใช้วัดความสัมพันธ์ของคนในชุมชนทั้ง 5 ข้อ โดยมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน

3. ทศนคติที่มีต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เป็นดัชนีที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ยของคำถามที่ใช้วัดทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านมีทั้ง 7 ข้อ โดยมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน

4. ทศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงภายหลังจากได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน เป็นดัชนีที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ยของทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงหลังจากได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง และเพื่อนบ้าน มีทั้งหมด 8 ข้อ โดยมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน

5. ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิก โดยมีหน่วยเป็นพันบาทต่อเดือน รูปแบบของโลจิสติกฟังก์ชัน

$$Y = \frac{1}{1 + e^{-X}}$$

โดยที่ $Y=(0,1)$

$$\Pr(y = 1) = \frac{1}{1 + e^{-X}}$$

เหตุการณ์ที่สนใจในการศึกษานี้ก็คือ โอกาสที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเลือกที่จะกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านก่อนหรือไม่ และโอกาสที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านตัดสินใจฝากเงินไว้กับกองทุนหมู่บ้าน และ

$$\beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \dots + \beta_N x_N = X$$

หรือ $x' \beta = X$

X จะประกอบไปด้วย ระยะทางจากศูนย์กลางอำเภอ รายได้เฉลี่ย ระดับความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ทักษะคนที่มีการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ทักษะคนที่มีการเปลี่ยนแปลงหลังจากการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

ดังนั้นโอกาสที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านจะเลือกกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านก่อนเป็นอันดับแรก และโอกาสที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านจะตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านแสดงได้ดังสมการต่อไปนี้

$$\Pr(y = 1) = \frac{1}{1 + e^{-x'\beta}}$$

และโอกาสที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านจะเลือกกู้เงินกับแหล่งเงินกู้อื่น และโอกาสที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านจะตัดสินใจไม่ฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านแสดงได้ดังสมการต่อไปนี้

$$\Pr(y = 0) = 1 - \left(\frac{1}{1 + e^{-x'\beta}} \right) = \frac{e^{-x'\beta}}{1 + e^{-x'\beta}}$$

Odd Ratio คืออัตราส่วนระหว่างโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจกับโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์อื่นๆ ซึ่งในที่นี้ก็คืออัตราส่วนระหว่างโอกาสที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านตัดสินใจเลือกกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านต่อโอกาสที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านตัดสินใจเลือกกู้กับแหล่งเงินกู้อื่นๆ และโอกาสที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเลือกที่จะฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านกับโอกาสที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านจะไม่ฝากเงินไว้กับกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งแสดงได้ตามสมการต่อไปนี้

$$\frac{\Pr(y = 1)}{\Pr(y = 0)} = \frac{\frac{1}{1 + e^{-x'\beta}}}{\frac{e^{-x'\beta}}{1 + e^{-x'\beta}}} = \frac{1}{e^{-x'\beta}} = e^{x'\beta}$$

และสามารถทำให้อยู่ในรูปของสมการเส้นตรงโดยการนำฟังก์ชันลอการิทึมเข้าไปในสมการ ซึ่งสามารถแสดงได้ดังสมการต่อไปนี้

$$\ln \left(\frac{\Pr(y = 1)}{\Pr(y = 0)} \right) = x'\beta = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \dots + \beta_N x_N$$

3.3 ข้อมูล

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

ใช้ข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม และสัมภาษณ์เชิงลึกในพื้นที่ชุมชนเมืองเปรียบเทียบกับพื้นที่ชนบท โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นพื้นที่ชุมชนเมือง เป็นชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปัว และพื้นที่ชนบท เป็นพื้นที่นอกเขตเทศบาลตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยจังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีอัตราส่วนคนจนสูงมากกว่า 35% และอำเภอปัวเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีอัตราส่วนคนจนสูงมากกว่า 35% เช่นกัน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2544)

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง จะใช้การเลือกตัวอย่างโดยไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น (non-probability sampling) ซึ่งนิยมใช้ในงานวิจัยประเภทสำรวจ (exploration) หรือการวิจัยเชิงคุณภาพ (ภัทรสุข, 2552) จากข้อมูลรายงานสถิติจำนวนประชากรของ อำเภอปัว จังหวัดน่าน แยกรายตำบล ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2553 โดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยพบว่า ในพื้นที่เทศบาลตำบลปัว มีประชากรทั้งหมด 10,809 คน ซึ่งถือว่าเป็นเทศบาลตำบลขนาดกลาง และจำนวนประชากรสามารถยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมืองได้ ถ้าหากรายได้จากภาษีถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (กรมการปกครอง, 2553)

3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

ได้จากฐานข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 หมู่บ้าน ซึ่งได้รับจากการสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปัว โดยจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครัวเรือน จำนวนประชากรในหมู่บ้าน รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อปี รายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อปี อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน

ข้อมูลเกี่ยวกับภาพรวมสภาพสังคมและเศรษฐกิจของตำบลจากฐานข้อมูลของ เทศบาลตำบลปัว องค์การบริหารส่วนตำบลวรนคร องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาเพชร

ข้อมูลของกองทุนหมู่บ้านได้จากกฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน งบแสดงฐานะการเงิน งบรายได้และค่าใช้จ่าย จำนวนการปล่อยสินเชื่อและจำนวนลูกหนี้ค้างชำระเป็นต้น

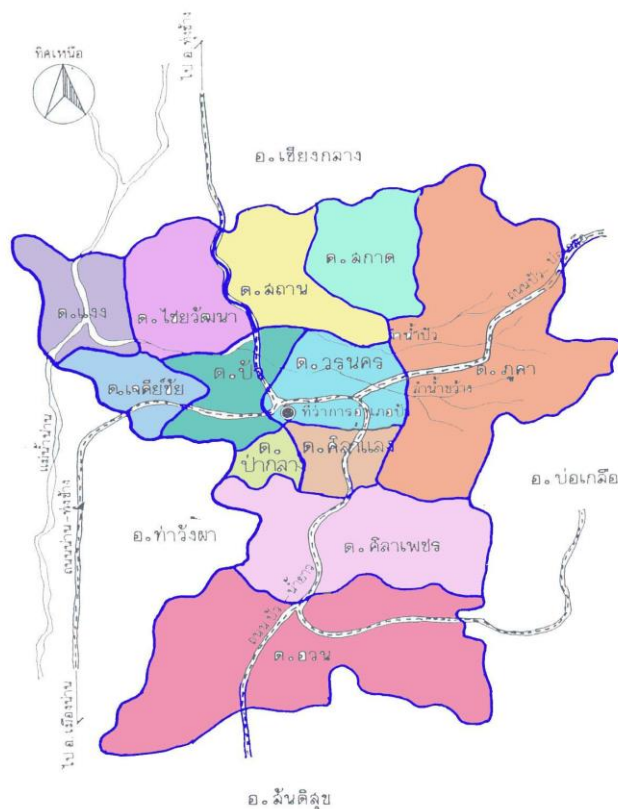
บทที่ 4 ผลการศึกษา

ผลการศึกษาในบทนี้จะประกอบไปด้วยผลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่งเป็นส่วนข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านที่ใช้เป็นตัวอย่งในการศึกษาทั้ง 6 แห่งซึ่งได้จากฐานข้อมูลของพัฒนาชุมชน อำเภอปัว ส่วนที่สองเป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ทศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน การตัดสินใจใช้บริการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 120 ชุด และส่วนที่สามคือข้อมูลจากการทำสนทนากลุ่มกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้ง 6 แห่ง เพื่อศึกษาถึงระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน การบริหารจัดการภายในกลุ่ม กระบวนการติดตามเงินกู้ และความสัมพันธ์กับองค์กรการเงินอื่นๆในชุมชน

นอกจากนั้นจะใช้ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามจำนวน 120 ชุด มาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการตัดสินใจฝาก และพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกที่จะกู้กับกองทุนหมู่บ้านหรือไม่ โดยใช้แบบจำลองโลจิสติกในการศึกษา

4.1 สภาพทั่วไป และข้อมูลพื้นฐาน ของพื้นที่ศึกษา

ภาพที่ 4. 1 แผนที่แสดงอาณาเขตของตำบลในพื้นที่อำเภอปัว จังหวัดน่าน

4.1.1 ข้อมูลเบื้องต้นจากการสำรวจพื้นที่

จากการลงสำรวจพื้นที่กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 6 หมู่บ้าน ที่ทางพัฒนาชุมชน อำเภอบัว จังหวัดน่าน ได้แนะนำให้ใช้เป็นพื้นที่ศึกษา โดยแบ่งเป็นหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลบัว 3 หมู่บ้าน ได้แก่บ้านปรางค์พัฒนา 2 บ้านซอน ตำบลบัว บ้านสวนดอก ตำบลวรรณคร และหมู่บ้านนอกเขตเทศบาลตำบลบัว 3 หมู่บ้าน พบว่าสามารถจำแนกหมู่บ้านออกเป็น 3 กลุ่มตามสภาพของที่ตั้ง ได้แก่บ้านมอน ตำบลวรรณคร บ้านป่าตอง บ้านดอนมูล ตำบลศิลาเพชร โดยสามารถแบ่งกลุ่มหมู่บ้านออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ เพื่อจำแนกพื้นที่ออกเป็นเขตเมือง ชานเมือง และพื้นที่ห่างไกลจากตัวเมืองได้ ดังนี้คือ

1. กลุ่มหมู่บ้านในเขตเมืองที่ตั้งอยู่ใกล้พื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางการให้บริการทางการเงิน มีสถาบันการเงินตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ หมู่บ้านปรางค์พัฒนา 2 ตำบลบัว และหมู่บ้านสวนดอก ตำบลวรรณคร

2. กลุ่มหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ชานเมืองไม่ไกลไปจากพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางการให้บริการทางการเงิน มีสถาบันการเงินตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ หมู่บ้านซอน ตำบลบัว และหมู่บ้านมอน ตำบลวรรณคร

3. กลุ่มหมู่บ้านที่ตั้งอยู่เขตชนบท ซึ่งมีระยะทางไกลจากพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางการให้บริการทางการเงินเป็นระยะทางประมาณ 14 กิโลเมตร มีสถาบันการเงินตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ หมู่บ้านปรางค์พัฒนา 2 ตำบลบัว และหมู่บ้านสวนดอก ตำบลวรรณคร

ตารางที่ 4. 1 จำนวนประชากรในพื้นที่ศึกษา

หมู่บ้าน	พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร
ตำบลวรรณคร		1,178	4,588
ม.6 บ้านสวนดอก	เมือง	138	503
ม.3 บ้านมอน	ชานเมือง	141	607
ตำบลบัว		1,566	5,217
ม.8 บ้านปรางค์พัฒนา 2	เมือง	241	808
ม.1 บ้านซอน	ชานเมือง	191	714
ตำบลศิลาเพชร		1,093	3,982
ม.3 บ้านป่าตอง	ชนบท	87	299
ม.5 บ้านดอนมูล	ชนบท		398

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบัว

ขนาดของหมู่บ้านที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามการแบ่งขนาดหมู่บ้านของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้ดังนี้คือ หมู่บ้านที่มีขนาดเล็กคือประชากรไม่เกิน 500 คน จำนวน 2 หมู่บ้านคือบ้านป่าตอง และบ้านดอนมูล ในตำบลศิลาเพชร ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตชนบท หมู่บ้านที่มีขนาดกลางมีประชากรอยู่ระหว่าง 500 – 1,000 คน จำนวน 4 หมู่บ้าน โดยเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองได้แก่ บ้านสวนดอก ตำบลวรรณคร และบ้านปรารค์พัฒนา 2 ตำบลปัว หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตชานเมืองได้แก่ บ้านมอน ตำบลวรรณคร และบ้านขอนแก่น ตำบลปัว

4.1.2 สภาพพื้นที่ในเขตชนบท

พื้นที่ในการศึกษาที่อยู่ในเขตชนบทได้แก่บ้านป่าตองและบ้านดอนมูล ตำบลศิลาเพชร โดยทั้งสองหมู่บ้านนี้อยู่ห่างจากเขตเมืองของอำเภอปัวประมาณ 14 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1081 (ปัว – บ้านน้ำยาว) และห่างจากเขตเมืองของอำเภอน้ำยาวเป็นระยะทาง 14 กิโลเมตรเช่นเดียวกัน ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1170 (ดอนมูล-ท่าวังผา) ซึ่งประชาชนจะเลือกใช้บริการทางการเงินกับสถาบันการเงินในตัวเมืองของอำเภอปัวมากกว่า เนื่องจากมีสถาบันการเงินที่ให้บริการหลากหลายกว่า และมีร้านค้าเพื่อซื้อสินค้าในการอุปโภค บริโภค รวมถึงร้านค้าเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตทางการเกษตรให้บริการมากกว่าอำเภอน้ำยาว ถ้าหากเดินทางไปแล้วจะได้ใช้บริการด้านอื่นๆ นอกเหนือไปจากการใช้บริการทางด้านการเงินด้วย การเดินทางเข้ามายังตัวอำเภอจะใช้รถจักรยานยนต์หรือรถยนต์ส่วนตัว เนื่องจากไม่มีรถโดยสารสาธารณะไว้บริการมากนัก มีเพียงรถโดยสารสาธารณะเส้นทางบ้านน้ำยาว-ปัว ที่ให้บริการแต่มีเพียงแค่วันละ 2 เที่ยวเท่านั้น จึงไม่สะดวกที่จะเดินทางเข้าไปยังตัวอำเภอปัวมากนักหากไม่ใช้รถจักรยานยนต์ส่วนตัว

ตารางที่ 4. 2 รายได้เฉลี่ยของประชากรในเขตชนบท

	ชุมชนเขตชนบท	
	บ้านป่าตอง	บ้านดอนมูล
จำนวนครัวเรือน	87	97
จำนวนคน	299	398
อาชีพหลัก	138,670	117,770
อาชีพรอง	38,886	21,722
รายได้อื่น	12,808	15,180
ปลูก เลี้ยง หาเอง	15,582	15,179
รายได้เฉลี่ยครัวเรือน	205,946	169,852
รายได้เฉลี่ยบุคคล	59,924	41,396

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปัว

ขนาดของจำนวนประชากรในบ้านป่าตองและบ้านดอนมูลถือว่าเป็นหมู่บ้านที่มีขนาดเล็ก โดยที่บ้านป่าตองนั้นมีประชากร 87 ครัวเรือน 299 คน ส่วนบ้านดอนมูลมีประชากร 97 ครัวเรือน 398 คน โดยประชากรทั้งสองหมู่บ้านมีรายได้เฉลี่ยที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยประชากรในบ้านป่า

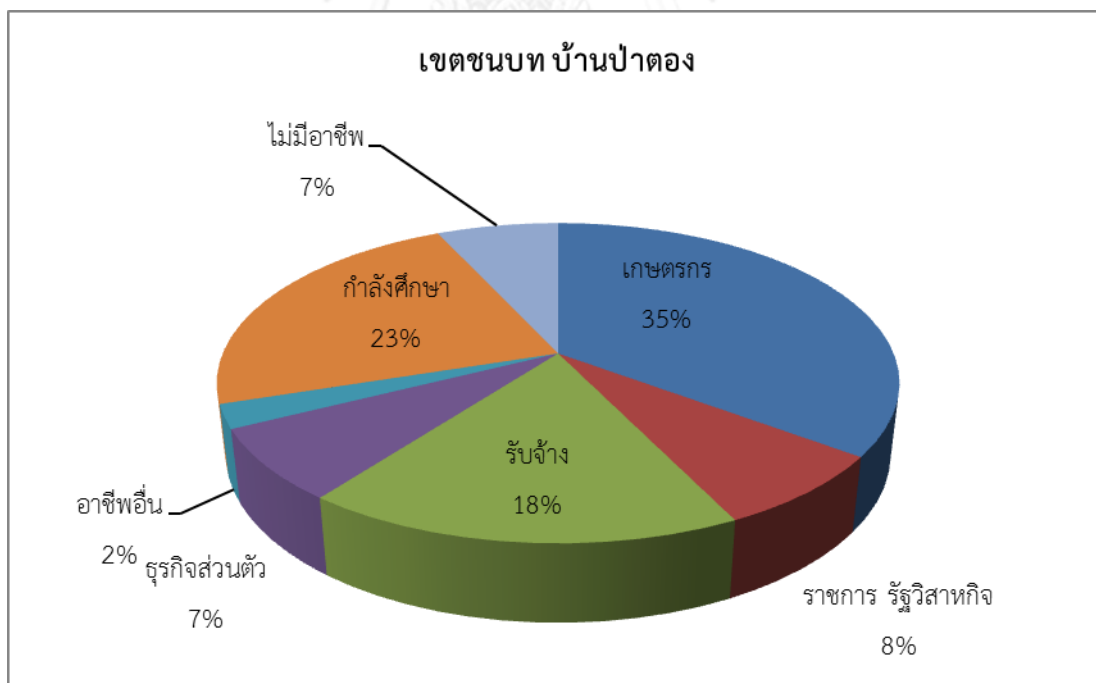
ต้องจะมีรายได้เฉลี่ยต่อคนอยู่ที่ 59,924 บาท สูงกว่าบ้านดอนมูลอยู่เล็กน้อย โดยบ้านดอนมูลนั้นมีรายได้เฉลี่ยต่อคนอยู่ที่ 41,396 บาท

ตารางที่ 4. 3 จำนวนประชากรจำแนกการประกอบอาชีพของหมู่บ้านในเขตชนบท

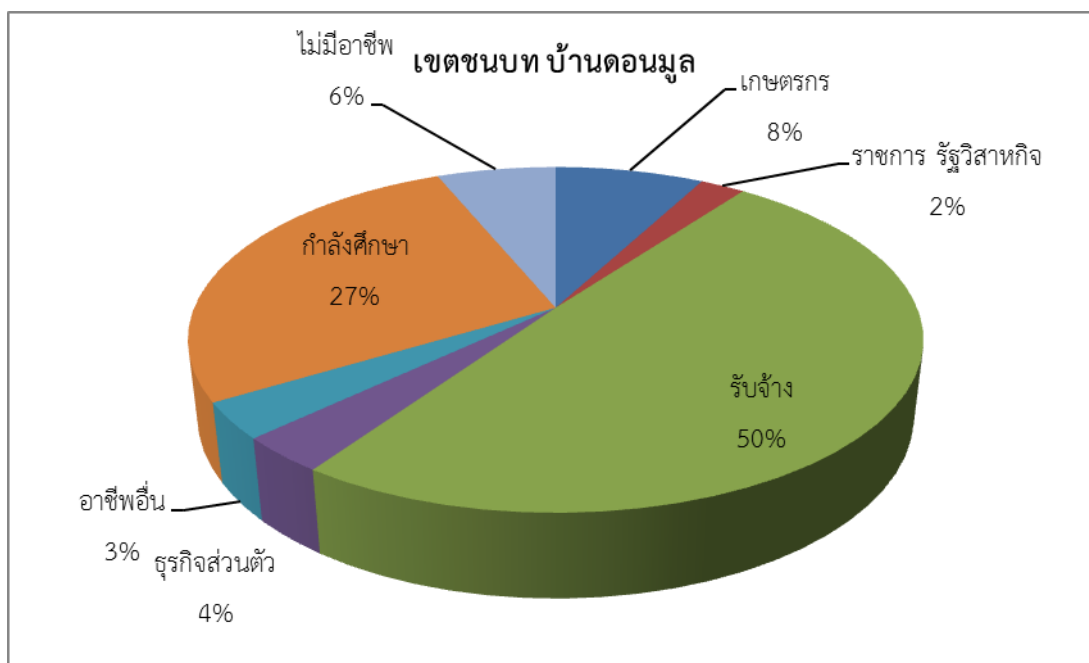
อาชีพ	เขตชนบท	
	บ้านป่าตอง	บ้านดอนมูล
เกษตรกร	102	30
ราชการ รัฐวิสาหกิจ	22	9
รับจ้าง	51	190
ธุรกิจส่วนตัว	21	13
อาชีพอื่น	7	13
กำลังศึกษา	67	105
ไม่มีอาชีพ	20	24
รวม	290	384

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอป่า

ภาพที่ 4. 2 สัดส่วนของการประกอบอาชีพในพื้นที่บ้านป่าตองและบ้านดอนมูล

ภาพที่ 4. 2 สัดส่วนของการประกอบอาชีพในพื้นที่บ้านป่าตองและบ้านดอนมูล (ต่อ)

เมื่อเปรียบเทียบอาชีพของประชากรทั้งสองหมู่บ้านพบว่ามีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก หากไม่สนใจผู้ที่กำลังศึกษา และผู้ที่ยังไม่ได้ประกอบอาชีพ คือ บ้านป่าตองจะมีสัดส่วนของประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมค่อนข้างสูงถึงร้อยละ 35.17 รองลงมาคืออาชีพรับจ้างร้อยละ 17.59 ส่วนบ้านดอนมูลมีประชากรประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุดคือ ร้อยละ 49.48 ส่วนอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคือร้อยละ 7.81 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าพื้นที่ทำการเกษตรของบ้านป่าตองนั้นมีมากกว่าบ้านดอนมูลเนื่องจากพื้นที่เป็นที่ราบมากกว่า ส่วนบ้านดอนมูลนั้นพื้นที่จะเป็นที่เชิงเขา ทำให้มีพื้นที่ใช้ในการทำการเกษตรน้อย แต่ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพรับจ้างของบ้านดอนมูลนั้นก็มีการทำการเกษตรด้วยเช่นกัน เพียงแต่รายได้หลักนั้นมาจากการออกไปรับจ้างเป็นรายวัน

4.1.3 สภาพพื้นที่เขตชุมชนชนเมือง

พื้นที่ในการศึกษาที่อยู่ในเขตชนเมืองได้แก่บ้านมอน ตำบลวรรณครและบ้านขอนแก่นปัว โดยที่บ้านมอนอยู่ห่างจากศูนย์กลางของตัวอำเภอประมาณ 4 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1256 (ปัว-บ่อเกลือ) ส่วนบ้านขอนแก่นนั้นอยู่ห่างจากศูนย์กลางอำเภอประมาณ 3 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ช้วง (ปัว-ท่าวังผา) การเดินทางเข้ามาใช้บริการทางการเงินนั้นใช้รถจักรยานยนต์หรือรถยนต์ส่วนตัว ยังไม่มีรถโดยสารประจำทางให้บริการ

ตารางที่ 4. 4 รายได้เฉลี่ยของประชากรในเขตชานเมือง

	ชุมชนเขตชานเมือง	
	บ้านมอน	บ้านซอน
จำนวนครัวเรือน	141	191
จำนวนคน	607	714
อาชีพหลัก	168,552	130,261
อาชีพรอง	17,669	15,613
รายได้อื่น	21,163	8,638
ปลูก เลี้ยง หาเอง	17,161	14,150
รายได้เฉลี่ยครัวเรือน	224,545	168,662
รายได้เฉลี่ยบุคคล	52,160	45,118

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอป่า

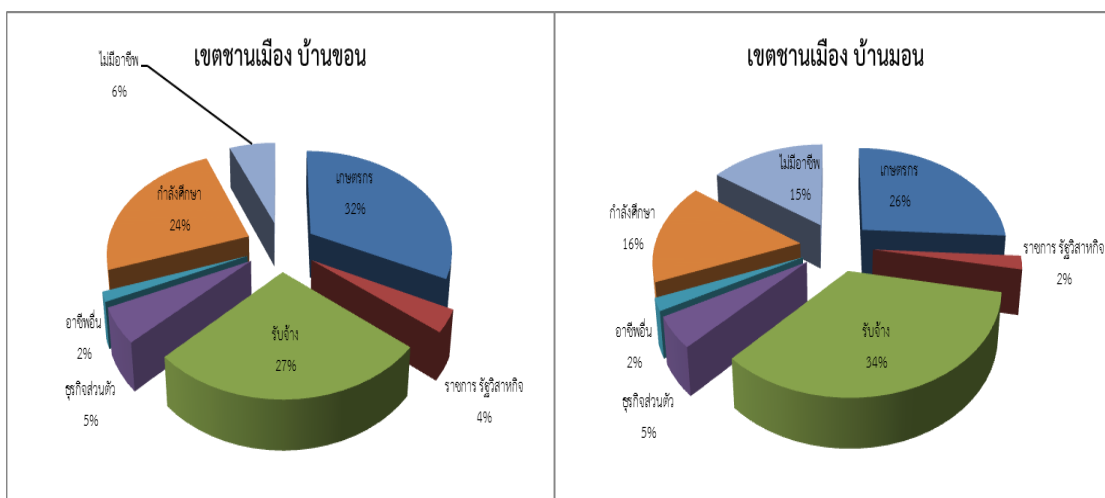
ขนาดของจำนวนประชากรในบ้านมอนและบ้านซอนถือว่าเป็นหมู่บ้านขนาดกลาง โดยที่บ้านมอนมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 607 คน 141 ครัวเรือน ส่วนบ้านซอนนั้นมีประชากรทั้งหมด 714 คน 191 ครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรทั้งสองหมู่บ้านนั้นไม่แตกต่างกันมากนัก โดยประชากรในบ้านมอนมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีอยู่ที่ 52,160 บาท สูงกว่าบ้านซอนเล็กน้อย โดยรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีของบ้านซอนอยู่ที่ 45,118 บาท

ตารางที่ 4. 5 จำนวนประชากรจำแนกการประกอบอาชีพของหมู่บ้านในเขตชานเมือง

อาชีพ	เขตชานเมือง	
	บ้านมอน	บ้านซอน
เกษตรกร	182	231
ราชการ รัฐวิสาหกิจ	15	25
รับจ้าง	238	191
ธุรกิจส่วนตัว	34	39
อาชีพอื่น	14	11
กำลังศึกษา	113	173
ไม่มีอาชีพ	105	44
รวม	701	714

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอป่า

ภาพที่ 4. 3 สัดส่วนของการประกอบอาชีพในพื้นที่บ้านมอนและบ้านซอน

เมื่อเปรียบเทียบอาชีพของประชากรทั้งสองหมู่บ้านพบว่ามีความแตกต่างกันค่อนข้างน้อย หากไม่สนใจผู้ที่กำลังศึกษา และผู้ที่ยังไม่ได้ประกอบอาชีพ โดยบ้านซอนนั้นมีสัดส่วนของประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุดคือร้อยละ 32.35 รองลงมาคืออาชีพรับจ้างร้อยละ 26.75 ส่วนบ้านมอนนั้นมีประชากรประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุดคือ ร้อยละ 33.95 ส่วนอาชีพเกษตรกร รองลงมาคือร้อยละ 25.96 จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของการประกอบอาชีพรับจ้างและเกษตรกรของทั้งสองหมู่บ้านนั้นมีความแตกต่างกันไม่มากนัก ส่วนการประกอบอาชีพอื่นๆของประชากรทั้งสองหมู่บ้านนั้นมีสัดส่วนเพียงเล็กน้อย

4.1.4 สภาพพื้นที่เขตชุมชนเมือง

พื้นที่ในการศึกษาที่อยู่ในชุมชนเมือง ซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญของอำเภอปัว และมีสถาบันการเงินในระบบไม่ว่าจะเป็นของภาครัฐหรือเอกชน ที่ให้บริการแก่ประชาชนอยู่เป็นจำนวนมาก หมู่บ้านที่อยู่ในเขตเมืองได้แก่บ้านสวนดอก ตำบลวรนคร และบ้านปรางค์พัฒนา 2 ตำบลปัว โดยทั้งสองหมู่บ้านตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปัว พื้นที่ของบ้านสวนดอกจะใกล้กับสถาบันการเงินที่สำคัญได้แก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์การเกษตรอำเภอปัว ธนาคารไทยพาณิชย์ ส่วนบ้านปรางค์พัฒนา 2 จะอยู่ใกล้กับธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย

ตารางที่ 4. 6 รายได้เฉลี่ยของประชากรในเขตเมือง

	ชุมชนเขตเมือง	
	บ้านสวนดอก	บ้านปรางพัฒนา 2
จำนวนครัวเรือน	138	241
จำนวนคน	503	808
อาชีพหลัก	299,246	159,152
อาชีพรอง	13,890	14,013
รายได้อื่น	6,370	9,516
ปลูก เลี้ยง หาเอง	5,688	3,551
รายได้เฉลี่ยครัวเรือน	325,193	186,233
รายได้เฉลี่ยบุคคล	89,218	55,547

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอป่า

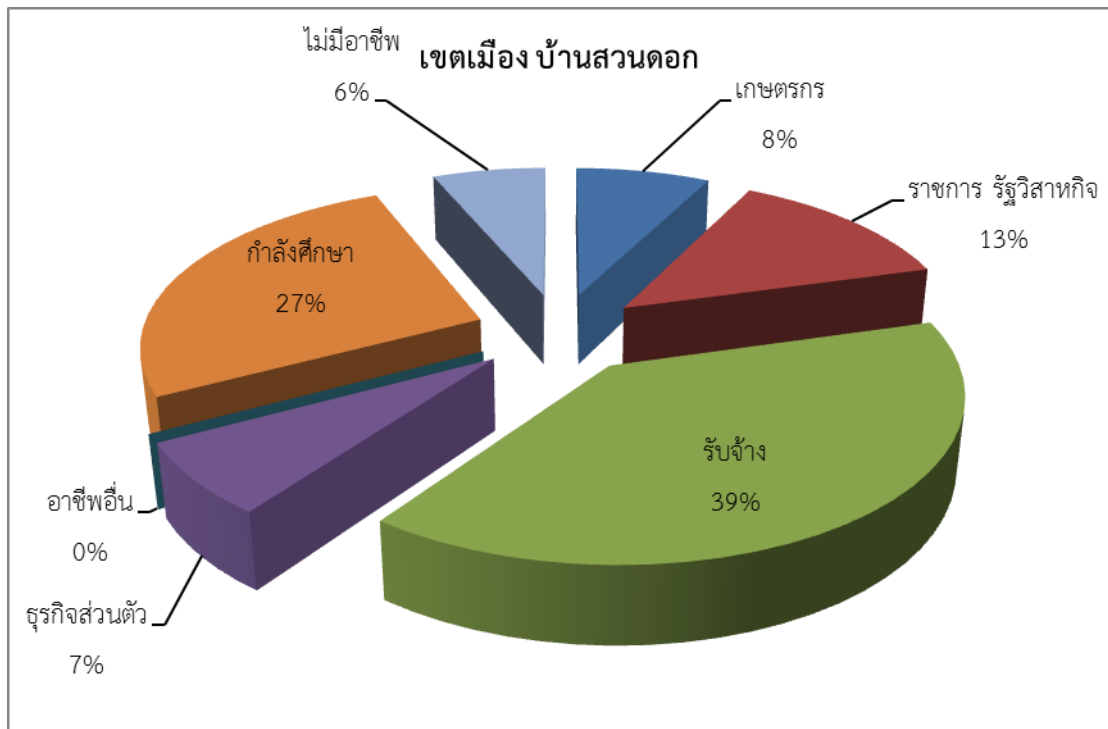
ขนาดของจำนวนประชากรในบ้านสวนดอกและบ้านปรางค์พัฒนา 2 ถือว่าเป็นหมู่บ้านขนาดกลาง โดยที่บ้านสวนดอกมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 503 คน 138 ครัวเรือน ส่วนบ้านปรางค์พัฒนา 2 นั้นมีประชากรทั้งหมด 808 คน 241 ครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรบ้านสวนดอกนั้นค่อนข้างที่จะสูงกว่าบ้านปรางค์พัฒนา 2 ค่อนข้างมาก โดยประชากรในบ้านสวนดอกนั้นมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีอยู่ที่ 89,218 บาท สูงกว่าบ้านปรางค์พัฒนา 2 ซึ่งรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีอยู่ที่ 55,547 บาท

ตารางที่ 4. 7 จำนวนประชากรจำแนกตามการประกอบอาชีพของหมู่บ้านในเขตเมือง

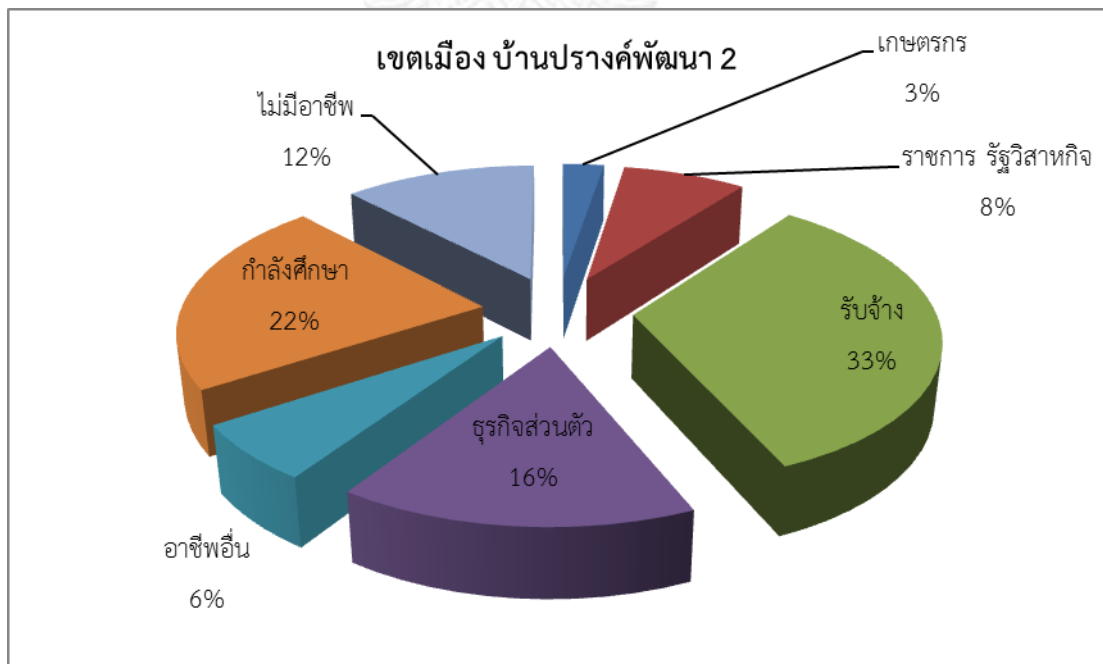
อาชีพ	เขตชุมชนเมือง	
	บ้านสวนดอก	บ้านปรางค์พัฒนา 2
เกษตรกร	38	21
ราชการ รัฐวิสาหกิจ	66	63
รับจ้าง	198	268
ธุรกิจส่วนตัว	36	128
อาชีพอื่น	0	51
กำลังศึกษา	133	179
ไม่มีอาชีพ	32	98
รวม	503	808

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอป่า

ภาพที่ 4. 4 สัดส่วนของการประกอบอาชีพในพื้นที่บ้านสวนดอกและบ้านปรังค์พัฒนา

ภาพที่ 4. 7 สัดส่วนของการประกอบอาชีพในพื้นที่บ้านสวนดอกและบ้านปรังค์พัฒนา (ต่อ)

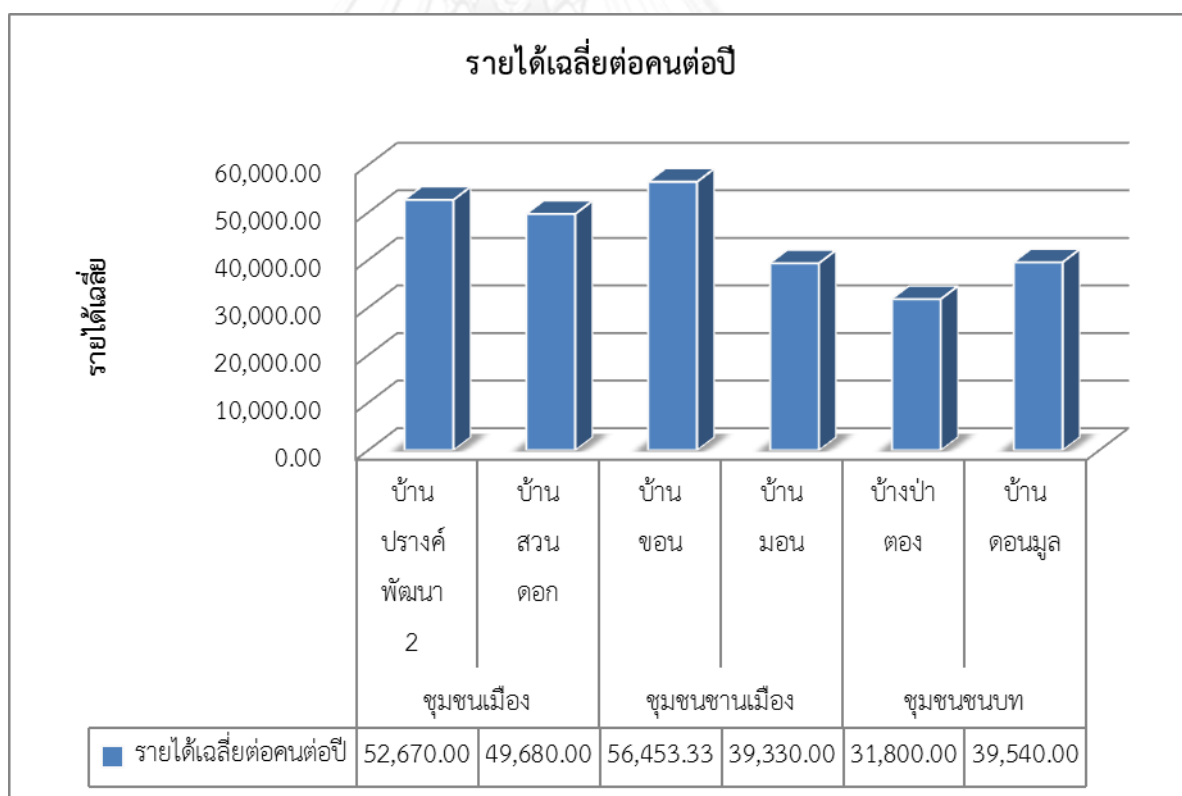

เมื่อเปรียบเทียบอาชีพของประชากรทั้งสองหมู่บ้านพบว่ามีความแตกต่างกันค่อนข้างน้อย หากไม่สนใจผู้ที่กำลังศึกษา และผู้ที่ยังไม่ได้ประกอบอาชีพ โดยทั้งบ้านสวนดอกและบ้านปรังค์พัฒนา 2 นั้นมีสัดส่วนของประชากรที่ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด โดยบ้านสวนดอกนั้นมีสัดส่วนร้อยละ 39.36 ส่วนบ้านปรังค์พัฒนา 2 นั้นมีสัดส่วนร้อยละ 33.17 สัดส่วนของการประกอบอาชีพของประชากรบ้านสวนดอกรองลงมาจะเป็นอาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจ อยู่ที่ร้อยละ 13.12 ส่วนบ้านปรังค์พัฒนานั้นจะเป็นอาชีพธุรกิจส่วนตัวอยู่ที่ร้อยละ 15.84 ส่วนอาชีพเกษตรกรนั้นจะเห็นว่าสัดส่วนของการประกอบอาชีพเกษตรกรของทั้งสองหมู่บ้านนั้นมีความแตกต่างกันไม่มากนักและมีสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับพื้นที่ชานเมืองและพื้นที่ชนบท เนื่องจากเป็นชุมชนในเขตเมือง โดยที่บ้านสวนดอกนั้นมีสัดส่วนร้อยละ 7.55 ส่วนบ้านปรังค์พัฒนา 2 นั้นมีสัดส่วนร้อยละ 2.66 เพียงเท่านั้น

4.2 ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถาม

4.2.1 รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ภาพที่ 4. 5 รายได้เฉลี่ยของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจากการเก็บแบบสอบถาม

ที่มา: ข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม

จากการเก็บแบบสอบถามประชากรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษา จำนวนหมู่บ้านละ 20 ชุด 6 หมู่บ้าน โดยจำแนกชุมชนออกเป็นชุมชนเมือง ชุมชนชานเมือง และชุมชนชนบท พบว่าชุมชนเมือง

นี้มีรายได้เฉลี่ยต่อคนสูงกว่าชุมชนชนบทอย่างชัดเจน แต่หมู่บ้านขอนแก่นซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตชานเมืองนั้นก็กลับมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีสูงสุดอยู่ที่ 56.453.33 บาท ซึ่งใกล้เคียงกันกับรายได้เฉลี่ยของประชากรในแต่ละหมู่บ้านจากฐานข้อมูลของพัฒนาชุมชนอำเภอปัว ที่ประชากรในเขตชนบทนั้นจะมีรายได้เฉลี่ยที่น้อยกว่าประชากรในเขตเมืองและเขตชานเมือง

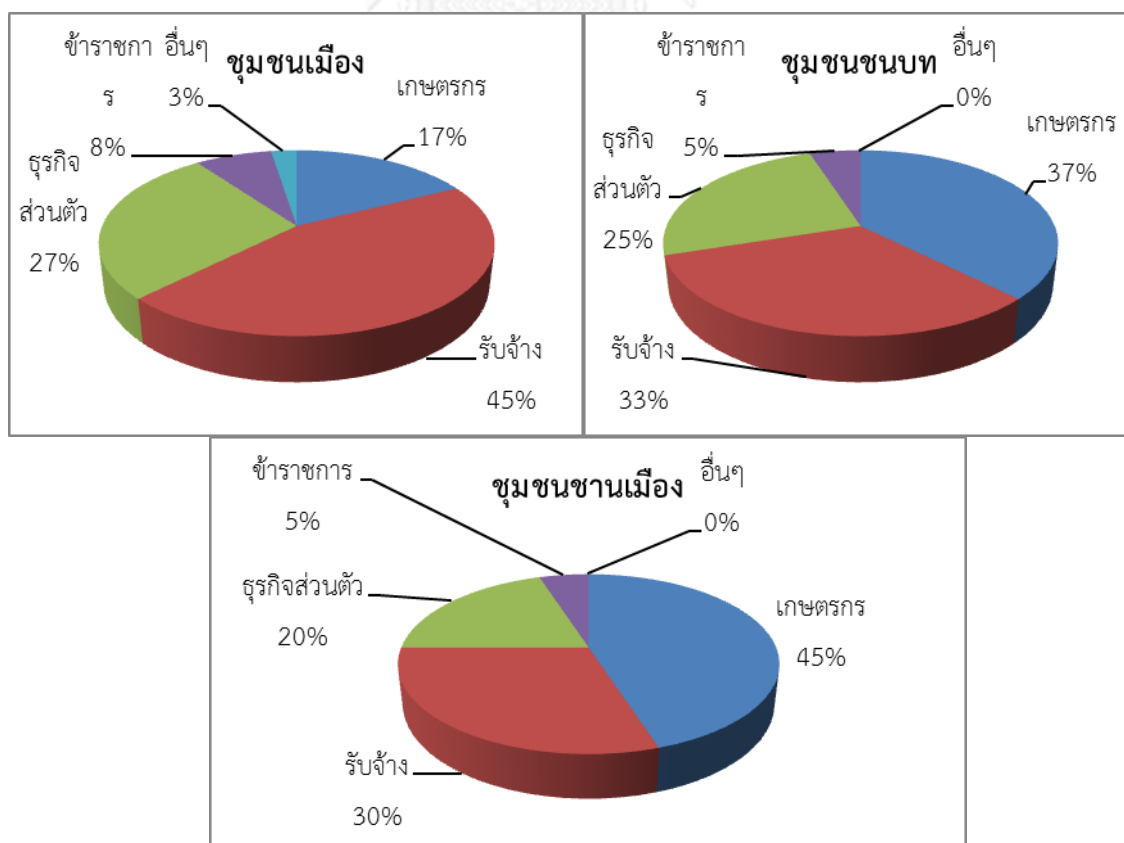
4.2.2 อาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4. 8 สัดส่วนอาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากแบบสอบถาม

ประเภทชุมชน	หมู่บ้าน	จำนวน					รวม
		เกษตรกร	รับจ้าง	ธุรกิจส่วนตัว	ข้าราชการ	อื่นๆ	
ชุมชนเมือง	บ้านปรังค์พัฒนา 2	3	6	9	1	1	20
	บ้านสวนดอก	4	12	2	2	0	20
ชุมชนชานเมือง	บ้านขอนแก่น	10	5	4	1	0	20
	บ้านมอน	8	7	4	1	0	20
ชุมชนชนบท	บ้านป่าตอง	8	6	5	1	0	20
	บ้านดอนมูล	7	7	5	1	0	20

ที่มา: ข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม

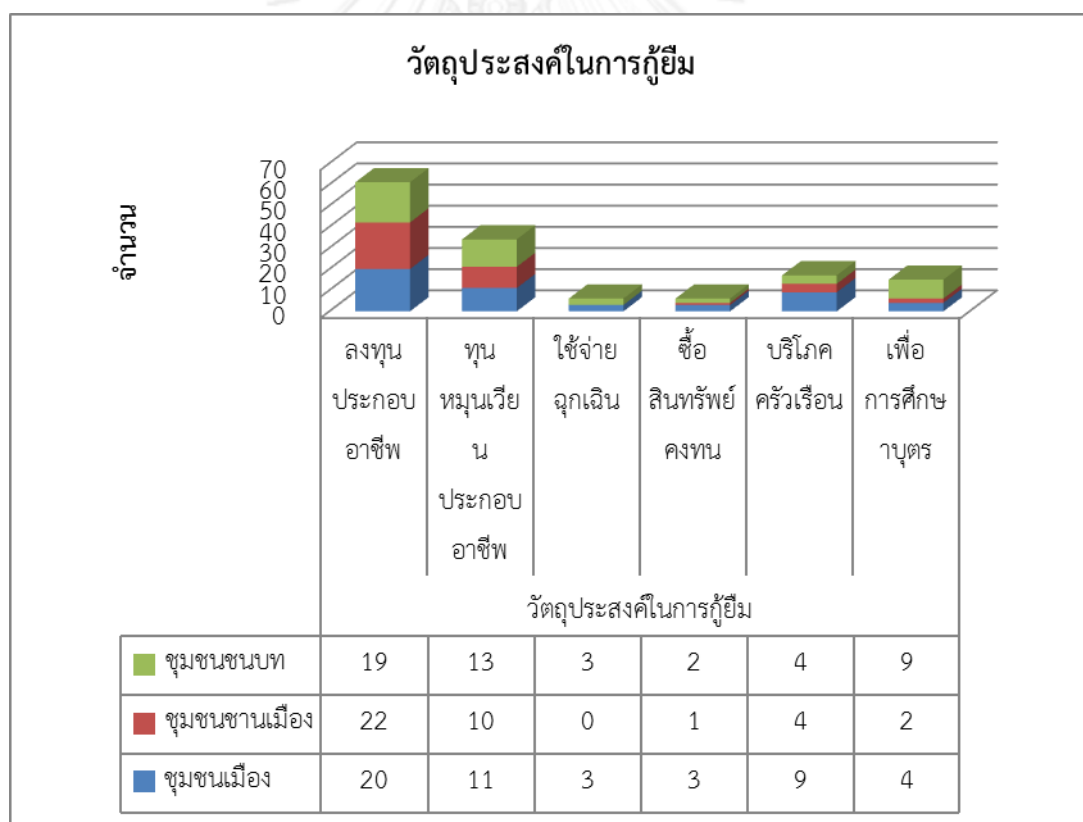
ภาพที่ 4. 6 สัดส่วนอาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่างในเขตชุมชนเมือง ชานเมือง และชนบท

จากภาพที่ 4.9 แสดงสัดส่วนอาชีพของประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกออกเป็นชุมชนเมือง ชานเมือง และชนบท พบว่าอาชีพที่มีสัดส่วนของประชากรกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดได้แก่อาชีพรับจ้าง โดยเฉพาะชุมชนเมืองสูงถึง 45% ส่วนชุมชนชานเมืองและชุมชนชนบทนั้นก็มีส่วนที่สูงเช่นเดียวกัน อยู่ที่ 30% และ 33% ตามลำดับ อาชีพที่มีสัดส่วนของประชากรกลุ่มตัวอย่างรองลงมาได้แก่อาชีพเกษตรกร โดยที่ชุมชนชานเมืองมีส่วนของผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุดถึง 45% ชุมชนชนบท 37% ส่วนชุมชนเมืองนั้นมีเพียง 17% อาชีพธุรกิจส่วนตัวในนี้จะรวมถึงกิจการขนาดเล็กที่ครัวเรือนเป็นเจ้าของอาทิเช่นร้านขายของชำ เปิดตู้ซ่อมรถ แผงลอยขายอาหารตามตลาด หรือสถานที่ท่องเที่ยว โดยพบว่าแต่ละพื้นที่นั้นมีสัดส่วนของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกันนั่นคือในพื้นที่ชุมชนเมืองมีส่วนมากที่สุดอยู่ที่ 27% รองลงมาคือชุมชนชนบท 25% และชุมชนชานเมือง 20% ส่วนอาชีพอื่น ๆ นั้นมีส่วนเพียงเล็กน้อย

4.2.3 วัตถุประสงค์ของการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน

ภาพที่ 4. 7 วัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน

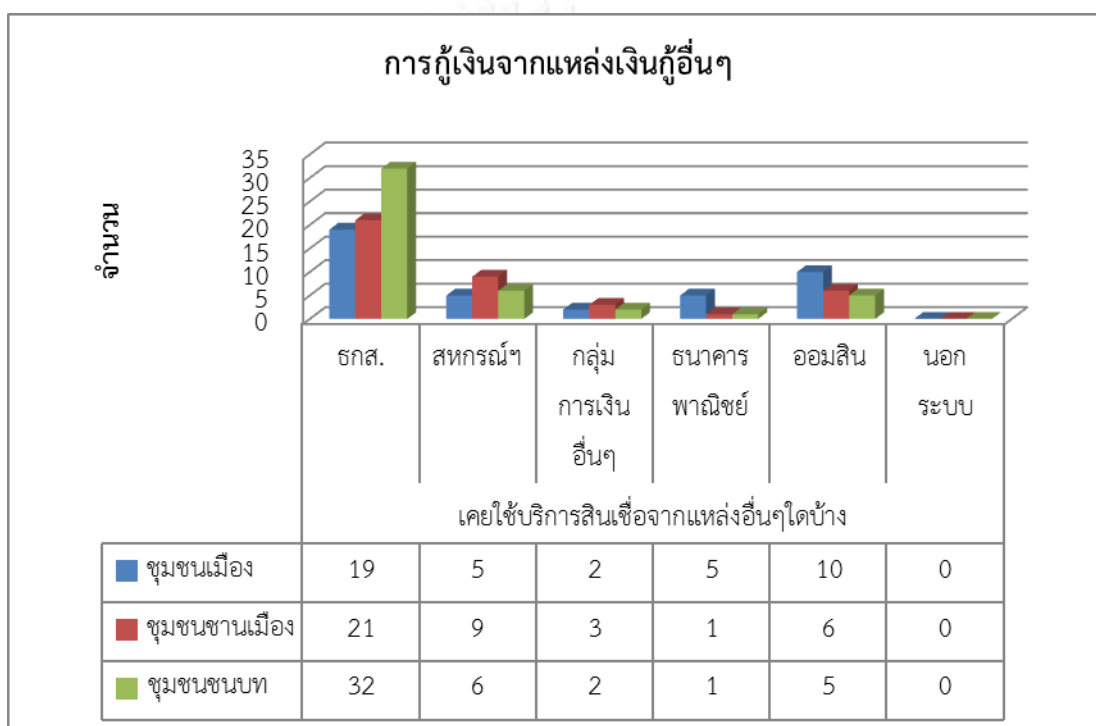
ที่มา: ข้อมูลจากแบบสอบถาม

เมื่อจำแนกวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากแบบสอบถาม โดยให้สามารถเลือกวัตถุประสงค์ของการกู้เงินได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านเพื่อใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพ และใช้

เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพมากที่สุด ทั้งในชุมชนเมือง ชานเมือง และชนบท รองลงมาคือใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ส่วนวัตถุประสงค์ข้ออื่น ๆ นั้นมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่ในส่วนของชุมชนชนบทนั้นวัตถุประสงค์ในการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านมาใช้ในการศึกษาบุตรมีจำนวนมากกว่าชุมชนอื่นอย่างชัดเจน

4.2.4 การใช้บริการแหล่งเงินกู้อื่นๆ

ภาพที่ 4.8 จำนวนการใช้บริการแหล่งเงินกู้อื่นนอกเหนือจากกองทุนหมู่บ้าน

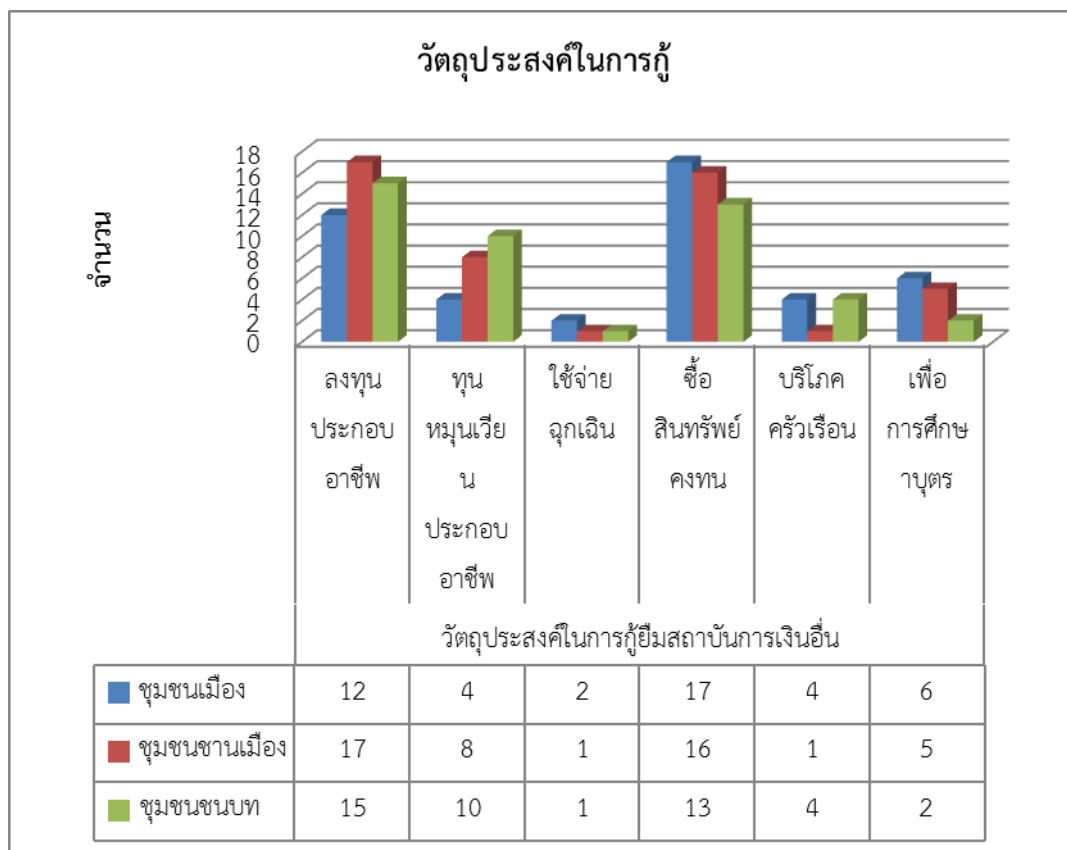

ที่มา: ข้อมูลจากแบบสอบถาม

จากตาราง แสดงถึงแหล่งเงินกู้อื่นๆของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเก็บแบบสอบถาม โดยสามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ชกส.) นั้นถือได้ว่าเป็นแหล่งเงินกู้ที่สำคัญในทุกชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนชนบท ในเขตชุมชนเมืองนั้นจะมีการใช้บริการกับธนาคารออมสินค่อนข้างมาก จากการสอบถามพบว่าธนาคารออมสินมีโครงการให้สินเชื่อพิเศษแก่แม่ค้าซึ่งเป็นผู้ประกอบการรายย่อย ดังนั้นจึงมีบางส่วนเลือกกู้เงินจากโครงการนี้ด้วย ส่วนในเขตชนบทและชานเมือง เนื่องจากมีสัดส่วนของประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมสูงจึงมีการกู้กับสหกรณ์การเกษตรด้วย ด้วยลักษณะของการกู้ส่วนใหญ่จะเป็นการกู้ยืมในรูปแบบสิ่งของที่เป็นปัจจัยการผลิต ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย หรือยาฆ่าแมลง

4.2.5 วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้อื่น

ภาพที่ 4.9 วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้อื่น

ที่มา: ข้อมูลจากแบบสอบถาม

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินกับแหล่งเงินกู้อื่นๆพบว่าวัตถุประสงค์ในการกู้เงินมาเพื่อใช้ในการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพและเป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพนั้นค่อนข้างสูง แต่อยู่ในชุมชนเมืองนั้นสัดส่วนของการซื้อสินทรัพย์คงทน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกู้มาเพื่อซื้อจักรยานยนต์การปรับปรุงบ้าน หรือสร้างบ้านใหม่จะค่อนข้างสูงด้วย เนื่องจากว่าสามารถกู้ได้มากกว่ากองทุนหมู่บ้าน

ตารางที่ 4. 9 วัตถุประสงค์ในการใช้เงินกู้จากแหล่งเงินกู้อื่น จำแนกตามองค์กรการเงินที่ใช้บริการ

องค์กรการเงิน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการ	วัตถุประสงค์					
		ข้อที่ 1	ข้อที่ 2	ข้อที่ 3	ข้อที่ 4	ข้อที่ 5	ข้อที่ 6
ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ (ธกส.)	72	36	17	3	30	4	6
สหกรณ์	20	15	7	0	9	0	3
องค์กรการเงินชุมชนอื่นๆ	7	3	2	1	6	3	1
ธนาคารพาณิชย์	7	0	2	0	7	1	2
ธนาคารออมสิน	21	6	6	1	14	3	4
รวม		60	34	5	66	11	16

หมายเหตุ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อลงทุนประกอบอาชีพ
 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ
 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ เพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน
 วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 คือ เพื่อซื้อสินทรัพย์คงทน
 วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 คือ เพื่อการบริโภคในครัวเรือน
 วัตถุประสงค์ข้อที่ 6 คือ เพื่อการศึกษาบุตร

เมื่อจำแนกวัตถุประสงค์ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการเงินกู้จากองค์กรการเงินอื่น ตามตารางที่ 4.9 โดยแบ่งออกเป็นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เกษตร (ธกส.) สหกรณ์ องค์กรการเงินชุมชนอื่นๆ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน พบว่าการวัตถุประสงค์ในการใช้บริการเงินกู้จากองค์กรการเงินแต่ละแห่งแตกต่างกันไป โดยที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เกษตร (ธกส.) มีกลุ่มตัวอย่างใช้บริการมากที่สุด โดยวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่เพื่อลงทุนประกอบอาชีพรองลงมาคือซื้อสินทรัพย์คงทน มีจำนวนผู้ใช้บริการที่ใกล้เคียงกัน ส่วนธนาคารออมสินและสหกรณ์มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้ใช้บริการเงินกู้ที่ใกล้เคียงกัน โดยที่วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์นั้นจะคล้ายคลึงกับของทางด้านการกู้จาก ธกส. นั่นคือวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่เพื่อลงทุนประกอบอาชีพ รองลงมาคือซื้อสินทรัพย์คงทน ส่วนวัตถุประสงค์ของการกู้จากธนาคารออมสินส่วนใหญ่เพื่อซื้อสินทรัพย์คงทน รองลงมาคือเพื่อใช้ลงทุนในการประกอบอาชีพและเป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ ส่วนการกู้จากองค์กรการเงินชุมชนอื่นๆและจากธนาคารพาณิชย์มีจำนวนเล็กน้อย เพียงแค่แห่งละ 7 คนเท่านั้น โดยที่วัตถุประสงค์ที่มีผู้ตอบมากที่สุดคือเพื่อซื้อสินทรัพย์ลงทุน ส่วนวัตถุประสงค์อื่น ๆ นั้นมีผู้ตอบจำนวนเล็กน้อยกระจายออกไปในแต่ละข้อ และกลุ่มตัวอย่างที่กู้จากธนาคารพาณิชย์ไม่มีผู้ที่มีวัตถุประสงค์ในการกู้เพื่อลงทุนเพื่อประกอบอาชีพและใช้จ่ายฉุกเฉิน

4.2.6 ทศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

ในส่วนนี้เป็นผลจากการสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน โดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบตามความคิดเห็นของตนเอง โดยให้คะแนนเป็น 5 ลำดับ ได้แก่มากที่สุดได้ 5 คะแนน มากได้ 4 คะแนน ปานกลางได้ 3 คะแนน น้อยได้ 2 คะแนน น้อยที่สุดได้ 1 คะแนน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแบบสอบถามแต่ละข้อได้ผลลัพธ์ดังนี้คือ

ความเห็นต่อคำถามที่ว่า เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านช่วยให้ครัวเรือนของท่านมีรายได้เพิ่มขึ้น พบว่าส่วนใหญ่แล้วคะแนนเฉลี่ยจะอยู่ในระดับปานกลางคืออยู่ในช่วง 2.51-3.50 คะแนน โดยบ้านขอนแก่นและบ้านมอนซึ่งเป็นชุมชนในเขตชานเมืองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 3.05 คะแนน ส่วนบ้านดอนมูลซึ่งเป็นชุมชนในเขตชนบทมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 3.60 คะแนน เป็นหมู่บ้านเดียวที่คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือบ้านป่าตองซึ่งเป็นชุมชนในเขตชนบทเช่นเดียวกันมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.40 คะแนน

ความเห็นต่อคำถามที่ว่า เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนของท่านมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้น พบว่าทุกหมู่บ้านมีคะแนนเฉลี่ยจะอยู่ในระดับปานกลางคืออยู่ในช่วง 2.51-3.50 คะแนน โดยบ้านขอนแก่นเป็นชุมชนในเขตชานเมืองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 2.90 คะแนน ส่วนบ้านดอนมูลซึ่งเป็นชุมชนในเขตชนบทมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 3.45 คะแนน

ความเห็นต่อคำถามที่ว่า เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านช่วยให้ท่านสามารถรับมือจากภาวะฉุกเฉินที่ไม่ได้คาดคิดไว้ล่วงหน้าเช่น การเจ็บไข้ได้ป่วย ได้ดีขึ้นพบว่าส่วนใหญ่แล้วคะแนนเฉลี่ยจะอยู่ในระดับปานกลางคืออยู่ในช่วง 2.51-3.50 คะแนน โดยบ้านขอนแก่นเป็นชุมชนในเขตชานเมืองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 2.80 คะแนน ส่วนบ้านดอนมูลซึ่งเป็นชุมชนในเขตชนบทมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 3.85 คะแนน เป็นหมู่บ้านเดียวที่คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ความเห็นต่อคำถามที่ว่า เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนของท่านสามารถใช้จ่ายเพื่อการบริโภคได้เพิ่มมากขึ้นพบว่าทุกหมู่บ้านมีคะแนนเฉลี่ยจะอยู่ในระดับปานกลางคืออยู่ในช่วง 2.51-3.50 คะแนน โดยบ้านขอนแก่นเป็นชุมชนในเขตชานเมืองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 2.90 คะแนน ส่วนบ้านดอนมูลซึ่งเป็นชุมชนในเขตชนบทมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 3.45 คะแนน

ความเห็นต่อคำถามที่ว่า ต่อเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านสามารถช่วยครัวเรือนของท่านลดการพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ พบว่าทุกหมู่บ้านมีคะแนนเฉลี่ยจะอยู่ในระดับมากคืออยู่ในช่วง 3.51-4.50 คะแนน โดยบ้านขอนแก่นเป็นชุมชนในเขตชานเมืองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 3.75 คะแนน ส่วนบ้านดอนมูลซึ่งเป็นชุมชนในเขตชนบทมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 4.45 คะแนน

ความเห็นต่อคำถามที่ว่า มีสมาชิกในหมู่บ้านที่เป็นคนจนสามารถเข้าถึงการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านได้ พบว่าบ้านปรังค์พัฒนา 2 ซึ่งอยู่ในเขตชุมชนเมืองนั้นมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด 2.50 คะแนน โดยอยู่ในระดับคะแนนน้อย ส่วนบ้านดอนมูลซึ่งเป็นชุมชนในเขตชนบทมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 4.35 คะแนน อยู่ในระดับคะแนนมาก

ความเห็นต่อคำถามที่ว่า สมาชิกคนอื่นที่มีโอกาสกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พบว่าคะแนนเฉลี่ยของหมู่บ้านในเขตเมืองและชานเมืองนั้นอยู่ในระดับปานกลางคืออยู่ในช่วง 2.51-3.50 คะแนน โดยน้อยที่สุดอยู่ที่บ้านปรังค์พัฒนา 2 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.05 คะแนน ส่วน

อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบ้านดอนมูลซึ่งเป็นชุมชนในเขตชนบทมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 3.80 คะแนน อยู่ในระดับคะแนนมาก

ความเห็นต่อคำถามที่ว่า กองทุนของท่านมีการจัดสวัสดิการด้านอื่นๆให้แก่สมาชิก นอกเหนือไปจากการให้กู้ยืมเงิน และการจ่ายเงินปันผล พบว่าบ้านปรารค์พัฒนา 2 ซึ่งอยู่ในชุมชนเมืองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ที่ 1.45 คะแนน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนบ้านป่าตองซึ่งอยู่ในชุมชนชนบทนั้นมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 3.75 คะแนน อยู่ในระดับมาก

4.2.8 ทศนคติที่มีต่อความสัมพันธ์ในชุมชน

ในส่วนนี้เป็นผลจากการสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชน โดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบตามความคิดเห็นของตนเอง โดยให้คะแนนเป็น 5 ลำดับ ได้แก่มากที่สุดได้ 5 คะแนน มากได้ 4 คะแนน ปานกลางได้ 3 คะแนน น้อยได้ 2 คะแนน น้อยที่สุดได้ 1 คะแนน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแบบสอบถามแต่ละข้อได้ผลลัพธ์ดังนี้คือ

ความเห็นต่อคำถามที่ว่า เมื่อครอบครัวท่านประสบปัญหาทางการเงิน ท่านคิดว่า จะมีสมาชิกในหมู่บ้านให้การช่วยเหลือครอบครัวของท่าน พบว่าบ้านปรารค์พัฒนา 2 ซึ่งอยู่ในชุมชนเมืองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ที่ 1.85 คะแนน อยู่ในระดับคะแนนน้อย ส่วนบ้านดอนมูลซึ่งเป็นชุมชนในเขตชนบทมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 3.70 คะแนน อยู่ในระดับคะแนนมาก

ความเห็นต่อคำถามที่ว่า ท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านของท่านส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์หรือไม่คดโกง พบว่าบ้านปรารค์พัฒนา 2 ซึ่งอยู่ในชุมชนเมืองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ที่ 3.05 คะแนน อยู่ในระดับคะแนนปานกลาง ส่วนบ้านป่าตองซึ่งเป็นชุมชนในเขตชนบทมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 4.50 คะแนน อยู่ในระดับคะแนนมาก

ความเห็นต่อคำถามที่ว่า ท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีความรับผิดชอบให้ความร่วมมือและเข้าร่วม หากมีกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเกิดขึ้นพบว่า ในข้อนี้ทุกหมู่บ้านได้คะแนนค่อนข้างมาก โดยอยู่ในระดับมาก 3.51-4.50 คะแนน ถึงมากที่สุด 4.51-5.00 คะแนน โดยบ้านปรารค์พัฒนา 2 ซึ่งอยู่ในชุมชนเมืองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ที่ 3.80 คะแนน อยู่ในระดับคะแนนมาก ส่วนบ้านป่าตองซึ่งเป็นชุมชนในเขตชนบทมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 4.75 คะแนน อยู่ในระดับคะแนนมากที่สุด

ความเห็นต่อคำถามที่ว่า ท่านรู้จักและรู้ข้อมูลการเงิน อาชีพ และ ลักษณะนิสัยของคนอื่นๆในหมู่บ้านมากน้อยเพียงใด พบว่าหมู่บ้านในเขตเมืองและเขตชานเมืองนั้นมีระดับคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง 2.51-3.50 โดยที่บ้านขอนแก่นซึ่งเป็นหมู่บ้านในเขตชุมชนชานเมืองมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ที่ 3.40 คะแนน อยู่ในระดับปานกลางส่วนหมู่บ้านในเขตชนบทนั้นมีระดับคะแนนอยู่ในระดับมาก 3.51-4.50 โดยที่บ้านดอนมูลมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 3.65 คะแนน อยู่ในระดับคะแนนมาก

ความเห็นต่อคำถามที่ว่า ท่านเคยได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากเพื่อนบ้านในชุมชน หรือผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เมื่อท่านมีปัญหาทางการเงิน พบว่าหมู่บ้านในเขตเมืองและเขตชานเมืองนั้นมีระดับคะแนนอยู่ในระดับน้อย 1.51-2.50 และน้อยที่สุด 1.00-1.50 โดยที่บ้านปรารค์พัฒนา 2 ซึ่งเป็นหมู่บ้านในเขตชุมชนชานเมืองมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ที่ 1.40 อยู่ในระดับคะแนนน้อยที่สุด ส่วนหมู่บ้านในเขตชนบทนั้นมีระดับคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง 2.51-3.50 โดยที่บ้านดอนมูลมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 3.10 คะแนน อยู่ในระดับคะแนนปานกลาง

ตารางที่ 4. 10 จำนวนการตัดสินใจกับการเลือกฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกในกลุ่ม ตัวอย่าง

พื้นที่	ตัดสินใจฝาก		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	
เมือง	18	45	40
ชานเมือง	25	62.5	40
ชนบท	37	92.5	40
รวม	80		120

จากตารางที่ 4.10 เมื่อสอบถามถึงการตัดสินใจเรื่องการตัดสินใจฝากเงินไว้กับกองทุนหมู่บ้านหรือไม่นั้นพบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่างในเขตชนบทเลือกที่จะฝากเงินไว้กับกองทุนหมู่บ้านมากที่สุดถึง 37 คนจากทั้งหมด 40 คน รองลงมาเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตชานเมือง โดยตัดสินใจฝากเงินไว้กับกองทุนหมู่บ้านจำนวน 25 คน จากทั้งหมด 40 คน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตเมืองมีจำนวนผู้ที่ตัดสินใจฝากเงินไว้กับกองทุนหมู่บ้านน้อยที่สุดเพียง 18 คน จากทั้งหมด 40 คน

ตารางที่ 4. 11 จำนวนการตัดสินใจเลือกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง

พื้นที่	ตัดสินใจกู้		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	
เมือง	22	55	40
ชานเมือง	18	45	40
ชนบท	25	62.5	40
รวม	65		120

จากตารางที่ 4.11 ซึ่งแสดงจำนวนการตัดสินใจเลือกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างว่าจะเลือกกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านก่อนเป็นอันดับแรกหรือไม่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างในเขตชนบทนั้นจะมีการตัดสินใจเลือกกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านก่อนเป็นอันดับแรกมากที่สุดจำนวน 25 คน จากทั้งหมด 40 คน รองลงมาเป็นเขตเมืองจำนวน 22 คน จากทั้งหมด 40 คน และในเขตชานเมืองจำนวนมีจำนวนน้อยที่สุด 18 คนจากทั้งหมด 40 คน

ตารางที่ 4. 12 จำนวนผู้ที่เคยผิคนัดชำระหนี้กับกองทุนหมู่บ้าน

พื้นที่	จำนวนสมาชิกที่เคยผิคนัดชำระ		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	
เมือง	3	7.5	40
ชานเมือง	4	10	40
ชนบท	1	2.5	40
รวม	8		120

การผิคนัดชำระหนี้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา นั้นมีสัดส่วนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตชานเมืองผิคนัดมากที่สุดจำนวน 4 คน คิดเป็น 10% ของกลุ่มตัวอย่างในเขตชานเมืองทั้งหมด รองลงมาคือสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตเมืองจำนวน 3 คน คิดเป็น 7.5% ของกลุ่มตัวอย่างในเขตชานเมืองทั้งหมด ทั้งหมด ส่วนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตชนบทนั้นผิคนัดชำระหนี้ที่น้อยที่สุดมีเพียง 1 รายคิดเป็น 2.5% ของกลุ่มตัวอย่างในเขตชนบททั้งหมด

4.3 ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

4.3.1 เกณฑ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน

4.3.1.1 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านปรังค์พัฒนา 2 หมู่ 8 ต.ปัว อ.ปัว จ.น่าน

มีการกำหนดการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ 2 ปี จะมีการคัดเลือกคณะกรรมการชุดใหม่ โดยที่จะคงคณะกรรมการชุดเดิมไว้ครึ่งหนึ่ง ส่วนอีกครึ่งหนึ่งให้คัดเลือกใหม่ โดยให้สมาชิกทำการเสนอชื่อผู้ที่คิดว่าเหมาะสมจะมาดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ ไม่ได้กำหนดจำนวนวาระที่ดำรงตำแหน่ง หากว่าสมาชิกเห็นชอบให้ดำรงตำแหน่งต่อก็สามารถเป็นคณะกรรมการไปได้เรื่อยๆ

กองทุนหมู่บ้านบ้านสวนดอก

การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนผ่านการทำประชาคมของสมาชิก โดยสมาชิกจะเสนอชื่อคนที่ต้องการให้เป็นคณะกรรมการมา และให้สมาชิกคนอื่นยกมือรับรอง เมื่อได้คณะกรรมการครบแล้วคณะกรรมการจะคัดเลือกกันเองว่าใครเหมาะสมจะมาดำรงตำแหน่งใดและแจ้งให้ทราบในที่ประชุมของหมู่บ้าน เดิมนั้นมีจำนวนคณะกรรมการทั้งสิ้น 15 คน แต่ภายหลังเห็นว่าคณะกรรมการจำนวน 15 คนนี้มีมากเกินไปเมื่อเทียบกับจำนวนงาน บางคนก็เป็นคณะกรรมการแต่ในนามไม่ค่อยได้เข้ามาร่วมประชุม ดังนั้นภายหลังจึงลดจำนวนคณะกรรมการลงเหลือเพียงแค่ 9 คนในปัจจุบัน

การกำหนดวาระในการดำรงตำแหน่งเดิมกำหนดให้คณะกรรมการมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 2 ปี และเป็นติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย แต่ปัจจุบันไม่ได้จำกัดจำนวนสมัยที่เป็นคณะกรรมการต่อ ขึ้นอยู่กับการเลือกของสมาชิกเอง

4.3.1.2 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านขอนแก่น

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านขอนแก่นตั้งขึ้นในปี 45 โดยการคัดเลือกนั้นจะมาจากในที่ประชุมประชาคมของสมาชิกกองทุน โดยคัดเลือกกว่าใครเหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งอะไร แล้วเสนอชื่อในที่ประชุม จากนั้นสมาชิกก็จะทำการยกมือว่าจะรับรองให้เป็นคณะกรรมการนี้หรือไม่ แต่คณะกรรมการชุดแรกที่ได้รับคัดเลือกนั้นไม่ค่อยมีเวลาในการบริหารกองทุน เนื่องจากมีภารกิจในงานประจำมาก ทำให้งานต่างๆของกองทุนนั้นไม่สามารถทำได้ดีเท่าไรนัก จึงมีการเปลี่ยนคณะกรรมการกองทุนชุดใหม่ในปี 2547 ซึ่งหลังจากนั้นก็จะเป็นคณะกรรมการชุดเดิมมาโดยตลอด ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงตัวคณะกรรมการมากนัก เนื่องจากกลัวว่างานต่างๆจะไม่ต่อเนื่อง ปัจจุบันมีคณะกรรมการของกองทุนรวมทั้งสิ้น 9 คน

กองทุนหมู่บ้านบ้านมอน

การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนของบ้านมอนนั้นจะจัดขึ้นในที่ประชุมสมาคมหมู่บ้าน โดยให้สมาชิกเสนอชื่อผู้ที่มีความเหมาะสมจะดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการของกลุ่มจำนวน 9 คน โดยเลือกในที่ประชุมหมู่บ้านเลยว่าใครเหมาะสมที่จะได้รับตำแหน่งใด โดยคณะกรรมการจะมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 2 ปี เดิมกำหนดไว้ว่าคณะกรรมการจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 สมัยไม่ได้ แต่ปัจจุบันในการปฏิบัติจริง ถ้าหากสมาชิกยังคงเลือกคณะกรรมการคนเดิมนั้นดำรงตำแหน่งต่อก็สามารถที่จะอยู่เป็นคณะกรรมการเกิน 2 สมัยติดต่อกันได้

4.3.1.3 กองทุนหมู่บ้านในเขตชนบท

กองทุนหมู่บ้านบ้านป่าตอง

คณะกรรมการกองทุนส่วนใหญ่จะมีการผลัดเปลี่ยนกันเข้ามาทำงาน มีประธานกรรมการคือ นายบรรเจ็ด จันทรา เป็นประธานกองทุนมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกองทุน โดยในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนนั้นจะให้สมาชิกเสนอชื่อผู้ที่มีความเหมาะสมในการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หลังจากนั้นจะนำชื่อเข้าสู่ประชาคมหมู่บ้านให้สมาชิกพิจารณาว่ารับรองคนที่ถูกเสนอชื่อนั้นให้เป็นคณะกรรมการหรือไม่ ถ้าหากยังได้คณะกรรมการไม่ครบจำนวนก็จะให้สมาชิกที่มีความต้องการจะเข้ามาทำงานในกองทุนหมู่บ้านเสนอตัวเองเข้าเป็นคณะกรรมการ และใช้การรับรองในที่ประชุมว่าสมาชิกคนอื่นเห็นด้วยหรือไม่

กองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูล

การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูลจะทำขึ้นในที่ประชุมของสมาชิก โดยจะให้สมาชิกเสนอชื่อคนที่คิดว่าเหมาะสมจะเป็นคณะกรรมการตำแหน่งใดบ้าง พร้อมกับระบุตำแหน่งว่าต้องการให้รับตำแหน่งใดในกองทุนในที่ประชุม จำนวนทั้งสิ้น 13 คน และคณะกรรมการชุดนี้จะคัดเลือก 9 คนเพื่อทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้านด้วย คณะกรรมการส่วนใหญ่จะดำรงตำแหน่งมานานเนื่องจากว่าเมื่อครบวาระ 2 ปีแล้วมีการคัดเลือกใหม่ สมาชิกก็จะเสนอชื่อคณะกรรมการชุดเดิมให้ทำหน้าที่บริหารจัดการกองทุนต่อไป

4.3.2 เกณฑ์การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

4.3.2.1 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านปรางค์พัฒนา 2

ผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านปรางค์พัฒนา 2 นั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในพื้นที่ของบ้านปรางค์พัฒนา 2 มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน และจะต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ด้วย ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์นี้ใช้คณะกรรมการชุดเดียวกันกับกองทุนหมู่บ้าน เพื่อที่ว่าจะใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักประกันและใช้ประกอบการพิจารณาเงินกู้ด้วย เนื่องจากในอดีตนั้นกองทุนหมู่บ้านบ้านปรางค์พัฒนาเคยมีปัญหาเรื่องนี้เสียมาก่อน จากนั้นก็กรอกใบสมัครคิดค่าสมัคร 10 บาท และค่าสมุดออมเงินสัจจะจำนวน 10 บาท

กองทุนหมู่บ้านบ้านสวนดอก

เงื่อนไขของผู้ที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกได้นั้นจะต้องมีสำเนาทะเบียนบ้านอยู่ในหมู่บ้านสวนดอก มีที่อยู่เป็นหลักเป็นแหล่ง ลงหุ้นจำนวน 20 บาทเป็นเงินขั้นต่ำ แต่กำหนดไว้ที่ไม่เกิน 10,000 บาท ปัจจุบันขยายให้ลงหุ้นได้ไม่เกิน 20,000 บาท เนื่องจากต้องการระดมเงินเพิ่ม แต่มีอยู่จำนวนไม่มาก และกรอกใบสมัคร ณ ที่ทำการของกองทุนหมู่บ้าน

4.3.2.2 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านขอนแก่น

กองทุนหมู่บ้านบ้านขอนแก่นจะมีการรับสมัครสมาชิกใหม่ปีละ 1 ครั้ง โดยจะประกาศเสียงตามสายภายในหมู่บ้านให้ทราบว่าจะมีการเปิดรับสมัครสมาชิกใหม่ในช่วงเดือนธันวาคม ในปีนี้ก็มีสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นมา 10 กว่าคน โดยให้มากรอกใบสมัครพร้อมแนบหลักฐานสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและทะเบียนบ้านว่าเป็นผู้ที่ได้อาศัยอยู่ในบ้านขอนแก่นจริง โดยจะต้องมีเงินหุ้นขั้นต่ำ 100 บาท แต่เดิมกำหนดให้ไม่เกิน 2,000 บาท แต่ปัจจุบันปรับเปลี่ยนสามารถเพิ่มหุ้นเข้าไปเป็นจำนวนเท่าใดก็ได้

กองทุนหมู่บ้านบ้านมอน

ผู้ที่ต้องการสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มจะต้องทำเรื่องขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี ซึ่งจะเป็นช่วงเดียวกันกับวันชำระหนี้เงินกู้คืน โดยผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิกนั้นจะต้องซื้อหุ้นอย่างต่ำ 1 หุ้น หุ้นละ 100 บาท โดยไม่จำกัดจำนวนหุ้นที่ซื้อ ในรอบปีจะสามารถซื้อหุ้นเพิ่มได้หนึ่งครั้ง เงื่อนไขอื่นๆก็จะต้องสมาชิกของหมู่บ้าน มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตบ้านมอน ต.วรรณคร

4.3.2.3 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนบท

กองทุนหมู่บ้านบ้านป่าตอง

ผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกได้จะต้องเป็นผู้ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในหมู่บ้าน นำสำเนาบัตรประชาชนและทะเบียนบ้านมาแจ้งความประสงค์ขอเป็นสมาชิกและซื้อหุ้นของกองทุนหมู่บ้าน หุ้นละ

10 บาท ไม่จำกัดจำนวนหุ้นที่ต้องซื้อ และจะต้องทำการฝากสัจจะทุกเดือนไม่จำกัดเงินฝากขั้นต่ำ เงินไขอื่นๆจะต้องเป็นผู้ที่ไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

กองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูล

กองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูลรับสมัครสมาชิกไม่จำกัดอายุ สามารถเข้าเป็นสมาชิก ได้ตั้งแต่แรกเกิด โดยสมาชิกจะต้องเป็นคนที่มิภูมิลำเนา มีทะเบียนบ้านอยู่ในพื้นที่บ้านดอนมูล โดย กำหนดให้สมาชิกซื้อหุ้นหุ้นละ 20 บาท แต่ไม่เกิน 1,500 บาท โดยจะได้รับเงินปันผล 5% ในสิ้นปี และจะต้องฝากสัจจะขั้นต่ำเดือนละ 20 บาท แต่ไม่เกินเดือนละ 1,000 บาท

4.3.3 การให้บริการทางการเงินของกองทุนหมู่บ้าน

4.3.3.1 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านปรังค์พัฒนา 2

กองทุนหมู่บ้านบ้านปรังค์พัฒนา 2 มีการให้บริการทางการเงินแก่สมาชิก ดังนี้คือ เงินกู้ปกติ โดยมีกำหนดระยะเวลาการใช้จ่ายเงินกู้คืน 1 ปี คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี โดยจะให้กู้ในช่วงเดือนกรกฎาคม วงเงินไม่เกิน 20,000 บาท และใช้สมาชิกร่วมค้ำประกันในสัญญาเงินกู้ จำนวน 3 คน ในอดีตให้ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน หรือใช้ข้าราชการระดับ 3 ขึ้นไปเป็นผู้ค้ำประกัน แต่สามารถกู้เกิน 20,000 ได้ แต่ไม่เกิน 50,000 บาท โดยจะต้องได้รับการยินยอมจากสมาชิกในที่ประชุมก่อน เงินกู้ฉุกเฉิน สมาชิกสามารถเข้ามาขอกู้ได้เมื่อต้องการใช้จ่ายเร่งด่วน โดยจะคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือน กำหนดให้ 3 เดือนส่งดอกเบี้ย 1 ครั้ง ให้กู้ตามยอดในบัญชีเงินออมทรัพย์ของสมาชิก ไม่ต้องใช้บุคคลในการค้ำประกัน

กองทุนหมู่บ้านบ้านสวนดอก

เนื่องจากพื้นที่ของหมู่บ้านนั้นอยู่ใกล้กับสถาบันการเงินหลากหลายไม่ว่าจะเป็น ธกส. สหกรณ์การเกษตร อ.บัว รวมถึงธนาคารพาณิชย์อื่นๆก็ไม่ไกลจากพื้นที่ด้วย รวมทั้งภายในหมู่บ้านเองก็มีกลุ่มออมทรัพย์ ดังนั้นจึงไม่มีการรับฝากเงินสัจจะและรับฝากเงินพิเศษ ซึ่งในอนาคตก็ไม่คิดว่าจะมีการดำเนินงานในส่วนนี้ จึงมีเพียงการให้บริการกู้เงินแบบปกติสัญญารายปีคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี ในอดีตทำสัญญาเงินกู้มีอายุสัญญา 1 ปี แต่ปัจจุบันนี้สัญญาเงินกู้มีอายุ 2 ปี และเงินกู้ฉุกเฉินนั้นจะคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อเดือน

4.3.3.2 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านขอนแก่น

นอกจากเงินกู้เป็นรายปีแล้วบ้านขอนแก่นมีบริการทางการเงินอื่นๆดังนี้คือ เงินฝากสัจจะ แยกออกมาเป็นบัญชีที่ 3 แต่ไม่ได้เก็บสัจจะเป็นรายเดือน เนื่องจากคณะกรรมการแต่ละคนก็มีหน้าที่หลากหลาย ดังนั้นจึงเรียกเก็บเป็นรายปี สมาชิกที่มีเงินออมอยากออมเงินไว้กับทางกองทุนก็สามารถนำเงินมาออมในตอนต้นปีได้ ส่วนเงินกู้นั้นมีเพียงเงินกู้อย่างเดียว ปีละ 20,000 บาท ต่อสัญญา วงเงินส่วนใหญ่จะอยู่ที่ 5,000 – 20,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี โดยจะให้สมาชิกในครัวเรือนกู้ได้ 1 สัญญา ยกเว้นว่าเงินของกองทุนในปีนั้นเหลือก็สามารถให้ 1 ครัวเรือนกู้ 2 สัญญาได้

แต่ดูตามความสามารถของครัวเรือนนั้นว่ากู้เงินไปแล้วสามารถนำไปลงทุนให้เงินงอกเงยสามารถคืนเงินกู้ได้

กองทุนหมู่บ้านบ้านมอน

กองทุนหมู่บ้านบ้านมอนมีการให้บริการทางด้านเงินกู้เพียงอย่างเดียวก็คือเงินกู้รายปี โดยกำหนดให้สมาชิกกู้ได้ไม่เกิน 20,000 บาท ต่อสัญญา คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี ซึ่งได้มาจากที่ประชุมสมาคมของสมาชิก นอกจากนั้นยังไม่มีบริการทางการเงินอื่นๆ มีเงินหุ้นซึ่งกำหนดให้สามารถซื้อเพิ่มหรือถอนหุ้นออกได้ปีละหนึ่งครั้ง โดยผลตอบแทนจากเงินหุ้นจะได้ร้อยละ 4 จากการเอาเงินหุ้นไปปล่อยกู้ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ส่วนอีกร้อยละ 2 จะหักเข้าสมทบกองทุน

4.3.3.3 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนบท

กองทุนหมู่บ้านบ้านป่าตอง

กองทุนหมู่บ้านบ้านป่าตองให้บริการทางการเงินดังนี้คือ กำหนดฝากสัจจะออมทรัพย์ทุกวัน 4 ของเดือน การให้สินเชื่อทั้งแบบรายปีและเงินกู้ฉุกเฉิน แต่ยังไม่มีการให้บริการเงินฝากพิเศษ

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ปกติรายปีจะอยู่ที่ 5% ต่อปี เนื่องจากเห็นว่าเป็นอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม ไม่สูงมากนัก จะได้ช่วยเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ประกอบอาชีพของชาวบ้านได้ โดยไม่เป็นภาระต่อชาวบ้าน ส่วนเงินกู้ฉุกเฉินนั้นจะให้กู้ในช่วงที่สมาชิกประสบกับสถานการณ์ที่ต้องการใช้เงินอย่างเร่งด่วน อย่างเช่นต้องการนำเงินนั้นไปจัดงานศพของคนในบ้าน หรือต้องการใช้เพื่อรักษาพยาบาล โดยเงินฉุกเฉินนี้จะไม่คิดดอกเบี้ย เป็นเงินให้กู้ในระยะสั้นๆ เมื่อเสร็จงานก็ให้สมาชิกรนำเงินต้นมาส่งคืน

การรับเงินกู้จะผ่านระบบบัญชีของธนาคารออมสิน โดยให้สมาชิกเปิดบัญชีออมทรัพย์ไว้กับธนาคารออมสินเมื่อถึงเวลารับเงินกู้ก็ให้นำสมุดบัญชีธนาคารไปรับเงินที่ธนาคารออมสินสาขาปัว

กองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูล

การให้บริการทางการเงินของกองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูลจะแบ่งการให้บริการออกเป็นสองส่วนใหญ่ๆคือการให้บริการเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน และการให้บริการเงินกู้ของกลุ่มออมทรัพย์

การให้บริการเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน ให้วงเงินกู้สูงสุดที่ 20,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี โดยมีกำหนดการชำระเงินภายใน 1 ปี การกู้จะใช้บุคคลค้ำประกัน 3 คน รวมกลุ่มกันมาร่วมกันค้ำ โดยให้มาทำสัญญาพร้อมกันพร้อมทั้งระบุวัตถุประสงค์ของการใช้เงินกู้

การให้บริการเงินกู้ของเงินออมทรัพย์ จะให้วงเงินกู้ยืมตั้งแต่ 10,000 บาท จนถึง 100,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือน หากกู้ไม่เกิน 20,000 บาท สามารถใช้บุคคลรวมกลุ่มกันค้ำประกัน 3 คนได้ แต่ถ้าหากเกิน 20,000 บาทให้ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน เช่นโฉนดที่ดิน มีระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ 3 ปี สมาชิกสามารถมาทำเรื่องขอกู้ได้ตลอดทั้งปี การขอกู้ฉุกเฉินจะให้กู้ได้ไม่เกิน 50,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือน กำหนดให้ชำระคืนภายใน 3 เดือน ถ้าหากไม่ชำระคืนจะคิดดอกเบี้ยเพิ่มเป็นร้อยละ 2 ต่อเดือน

สมาชิกหนึ่งคนสามารถที่จะขอกู้ได้ 3 สัญญา คือสัญญาที่มีกำหนดชำระเงิน 3 ปี ปัจจุบันมีอยู่ 64 สัญญา สัญญาที่กำหนดชำระเงิน 1 ปี ปัจจุบันมีอยู่ 8 สัญญา และสัญญาที่กำหนดชำระเงิน 3 เดือนหรือเงินกู้ฉุกเฉิน ปัจจุบันมีอยู่ 13 สัญญา

การรับฝากเงินสัจจะออมทรัพย์กำหนดให้ฝากขั้นต่ำ 20 บาท แต่ไม่เกิน 1,000 บาทต่อเดือน โดยจะกำหนดให้ฝากในวันที่ 4 ของทุกเดือน และนอกจากนั้นยังสามารถฝากพิเศษเพิ่มได้ในเดือนมกราคมของทุกปี เป็นจำนวนเท่าไรก็ได้ สมาชิกที่ฝากเงินจะได้ผลตอบแทน 13% ของกำไรจากการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ โดยเฉลี่ยตามจำนวนเงินฝากที่สมาชิกมีไว้ในกลุ่ม

นอกจากนั้นเมื่อเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมาทางกองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูลยังได้จัดตั้งสถาบันการเงินบ้านดอนมูลขึ้นเพื่อให้บริการรับฝากและถอนเงินเหมือนกับธนาคาร โดยให้บริการแก่ประชาชนที่อยู่ภายในตำบลศิลาเพชร โดยความร่วมมือของ ธกส. ซึ่งได้ให้บริการอาทิตย์ละ 2 วันคือวันจันทร์และวันพุธ โดยจะมีตัวแทนของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์และเจ้าหน้าที่จาก ธกส. มาให้บริการ

4.3.4 ขั้นตอนการพิจารณาสินเชื่อ

4.3.4.1 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านปรางค์พัฒนา 2

ประกาศให้สมาชิกทราบถึงกำหนดการทำสัญญาเงินกู้ เพื่อที่จะได้เตรียมตัวเขียนคำร้องขอกู้และหาคนค้ำประกันมา จากนั้นคณะกรรมการจะเป็นผู้พิจารณาว่าจะอนุมัติเงินกู้เป็นจำนวนเท่าไร โดยพิจารณาจากพฤติกรรมในการใช้คืนเงินกู้ในอดีตที่ผ่านมาว่าได้ชำระเงินคืนตรงตามเวลาหรือไม่ นำไปใช้ลงทุนตามที่แจ้งขอกู้ไว้จริง ยอดการออมเงินกับบัญชีออมทรัพย์อยู่เป็นจำนวนเท่าไร ถ้าหากออมทุกเดือนเดือนละ 100 บาทเป็นเวลา 1 ปี ก็สามารถกู้ได้เต็มจำนวนเงิน 20,000 บาท แต่ถ้าหากออมที่ขั้นต่ำ 20 บาททุกเดือนก็จะสามารถให้กู้ได้เพียง 10,000 บาท เท่านั้น จากนั้นจะเอาสรุปลอดเงินที่ปล่อยกู้ทำหนังสือแจ้งไปยังพัฒนาชุมชน ก่อนที่จะแจ้งให้ธนาคารออมสินนำเงินกู้เข้าบัญชีของสมาชิก

กองทุนหมู่บ้านบ้านสวนดอก

จะเปิดให้สมาชิกได้ยื่นแบบขอกู้ในช่วงเดือนมกราคม และปล่อยเงินกู้ภายในสิ้นเดือนมกราคม โดยต้องระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ พร้อมทั้งหาผู้ค้ำประกันร่วมทำสัญญาด้วยกัน 3 คน เดิมจำกัดวงเงินกู้อยู่ที่ 20,000 บาท ปัจจุบันสามารถกู้เกิน 20,000 บาทได้ แต่ไม่เกิน 50,000 โดยต้องขอมติจากที่ประชุมใหญ่ และสมาชิกในครัวเรือนนั้นสามารถกู้พร้อมกันได้ โดยคณะกรรมการกองทุนจะเป็นผู้พิจารณาค่าขอกู้เงินโดยดูจากศักยภาพในการหารายได้ ส่วนใหญ่ก็จะได้เงินกู้ไปตามจำนวนที่ขอ

4.3.4.2 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านขอนแก่น

ให้สมาชิกมาทำเรื่องขอกู้เงินในวันดำเนินงานของกองทุน โดยจะประกาศแจ้งให้ทราบล่วงหน้าประมาณ 1 เดือน โดยหาคนค้ำประกันมา 2 คน รวมตัวเองเป็น 3 คนมาค้ำประกันเงินกู้กัน โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี ตามการตกลงกันของสมาชิก ส่วนใหญ่สมาชิกจะได้เงินกู้ตามจำนวนที่ขอกู้ แต่จะมีเป็นบางกรณีเช่นว่ามีเงินออมในกลุ่มน้อย หรือคณะกรรมการเห็นว่า มีศักยภาพไม่พอที่จะสามารถใช้จ่ายเงินคืนตามจำนวนที่ขอกู้ได้ก็จะลดวงเงินกู้ลงไป

กองทุนหมู่บ้านบ้านมอน

ให้สมาชิกมาเขียนคำขอกู้ยืมเงินพร้อมแจ้งจำนวนเงินที่ต้องการขอกู้ และเขียนวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงิน หลังจากนั้นต้องไปหาคนมาค้ำประกันร่วมอีก 2 คน รวมเป็น 3 คน เพื่อที่จะเป็นหลักประกันเงินกู้ของกันและกัน หลังจากนั้นก็ให้มาทำสัญญาร่วมกัน และคณะกรรมการพิจารณาวงเงินกู้ แต่ส่วนใหญ่แล้วก็จะได้ตามจำนวนที่ขอไว้ โดยจะดูจากพฤติกรรมการใช้เงินกู้คืนในอดีต

4.3.4.3 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนบท

กองทุนหมู่บ้านบ้านป่าตอง

จะประกาศให้สมาชิกรับทราบว่าจะเปิดให้ยื่นคำขอกู้เงินล่วงหน้าก่อนในช่วงเดือนกันยายน จากนั้นจะนำคำขอกู้เงินนั้นเข้าที่ประชุมประชาคมของสมาชิกว่าจะยอมรับอนุมัติให้กู้ได้ตามจำนวนที่ขอหรือไม่ จากนั้นจึงให้ทำสัญญาเงินกู้ ณ ที่ทำการของกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้การค้ำประกันแบบกลุ่ม 3 คนร่วมกัน

กองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูล

ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะประกาศให้สมาชิกทราบก่อนประมาณ 1 เดือน หลังจากที่ได้รับชำระเงินกู้ของปีก่อนครบหมดแล้ว โดยจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม หลังจากนั้นสมาชิกจะรวมกลุ่มกับ 3 คนมาทำสัญญา ณ ที่ทำการของกองทุนหมู่บ้าน โดยในสัญญาการกู้ยืมจะต้องระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมด้วย ซึ่งหากสมาชิกเลือกกู้เงินในส่วนของกองทุนหมู่บ้านแล้วก็ยังสามารถกู้เงินในส่วนของกลุ่มออมทรัพย์ได้อีกด้วย

4.3.5 การเข้าถึงสินเชื่อของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

4.3.5.1 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านปรังค์พัฒนา 2

กองทุนหมู่บ้านบ้านปรังค์พัฒนา 2 มีสมาชิกจำนวน 122 คน จากประชากรในหมู่บ้านทั้งหมดกว่า 1,000 คน ในปีที่ผ่านมาปล่อยกู้ไปทั้งหมด 34 ราย ถือว่ามียอดการปล่อยกู้ที่ไม่มากนัก ประมาณ 120,000 บาท จากเงินของกองทุนทั้งหมด 1,400,000 บาท เนื่องจากว่าพื้นที่บ้านปรังค์พัฒนาหมู่ 2 นั้นเป็นพื้นที่ที่มีสถาบันการเงินให้บริการอยู่ใกล้เคียงเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านมีทางเลือกในการใช้บริการทางการเงินที่หลากหลาย ส่วนใหญ่ที่กู้ไปเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่จะเพื่อการค้าขายเล็กๆน้อยๆ และทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์

กองทุนหมู่บ้านบ้านสวนดอก

ในรอบปีที่ผ่านมา มีจำนวนสัญญาเงินกู้ทั้งหมด 63 สัญญา เป็นสัญญาเงินกู้เก่า 12 สัญญา สมาชิกส่วนใหญ่ในหมู่บ้านเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ประมาณ 160 หลังคาเรือน โดยส่วนใหญ่จะกู้เพื่อไปใช้ในการทำการเกษตรประมาณ 70% อีก 20% กู้เพื่อไปทำการค้าขาย และอีก 10% กู้เพื่อใช้ลงทุนในกิจการส่วนตัวเช่นเย็บผ้า เพอร์นิเจอร์ โดยที่ในหนึ่งครอบครัวสามารถทำการกู้ได้หลายสัญญาตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีคนจนหนึ่งราย (ลุงหวัน) ขราภาพแล้ว ที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกเนื่องจากเขาไม่ได้สูงส่งกับใคร ทางกองทุนก็ยังไม่เข้าไปให้การช่วยเหลือ แต่ทางหมู่บ้านได้เดินเรื่องเพื่อให้ได้รับเบี้ยผู้สูงอายุจากทางเทศบาลแล้ว

4.3.5.2 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านขอนแก่น

ในปีที่ผ่านมา กองทุนหมู่บ้านบ้านขอนแก่นมีสมาชิกประมาณ 300 กว่าคนคิดเป็น 180 กว่าครัวเรือน โดยที่มีสมาชิกได้กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านทั้งสิ้น 84 ราย ซึ่งสมาชิกที่อยากกู้เงินแล้วมาขอกู้ส่วนใหญ่จะได้ทั้งหมด วัตถุประสงค์ในการกู้เงินนั้นเพื่อจะเอาไปลงทุนในการประกอบอาชีพ โดยกว่า 90 เปอร์เซ็นต์จะนำไปใช้เกี่ยวกับการเกษตรได้แก่การเลี้ยงวัว เลี้ยงสุกร ลงทุนในการทำสวน ทำนา ส่วนอีก 10 เปอร์เซ็นต์จะเป็นอาชีพเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็กเช่นรับเหมา ก่อสร้าง ทำเหล็กตัด ให้เช่าเครื่องเสียง

คนกู้ส่วนใหญ่ก็จะเป็นสมาชิกรายเดิม เพราะว่าคนที่ไม่เคยกู้ก็จะไม่ต้องการกู้ เพราะไม่รู้จะเอาเงินไปลงทุนทำอะไร มีกรณีที่มาขอแต่ไม่อนุมัติให้กู้เนื่องจากเป็นคนที่ไม่มียาชีพ ไม่มีความน่าเชื่อถือในหมู่บ้าน ไม่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนว่าจะเอาเงินไปทำอะไร

กองทุนหมู่บ้านบ้านมอน

ในปีที่ผ่านมา มีสมาชิกกู้เงินไปเป็นจำนวน 73 ราย จากสมาชิกทั้งหมด 241 ราย โดยสมาชิกส่วนใหญ่ที่ต้องการกู้จะได้รับอนุมัติให้กู้หมดทุกคน สมาชิกที่ไม่กู้เงินเพราะว่าไม่มีความจำเป็นที่จะใช้เงินไปลงทุน การให้สิทธิ์กู้เงินนั้นคิดเป็นรายบุคคล หนึ่งครัวเรือนสามารถกู้ได้มากกว่า 1 สัญญา สมาชิกส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเพื่อเอาไปลงทุนเกี่ยวกับอาชีพทางด้านการเกษตร ส่วนใหญ่จะเอาไปลงทุนเลี้ยงวัว เลี้ยงหมู เพาะปลูก รวมแล้วประมาณ 90% ส่วนอีก 10% จะเป็นการลงทุนเกี่ยวกับอาชีพค้าขาย

4.3.5.3 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนบท

กองทุนหมู่บ้านบ้านป่าตอง

สมาชิกในหมู่บ้านได้มีโอกาสกู้ยืมเงินทั้งสิ้น 48 ครัวเรือน จากทั้งหมด 90 กว่าครัวเรือน โดยวัตถุประสงค์ในการกู้เงินส่วนใหญ่จะนำไปใช้ในการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพ ทำการเกษตรเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ประมาณ 80% ส่วนอีก 20% เพื่อประกอบกิจการส่วนตัว ค้าขาย ภายในพื้นที่

กองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูล

สมาชิกที่ต้องการกู้เงินจะได้กู้เงินทุกคน โดยส่วนใหญ่จะนำไปลงทุนประกอบอาชีพ แบ่งเป็นอาชีพทางการเกษตร เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ประมาณ 60% และอาชีพเกี่ยวกับการค้าขายและธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็กประมาณ 40% สมาชิกที่ไม่กู้ก็เพราะเนื่องจากว่าไม่จำเป็นที่จะใช้เงินลงทุน จึงใช้บริการกองทุนหมู่บ้านในการเป็นแหล่งเงินออมเท่านั้น ปัจจุบันที่สมาชิกทั้งหมด 334 คน รวมกลุ่มย่อยต่างๆอีกยี่สิบกว่ากลุ่มเข้ามาไว้ในบัญชีหลักของออมทรัพย์อีกด้วย

4.3.6 ปัญหาหนี้เสียที่เกิดขึ้นในอดีตและการติดตามเงินกู้

4.3.6.1 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านปรางค์พัฒนา 2

ในอดีตที่ผ่านมาหนี้เสียเกิดขึ้นจำนวน 13 ราย รวมเป็นยอดเงิน 180,000 บาท เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2544-2546 เนื่องจากว่าสมาชิกไม่เข้าใจว่าเงินนี้กู้ไปแล้วจะต้องนำมาใช้คืนด้วย คิดว่าเป็นเงินให้เปล่าจากรัฐบาล ซึ่งเกิดจากขาดการทำความเข้าใจระหว่างคณะกรรมการและสมาชิก แต่ปัจจุบันคณะกรรมการก็ได้พยายามติดตามและทำความเข้าใจสมาชิกเหล่านี้ให้ค่อยๆทยอยนำเงินกู้มาคืน จน ณ ปัจจุบันคงมีหนี้เสียในส่วนนี้อยู่ที่ประมาณ 8,000 บาท ซึ่งคาดว่าในท้ายที่สุดจะสามารถติดตามเงินจำนวนนี้กลับคืนมาได้ทั้งหมด ส่วนการชำระเงินกู้ล่าช้านั้นมีประมาณ 30% ซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่หมุนเงินไม่ทัน คาดว่าจะได้เงินจากการลงทุนเข้ามาแต่เข้ามาไม่ทันกำหนดของการชำระเงินกู้ ส่วนการติดตามการใช้เงินกู้ของสมาชิกนั้นคณะกรรมการก็มีการตรวจสอบว่าได้ใช้เงินไปทำตามวัตถุประสงค์จริงหรือไม่ เพราะสามารถตามได้ง่ายเนื่องจากเป็นคนในชุมชนเดียวกัน

กองทุนหมู่บ้านบ้านสวนดอก

เรื่องของหนี้เสียยังไม่เคยเกิดขึ้นกับกองทุนหมู่บ้านบ้านสวนดอก แต่ก็มีกรณีที่มาชำระเงินกู้ช้าไปบ้างแต่จำนวนไม่มากนักประมาณ 4-5% ซึ่งทางคณะกรรมการก็ได้ขยายเวลาออกไปให้ประมาณ 10-15 วัน ซึ่งในการชำระเงินกู้คืนนั้นก็จะต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าประมาณ 1 เดือน การติดตามการใช้เงินกู้ทางคณะกรรมการก็ช่วยกันดูแลเพราะว่าเป็นคนในหมู่บ้านรู้จักกันดี นอกจากนั้นสมาชิกที่ค้างกัน 3 คนนั้นต่างก็จะช่วยกันดูแลเพื่อนที่เข้ามาเป็นผู้ค้ำร่วมกันในเรื่องของการชำระเงินและการใช้เงินกู้

4.3.6.2 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนานเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านขอนแก่น

กองทุนหมู่บ้านบ้านขอนแก่นไม่มีปัญหาของหนี้เสีย เพราะสมาชิกส่วนใหญ่จะกู้ไปเพื่อลงทุนประกอบอาชีพ ดังนั้นเงินกู้จึงช่วยสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกที่กู้ จึงสามารถหาเงินมาชำระคืนเงินกู้ได้ โดยจะมีคณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ และฝ่ายส่งเสริมอาชีพ รับผิดชอบดูแลเรื่องของการใช้เงินกู้ แต่โดยมากเนื่องจากเป็นคนในหมู่บ้านก็จะรู้ว่าแต่ละคนนั้นนำเงินกู้ไปใช้ประโยชน์ในด้านใดบ้าง

กองทุนหมู่บ้านบ้านมอน

ในอดีตที่ผ่านมากองทุนหมู่บ้านบ้านมอนยังไม่มีปัญหาของหนี้เสียหรือการชำระหนี้ล่าช้า เนื่องจากว่าสมาชิกได้ถูกไปใช้ในการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพตามที่ได้แจ้งไว้ ซึ่งทางคณะกรรมการก็ได้ติดตามดูได้ง่าย เพราะว่าอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน ส่วนการชำระหนี้คืนก็จะประกาศให้สมาชิกได้รับทราบล่วงหน้าก่อนถึงกำหนดการชำระเงินเป็นเวลา 2 เดือน

4.3.6.3 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนบท

กองทุนหมู่บ้านบ้านป่าตอง

กองทุนหมู่บ้านบ้านป่าตองยังไม่มีเกิดการหนี้เสียเกิดขึ้น มีเพียงแต่สมาชิกส่งเงินกู้คืนล่าช้ากว่ากำหนด โดยช้ากว่ากำหนดแค่ประมาณ 2-3 วัน อาจจะมีเหตุมาจากเงินที่คาดว่าจะได้รับนั้นมาไม่ตรงตามที่คาดการณ์ไว้ โดยคณะกรรมการก็อนุโลมไปก่อนได้ แต่ถ้าบางคนกู้เงินไปแล้วไม่ได้นำมาไปต่อยอดให้เกิดรายได้ซึ่งมีปริมาณน้อยมาก ต่อไปในอนาคตก็จะถูกลดลงเงินกู้ลง ไม่ให้กู้ได้เท่าวงเงินเดิมที่เคยกู้ไป การติดตามการใช้เงินของสมาชิกที่กู้ไปนั้นจะมีกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นี้โดยตรง แต่ในการปฏิบัติจริงนั้นจะช่วยกันติดตามดูแล รวมทั้งสมาชิกที่ค้ำประกันกัน 3 คนนั้นก็จะเป็นส่วนหนึ่งในการติดตามเงินกู้ด้วย และเนื่องจากเป็นหมู่บ้านขนาดเล็กทำให้สามารถติดตามได้ง่าย เห็นกันอยู่ตลอด

กองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูล

ที่ผ่านมากองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูลยังไม่มีประวัติของหนี้เสียเลย เนื่องจากว่าจะมีการเก็บดอกเบี้ยทุกๆ 4 เดือน เพื่อเดือนให้สมาชิกได้รู้ว่ายังมียอดหนี้ค้างอยู่ที่กลุ่ม จะต้องเตรียมเงินไว้ชำระหนี้คืนตอนช่วงสิ้นปี

ปัญหาการชำระหนี้คืนช้ามีเพียงประมาณ 1% มีสาเหตุมาจากการที่เงินที่คาดว่าจะได้รับจากการลงทุนของสมาชิกถึงช้ากว่าที่คาดการณ์ไว้ หรือเกิดจากที่ลงทุนแล้วไม่ได้ผลตอบแทนตามที่ตั้งไว้ โดยจะมีทางแก้ไขคือผ่อนผันวันชำระเงินกู้ออกไปก่อน หรือถ้าหากกู้จากกองทุนหมู่บ้านแล้วจะต้องส่งคืนในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อที่จะได้ปิดบัญชีเพื่อเปิดบัญชีใหม่ คณะกรรมการก็จะให้สมาชิกกู้เงินจากทางออมทรัพย์เพื่อนำไปปิดบัญชีของกองทุนหมู่บ้านก่อน เพื่อที่จะไม่ต้องไปพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ

4.3.7 ความสัมพันธ์กับกลุ่มการเงินอื่นๆในหมู่บ้าน

4.3.7.1 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านปราสาทพัฒนา 2

บ้านปราสาทพัฒนา 2 ไม่มีกลุ่มการเงินอื่นๆที่ให้บริการทางการเงินกู้ของประชาชน มีเพียงกลุ่มออมทรัพย์ซึ่งเปรียบเสมือนกับกลุ่มเดียวกับกองทุนหมู่บ้านอยู่แล้ว เพราะว่าใช้คณะกรรมการชุดเดียวกัน และเงินออมในกลุ่มออมทรัพย์จะเป็นส่วนในการพัฒนาสินเชื่อกองทุนหมู่บ้าน ส่วนสถาบันการเงินอื่นๆ บ้านปราสาทพัฒนา 2 อยู่ใกล้กับที่ตั้งของธนาคารพาณิชย์ไม่ว่าจะเป็น ธ.กรุงไทย ธ.กรุงเทพ ธ.กสิกรไทย ธ.ไทยพาณิชย์ ระยะทาง 1 กิโลเมตร ธ.ออมสิน ระยะทาง

ประมาณ 500 เมตร บริษัทสี่ซึ่งอีกหลากหลายบริษัท ชกส. และ สหกรณ์การเกษตรประมาณ 2 กิโลเมตร มีความสะดวกเป็นอย่างมากในการเข้าถึงบริการทางการเงินของสถาบันการเงินต่างๆ

กองทุนหมู่บ้านสวนดอก

ภายในบ้านสวนดอกนั้นมีการรวมกลุ่มของชาวบ้านเพื่อดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการให้สินเชื่อแก่สมาชิกอยู่หลากหลายกลุ่มโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- กลุ่มออมทรัพย์ มีสมาชิกประมาณ 200 กว่าคน คณะกรรมการคนละชุดกับทางกองทุนหมู่บ้าน วัตถุประสงค์เพื่อระดมเงินฝากคนละ 100 บาทต่อเดือน เพื่อปล่อยกู้ให้แก่สมาชิก คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อเดือน ไม่จำกัดวงเงินกู้ กู้เดียวใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน และสมาชิกจะได้เงินปันผลจากดอกเบี้ยนี้ด้วย

- กลุ่มน้ำเต้าหู้ เดิมเป็นกลุ่มของแม่บ้านที่ได้รับเงินสนับสนุนมาเพื่อรวมกลุ่มกันผลิตน้ำเต้าหู้เป็นอาชีพเสริม แต่ภายหลังไม่มีคนทำ จึงเหลือเงินไว้ จึงเอาเงินที่เหลือนี้มาปล่อยกู้ กู้ได้สูงสุด 20,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อเดือน สมาชิกประมาณ 100 กว่าคน

- กลุ่มไก่ ได้รับเงินสนับสนุนจาก อบต.วรรณคร ให้นำมาร่วมกลุ่มเลี้ยงไก่แต่ปัจจุบันไม่มีการเลี้ยงไก่ เงินที่เหลือก็เลยนำมาปล่อยกู้ สมาชิกประมาณ 30 กว่าคน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือน

- นอกจากนั้นในพื้นที่ของ บ้านสวนดอกยังเป็นที่ตั้งของสถาบันการเงินที่สำคัญ ได้แก่ ชกส. สหกรณ์การเกษตรอำเภอป่า นิมชีเส็งลิสสิ่ง สาขาบ้านสวนดอก และยังเดินทางจากบ้านสวนดอกไปยังบริเวณที่ตั้งของธนาคารพาณิชย์ได้แก่ ธ.กรุงเทพ ธ.กรุงไทย ธ.กสิกรไทย ธ.ไทยพาณิชย์ ได้ไม่ไกล ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตรเท่านั้น

4.3.7.2 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนานเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านขอนแก่น

กลุ่มการเงินอื่นๆในบ้านขอนแก่นมีดังต่อไปนี้คือ กลุ่มแม่บ้าน กองทุนบัตรประกันสุขภาพ กลุ่มเกษตร กลุ่มอสม. กลุ่มต่างๆเหล่านี้จะมีเงินให้สมาชิกได้กู้ แต่ส่วนมากจะเป็นเงินจำนวนเล็กน้อยไม่เกินรายละ 10,000 บาท ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ประมาณ 5,000 – 6,000 บาทเพียงเท่านั้น ดังนั้นเงินกองทุนหมู่บ้านของบ้านขอนแก่นถือว่าเป็นแหล่งเงินกู้ที่สำคัญในการประกอบอาชีพ นอกจากนั้นชาวบ้านก็จะกู้ที่ ชกส. เพื่อนำมาใช้ลงทุนเพิ่มเติมอีกด้วย

กองทุนหมู่บ้านบ้านมอน

กลุ่มการเงินอื่นๆในบ้านมอนนอกจากกองทุนหมู่บ้านแล้วมีดังต่อไปนี้คือ กลุ่มออมทรัพย์ จะกำหนดให้สมาชิกนำเงินมาออมประจำทุกเดือน เดือนละ 100 บาท เสร็จแล้วจะปล่อยให้สมาชิกได้กู้ คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี และจะนำดอกเบี้ยที่ได้มาปันผล พร้อมกับคืนเงินออมให้เมื่อครบเวลา 3 ปี ให้สมาชิกกู้สูงสุดได้ 20,000 บาท เท่ากับกองทุนหมู่บ้าน แต่ยอดเงินของกองทุนน้อยกว่ากองทุนหมู่บ้าน นอกจากนั้นยังมีกลุ่มย่อยๆที่ให้สมาชิกได้กู้ยืมเงิน แต่เป็นเงินจำนวนไม่มากนัก คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือน ได้แก่กลุ่มแม่บ้าน เงินหมู่บ้าน อปพ. กลุ่มตีเหล็ก

กลุ่มผู้สูงอายุ วงเงินกู้ไม่มากนักส่วนใหญ่จะอยู่ที่ 5-6 พันบาท ดังนั้นในหมู่บ้านกองทุนหมู่บ้านจะมีบทบาทมากที่สุดในการให้บริการเกี่ยวกับสินเชื่อ

4.3.7.3 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนบท

กองทุนหมู่บ้านบ้านป่าตอง

กลุ่มการเงินอื่นๆได้แก่กลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งตั้งมาได้ประมาณ 2 ปี เพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านมีวินัยในการออม มียอดเงินออมประมาณ 300,000 บาท เริ่มนำออกมาปล่อยกู้บางส่วน

เงินสนับสนุนจากทาง อบต.ศิลาเพชร เพื่อให้ชาวบ้านได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ อาทิเช่น เลี้ยงหมู ซื้อปัจจัยการผลิตทางการเกษตรโดยรวมกลุ่มกันไปซื้อจะสามารถซื้อได้ในราคาที่ถูกลง เงินส่วนนี้จะไม่ติดอกเบี้ย แต่จำนวนเงินช่วยเหลือจะไม่มากนัก อยู่ในหลักพันบาทต่อคน แต่ไม่ปรากฏการสนับสนุนแก่กองทุนหมู่บ้านโดยตรงของทาง อบต.

ส่วนในพื้นที่ของหมู่บ้านมีบริษัทนมซีเส็งลิสซึ่งเข้ามาตั้งสาขาอยู่แต่ไม่ได้มีชาวบ้านเข้าไปใช้บริการเท่าไรนัก อัตราดอกเบี้ยจากการสอบถามอยู่ที่ 3% ต่อเดือน

กองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูล

บ้านดอนมูลมีกลุ่มการเงิน กลุ่มอาชีพต่างๆ ที่ให้บริการเงินกู้ยู่เป็นกลุ่มเล็กๆ ย่อยๆ จำนวนมาก แต่ว่าเมื่อเกิดกลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้านขึ้นมาก็ได้รวมกลุ่มย่อยๆเหล่านี้ให้อาเงินมาฝากไว้กับกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อที่จะให้กลุ่มออมทรัพย์นี้ทำหน้าที่ให้เงินกู้ยู่ที่เดียว จะได้ไม่เป็นการก่อกวนซ้ำซ้อนของสมาชิก ดังนั้นบทบาททางการเงินของกลุ่มย่อยๆเหล่านี้จึงหมดไปจากบ้านดอนมูล

4.3.8 การจัดสรรผลกำไรของกองทุนหมู่บ้าน

4.3.8.1 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านปรางค์พัฒนา 2

ตารางที่ 4. 13 การจัดสรรกำไรของเงินกองทุนหมู่บ้านบ้านปรางค์พัฒนา 2

รายการจัดสรร	ร้อยละ	จำนวนเงิน
เงินประกันความเสี่ยง	10	3,810
เงินสมทบกองทุน	30	11,430
เงินเฉลี่ยคืน	10	3,810
ค่าตอบแทนกรรมการ	15	5,715
เงินทุนสวัสดิการ	10	3,810
เงินทุนสาธารณะประโยชน์	10	3,810
เงินศึกษาดูงานคณะกรรมการ	15	5,715
รวม	100	38,100

แต่เนื่องจากว่าทางกองทุนมีความต้องการอยากจะได้ที่ทำการเป็นหลักแหล่งก่อน จึงเอาเงินผลกำไรส่วนที่เป็นเงินทุนสวัสดิการ เงินทุนสาธารณะประโยชน์ ไปเป็นค่าใช้จ่ายในการสร้าง ที่ทำการก่อน

กองทุนหมู่บ้านบ้านสวนดอก

ตารางที่ 4. 14 การจัดสรรกำไรของเงินกองทุนหมู่บ้านบ้านสวนดอก

รายการจัดสรร	ร้อยละ	จำนวนเงิน
เงินประกันความเสี่ยง	5	4,252.50
เงินสมทบกองทุน	20	17,010.00
เงินเฉลี่ยคืน	5	4,252.50
ค่าตอบแทนกรรมการ	25	21,262.50
เงินทุนสวัสดิการ	15	12,757.50
เงินทุนสาธารณะประโยชน์	15	12,757.50
เงินทุนการศึกษา	15	12,757.50
รวม	100	85,050.00

นอกจากนี้ผลประโยชน์อื่นๆที่สมาชิกจะได้รับได้แก่เงินช่วยเหลืองานศพ เป็น ค่าใช้จ่ายในการสวดอภิธรรมและผ้าบังสุกุลจำนวน 500 บาท ต่อราย

4.3.8.2 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนานเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านขอนแก่น

ในปีที่ผ่านมามีการจัดสรรผลกำไรของเงินกองทุนดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4. 15 การจัดสรรกำไรของเงินกองทุนหมู่บ้านบ้านขอนแก่น

รายการจัดสรร	ร้อยละ	จำนวนเงิน
เงินประกันความเสี่ยง	5	6,358
เงินสมทบกองทุน	20	15,895
เงินเฉลี่ยคืน	20	15,895
ค่าตอบแทนกรรมการ	20	15,895
เงินทุนสวัสดิการ	10	7,947.50
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	15	11,921.25
ค่าใช้จ่ายคณะกรรมการ	10	7,947.50
รวม	100	79,475

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่เสียชีวิตหรือมีคนในครอบครัวเสียชีวิตจะได้รับเงินร่วม ทำบุญในงานศพรายละ 500 บาทพร้อมกับพวงหรีดของกองทุนหมู่บ้าน ในอดีตเคยให้เงิน

ทุนการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียนบ้านมอน โดยอาจารย์ในโรงเรียนจะเป็นผู้คัดเลือกรายชื่อมาให้ แต่ปัจจุบันไม่มีแล้ว

กองทุนหมู่บ้านบ้านมอน

กองทุนหมู่บ้านบ้านมอนยังไม่มีการจัดสรรสวัสดิการอื่นๆให้แก่สมาชิก นอกเหนือไปจากการให้เงินกู้

ตารางที่ 4. 16 การจัดสรรกำไรของเงินกองทุนหมู่บ้านบ้านมอน

รายการจัดสรร	ร้อยละ	จำนวนเงิน
เงินประกันความเสี่ยง	10	8,100
เงินสมทบกองทุน	25	20,250
เงินเฉลี่ยคืน	-	-
ค่าตอบแทนกรรมการ	30	24,300
เงินทุนสวัสดิการ	-	-
เงินทุนสาธารณะประโยชน์	15	12,150
ค่าดำเนินงาน	20	16,200
รวม	100	81,000

4.3.8.3 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนบท

ตารางที่ 4. 17 การจัดสรรกำไรของเงินกองทุนหมู่บ้านบ้านป่าตอง

รายการจัดสรร	ร้อยละ	จำนวนเงิน
เงินประกันความเสี่ยง	5	3,275
เงินสมทบกองทุน	20	13,100
เงินเฉลี่ยคืน	5	3,275
ค่าตอบแทนกรรมการ	15	9,825
เงินทุนสวัสดิการ	20	13,100
เงินทุนสาธารณะประโยชน์	10	6,550
เงินทุนการศึกษา	25	16,375
รวม	100	65,500

การจัดสวัสดิการอย่างอื่น ๆ ของกองทุน

- เงินทุนเพื่อการศึกษาบุตรหลานสมาชิกที่ศึกษาอยู่ไม่เกิน ม.6 ทุนละ 300 บาท
- เงินช่วยเหลือหากต้องนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาลตั้งแต่ 3 คืนขึ้นไป จำนวน 300 บาทต่อราย

- เงินร่วมทำบุญงานศพหากมีสมาชิกหรือคนในครอบครัวของสมาชิกเสียชีวิต จำนวน 600 บาท
- ช่วยเหลือสมาชิกในหมู่บ้านที่เป็นสมาชิกแต่ไม่ได้มีโอกาสกู้เงินเนื่องจากไม่สามารถหาใครเข้ามาร่วมกลุ่มค้าประกันได้เนื่องจากเป็นคนที่ไม่มีความรู้ในการทำงาน ต้องพึ่งพิงญาติพี่น้องในการดำรงชีวิต โดยจัดสรรเงินจำนวน 1,000 บาทช่วยเหลือ จำนวน 3 ราย

กองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูล

สวัสดิการที่กองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูลได้จัดสรรให้สมาชิกได้แก่ เงินช่วยเหลือหากนอนรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลเป็นจำนวน 300 บาท ต่อคน ต่อครั้ง และจะไม่เกิน 3 ครั้งใน 1 ปี เงินค่าทำขวัญหากสมาชิกคลอดบุตรจำนวน 500 บาท ต่อคน เงินฌาปนกิจสงเคราะห์จำนวน 25,000 บาทต่อราย โดยจะเรียกเก็บจากสมาชิกเพิ่มเติม หากมีสมาชิกของกองทุนเสียชีวิต

ตารางที่ 4. 18 การจัดสรรกำไรของเงินกองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูล

รายการจัดสรร	ร้อยละ	จำนวนเงิน
เงินประกันความเสี่ยง	5	3,894
เงินสมทบกองทุน	20	11,576
เงินเฉลี่ยคืน	10	7,788
ค่าตอบแทนกรรมการ	25	19,470
เงินทุนสวัสดิการ	10	7,788
เงินทุนสาธารณะประโยชน์	10	7,788
เงินทุนการศึกษา	10	7,788
เงินบริหารจัดการ	10	7,788
รวม	100	85,050.00

4.3.9 การจัดประชุมของกองทุนหมู่บ้าน

4.3.9.1 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านปรังค์พัฒนา 2

มีการจัดประชุมใหญ่สามัญปีละ 1 ครั้ง โดยชี้แจงผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา พร้อมทั้งจ่ายเงินปันผลให้สมาชิก ชี้แจงรายละเอียดรายรับ รายจ่าย ส่วนการประชุมระหว่างคณะกรรมการนั้นจะมีการพูดคุยกับประมาณปีละ 4 ครั้ง

กองทุนหมู่บ้านบ้านสวนดอก

การจัดประชุมของกองทุนหมู่บ้านบ้านสวนดอกจะมีการจัดประชุมใหญ่ปีละ 1 ครั้ง เพื่อสรุปรายละเอียดในการดำเนินงานของกองทุน ชี้แจงการจ่ายเงินผลกำไรที่เกิดขึ้น สรุปยอดเงินกู้ ยอดเงินกองทุน นอกจากนั้นทางคณะกรรมการจะมีการประชุมกันเองปีละประมาณ 4-5 ครั้ง เพื่อปรึกษาหารือเรื่องต่างๆในการทำงาน บางครั้งถ้ามีเรื่องแจ้งจากกองทุนให้สมาชิกทราบก็จะแทรกไว้ในการประชุมของหมู่บ้าน

4.3.9.2 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านบ้านขอนแก่น

การจัดประชุมของกองทุนหมู่บ้านบ้านขอนแก่นจะมีการประชุมใหญ่ปีละ 2 ครั้ง ช่วงกลางปีและสิ้นปี โดยช่วงสิ้นปีจะเป็นการสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา การจ่ายเงินปันผล การรายงานงบการเงิน ส่วนช่วงกลางปีจะชี้แจงข่าวสารต่างๆของกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับมาจากทางพัฒนาชุมชนหรือทาง สทบ.

กองทุนหมู่บ้านบ้านมอน

การประชุมของกองทุนหมู่บ้านบ้านมอนระหว่างคณะกรรมการและสมาชิกจัดประชุมใหญ่ขึ้นปีละ 1 ครั้ง เพื่อชี้แจงเรื่องรายละเอียดของเงินกู้ในปีถัดไป รายงานผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของกองทุน รายงานงบการเงิน สรุปยอดรายรับรายจ่าย การจัดสรรเงินให้สมาชิกรับทราบ

4.3.9.3 กองทุนหมู่บ้านในเขตชุมชนชนบท

กองทุนหมู่บ้านบ้านป่าตอง

กองทุนหมู่บ้านบ้านป่าตองจะมีการประชุมกับสมาชิกปีละ 2 ครั้ง โดยที่การประชุมใหญ่นั้นจะเป็นการประชุมเพื่อแจ้งผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาให้สมาชิกได้รับทราบ สรุปยอดเงินคงเหลือของกองทุน นัดแนะการปล่อยกู้ในปีถัดไป ส่วนในการประชุมระหว่างปีนั้น จะแจ้งข่าวสารต่างๆที่รับมาจากทางสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติให้สมาชิกได้รับทราบ

กองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูล

มีการจัดประชุมใหญ่ระหว่างสมาชิกและคณะกรรมการปีละ 1 ครั้ง เพื่อชี้แจงรายละเอียดผลการดำเนินงาน เสนองบการเงินให้สมาชิกได้รับทราบ แจ้งรายละเอียดการจ่ายเงินปันผลและการจัดสรรผลกำไร นอกจากนี้จะใช้ที่ประชุมของหมู่บ้านเดือนละครั้งเพื่อชี้แจงข่าวสารต่างๆเกี่ยวกับกองทุน และทุก 3 เดือนครั้งจะชี้แจงรายละเอียดงบการเงินให้สมาชิกรับทราบ

บทที่ 5 วิเคราะห์ผลการศึกษา

5.1 ผลของความแตกต่างด้านความเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่

การวิเคราะห์ผลในส่วนนี้จะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างด้านความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจากแบบสอบถามที่ได้รับ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ซึ่งเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของประชากร 3 กลุ่มคือประชากรในเขตเมือง ชานเมือง และชนบท โดยเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และความเห็นเรื่องความสัมพันธ์ภายในชุมชน ซึ่งจะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของการตัดสินใจกู้ยืมเงิน และการตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้แบบจำลองโลจิสต์ในขั้นตอนถัดไป

5.1.1 ทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

คำถามย่อยในส่วนของทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้านนั้นมีทั้งหมด 8 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อนั้นมีความแตกต่างกันของคะแนนเฉลี่ยในแต่ละพื้นที่ดังแสดงในตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 สรุปค่าสถิติเชิงพรรณนาของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ในแต่ละพื้นที่

	Area	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
attitude1	city	40	3.1750	.59431	2.00	4.00
	urban	40	3.0500	.50383	2.00	4.00
	rural	40	3.5000	.67937	2.00	4.00
	Total	120	3.2417	.62168	2.00	4.00
attitude2	city	40	3.0750	.61550	2.00	4.00
	urban	40	2.9250	.47434	2.00	4.00
	rural	40	3.3750	.62788	2.00	4.00
	Total	120	3.1250	.60199	2.00	4.00
attitude3	city	40	2.9750	.73336	2.00	5.00
	urban	40	3.0000	.71611	1.00	4.00

ตารางที่ 5.1 สรุปค่าสถิติเชิงพรรณนาของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ในแต่ละพื้นที่ (ต่อ)

attitude3	Area	N	Mean	Std. Deviation	Minimum	Maximum
	rural	40	3.5250	.71567	1.00	5.00
	Total	120	3.1667	.75963	1.00	5.00
attitude4	city	40	3.0250	.69752	2.00	4.00
	urban	40	2.9750	.61966	2.00	4.00
	rural	40	3.2750	.75064	1.00	5.00
	Total	120	3.0917	.69809	1.00	5.00
attitude5	city	40	3.8750	.82236	2.00	5.00
	urban	40	3.8000	.51640	3.00	5.00
	rural	40	4.3750	.54006	3.00	5.00
	Total	120	4.0167	.68579	2.00	5.00
attitude6	city	40	3.2250	1.09749	1.00	5.00
	urban	40	3.6000	.77790	1.00	5.00
	rural	40	4.2500	.63043	3.00	5.00
	Total	120	3.6917	.95086	1.00	5.00
attitude7	city	40	3.2500	.66986	2.00	4.00
	urban	40	3.4000	.49614	3.00	4.00
	rural	40	4.0500	.67748	2.00	5.00
	Total	120	3.5667	.70691	2.00	5.00
attitude8	city	40	3.4750	.87669	2.00	5.00
	urban	40	3.4750	.71567	2.00	5.00
	rural	40	4.3500	.62224	3.00	5.00
	Total	120	3.7667	.84747	2.00	5.00

หลังจากนั้นทำการทดสอบความแปรปรวนของแต่ละกลุ่มพื้นที่ว่าคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อนั้น มีความแปรปรวนที่ต่างกันหรือไม่ ผลที่ได้เป็นดังแสดงในตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5. 2 สรุปการทดสอบความแตกต่างของความแปรปรวนระหว่างพื้นที่ของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

Test of Homogeneity of Variances				
	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
attitude1	7.365	2	117	.001
attitude2	5.847	2	117	.004
attitude3	.927	2	117	.399
attitude4	1.853	2	117	.161
attitude5	2.296	2	117	.105
attitude6	8.032	2	117	.001
attitude7	1.370	2	117	.258
attitude8	3.248	2	117	.042

จากตารางพบว่าคำถามข้อที่ 1 2 6 และ 8 มีค่า .sig < 0.05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าคะแนนที่ได้ในแต่ละพื้นที่นั้นมีความแปรปรวนเท่ากัน แสดงว่าความแปรปรวนของคะแนนในข้อดังกล่าวที่ได้ในแต่ละพื้นที่นั้นมีความแตกต่างกัน ดังนั้นในข้อนี้จึงใช้ค่าสถิติของ Welch ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแทนการใช้ ANOVA ในส่วนคำถามข้อที่ 3 4 5 และ 7 นั้น มีค่า .sig > 0.05 แสดงว่าในแต่ละพื้นที่นั้นมีความแปรปรวนของข้อมูลที่เท่ากันดังนั้นจึงใช้ค่า F-Test ของการทดสอบ ANOVA ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละพื้นที่

ตารางที่ 5. 3 สรุปการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี ANOVA

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
attitude3	Between Groups	7.717	2	3.858	7.406	.001
	Within Groups	60.950	117	.521		
	Total	68.667	119			
attitude4	Between Groups	2.067	2	1.033	2.162	.120

ตารางที่ 5.3 สรุปการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี ANOVA (ต่อ)

ANOVA						
attitude4		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
	Within Groups	55.925	117	.478		
	Total	57.992	119			
attitude5	Between Groups	7.817	2	3.908	9.497	.000
	Within Groups	48.150	117	.412		
	Total	55.967	119			
attitude7	Between Groups	14.467	2	7.233	18.807	.000
	Within Groups	45.000	117	.385		
	Total	59.467	119			

จากตารางที่ 5.3 พบว่า คำถามข้อที่ 3,5 และ 7 นั้นมีค่า Sig. < 0.05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าแต่ละพื้นที่นั้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เท่ากัน นั่นก็คือคำถามข้อที่ 3 ที่ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านช่วยให้ท่านสามารถรับมือจากภาวะฉุกเฉินที่ไม่ได้คาดคิดไว้ล่วงหน้าเช่น การเจ็บไข้ได้ป่วย ได้ดีขึ้น คำถามข้อที่ 5 ที่ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านสามารถช่วยครัวเรือนของท่านลดการพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ และคำถามข้อที่ 7 ที่ถามว่าสมาชิกคนอื่นที่มีโอกาสกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นั้นแสดงว่ามีความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยระหว่างพื้นที่เมือง ชานเมือง และชนบท ส่วนคำถามข้อที่ 4 ที่ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนของท่านสามารถใช้จ่ายเพื่อการบริโภคได้เพิ่มมากขึ้นซึ่งมีค่า Sig. > 0.05 เป็นเพียงข้อเดียวที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ไม่แตกต่างกันระหว่างพื้นที่เมือง ชานเมือง และชนบท

ตารางที่ 5.4 สรุปการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี Welch

Robust Tests of Equality of Means					
		Statistic ^a	df1	df2	Sig.
attitude1	Welch	5.659	2	76.843	.005
attitude2	Welch	6.491	2	76.571	.002
attitude6	Welch	16.435	2	74.809	.000
attitude8	Welch	21.857	2	76.614	.000

a. Asymptotically F distributed.

จากตารางที่ 5.4 พบว่าค่าถามทุกข้อนั้นมีค่า Sig. < 0.05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าแต่ละพื้นที่นั้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เท่ากัน นั่นก็คือคำถามข้อที่ 1 ที่ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านช่วยให้ครัวเรือนของท่านมีรายได้เพิ่มขึ้น คำถามข้อที่ 2 ที่ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนของท่านมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้น คำถามข้อที่ 6 ที่ถามว่ามีสมาชิกในหมู่บ้านที่เป็นคนจนสามารถเข้าถึงการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านได้ และคำถามข้อที่ 8 ที่ถามว่าสมาชิกในหมู่บ้านของท่านกู้ยืมเงินกู้นอกระบบลดน้อยลง ประชาชนในพื้นที่มีเมือง ชานเมือง และชนบทนั้นมีทัศนคติที่แตกต่างกันในประเด็นต่างๆเหล่านี้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิตภายหลังจากที่ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน

หลังจากนั้นจึงทำ Post Hock Test เพื่อทำการทดสอบความแตกต่างกันของแต่ละพื้นที่เป็นคู่ๆไป ระหว่างพื้นที่เมืองกับชานเมือง เมืองกับชนบท ชนบทกับชานเมือง โดยถ้าความแปรปรวนไม่ต่างกันจะใช้ LSD Test ตามตารางที่ 5.5 แต่ถ้าหากความแปรปรวนต่างกันใช้ Dunnett T3 test ซึ่งผลที่ได้เป็นตารางที่ 5.6

ตารางที่ 5. 5 สรุป Post Hock test ของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี LSD

Multiple Comparisons							
Dependent Variable	(I) Area	(J) Area	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
attitude3	city	urban	-.02500	.16139	.877	-.3446	.2946
		rural	-.55000*	.16139	.001	-.8696	-.2304
	urban	city	.02500	.16139	.877	-.2946	.3446
		rural	-.52500*	.16139	.001	-.8446	-.2054
	rural	city	.55000*	.16139	.001	.2304	.8696
		urban	.52500*	.16139	.001	.2054	.8446
attitude5	city	urban	.07500	.14345	.602	-.2091	.3591
		rural	-.50000*	.14345	.001	-.7841	-.2159
	urban	city	-.07500	.14345	.602	-.3591	.2091
		rural	-.57500*	.14345	.000	-.8591	-.2909
	rural	city	.50000*	.14345	.001	.2159	.7841

ตารางที่ 5.5 สรุป Post Hock test ของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี LSD (ต่อ)

Multiple Comparisons							
Dependent Variable	(I) Area	(J) Area	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
		urban	.57500*	.14345	.000	.2909	.8591
attitude7	city	urban	-.15000	.13868	.282	-.4246	.1246
		rural	-.80000*	.13868	.000	-1.0746	-.5254
	urban	city	.15000	.13868	.282	-.1246	.4246
		rural	-.65000*	.13868	.000	-.9246	-.3754
	rural	city	.80000*	.13868	.000	.5254	1.0746
		urban	.65000*	.13868	.000	.3754	.9246

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

จากตารางที่ 5.5 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างพื้นที่เมืองกับชานเมือง เมืองกับชนบท และชนบทกับชานเมือง ในคำถามแต่ละข้อที่มีความแปรปรวนไม่แตกต่างกันระหว่างพื้นที่ เฉพาะข้อที่ทำการทดสอบหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยวิธี ANOVA แล้วพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติพบว่า ในคำถามข้อที่ 3 ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านช่วยให้ท่านสามารถรับมือจากภาวะฉุกเฉินที่ไม่ได้คาดคิดไว้ล่วงหน้าเช่น การเจ็บไข้ได้ป่วย ได้ดีขึ้นพบว่าที่ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบทโดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง 0.550 คะแนน และระหว่างพื้นที่ชานเมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่ชานเมือง 0.525 คะแนน ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในคำถามข้อที่ 5 ที่ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านสามารถช่วยครัวเรือนของท่านลดการพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง 0.500 คะแนน และระหว่างพื้นที่ชานเมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่ชานเมือง 0.575 คะแนน ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในคำถามข้อที่ 7 ที่ถามว่าสมาชิกคนอื่นที่มีโอกาสกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นพบว่าที่ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบทโดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง 0.800 คะแนน และระหว่างพื้นที่ชานเมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่ชานเมือง 0.650 คะแนน ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5. 6 สรุป Post Hock test ของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้านโดยวิธีโดยวิธี Dunnett T3

Multiple Comparisons							
Dependent Variable	(I) Area	(J) Area	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
attitude1	city	urban	.12500	.12319	.673	-.1755	.4255
		rural	-.32500	.14272	.074	-.6731	.0231
	urban	city	-.12500	.12319	.673	-.4255	.1755
		rural	-.45000*	.13373	.004	-.7766	-.1234
	rural	city	.32500	.14272	.074	-.0231	.6731
		urban	.45000*	.13373	.004	.1234	.7766
attitude2	city	urban	.15000	.12287	.533	-.1500	.4500
		rural	-.30000	.13902	.098	-.6390	.0390
	urban	city	-.15000	.12287	.533	-.4500	.1500
		rural	-.45000*	.12442	.002	-.7538	-.1462
	rural	city	.30000	.13902	.098	-.0390	.6390
		urban	.45000*	.12442	.002	.1462	.7538
Attitude 6 Dunnett T3	city	urban	-.37500	.21270	.225	-.8948	.1448
		rural	-1.02500*	.20012	.000	-1.5155	-.5345
	urban	city	.37500	.21270	.225	-.1448	.8948
		rural	-.65000*	.15832	.000	-1.0363	-.2637
	rural	city	1.02500*	.20012	.000	.5345	1.5155
		urban	.65000*	.15832	.000	.2637	1.0363
attitude8	city	urban	.00000	.17894	1.000	-.4366	.4366
		rural	-.87500*	.16998	.000	-1.2904	-.4596
	urban	city	.00000	.17894	1.000	-.4366	.4366
		rural	-.87500*	.14995	.000	-1.2407	-.5093
	rural	city	.87500*	.16998	.000	.4596	1.2904
		urban	.87500*	.14995	.000	.5093	1.2407

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

จากตารางที่ 5.6 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างพื้นที่เมืองกับชานเมือง เมืองกับชนบท และชานเมืองกับชนบท ในคำถามแต่ละข้อที่มีความแปรปรวนแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ซึ่งจากการทดสอบหาความแตกต่างโดยรวมของค่าเฉลี่ยโดยวิธีของ Welch พบว่าทุกข้อนั้นมีคะแนนเฉลี่ยที่ได้มีความแตกต่างกันตามพื้นที่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นคู่ระหว่างพื้นที่เมืองกับชนบท เมืองกับชานเมือง และชานเมืองกับชนบท โดยการใช้ Post Hoc Test โดยวิธี Dunnett T3 ผลที่ได้เป็นดังต่อไปนี้

คำถามข้อที่ 1 ที่ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านช่วยให้ครัวเรือนของท่านมีรายได้เพิ่มขึ้น พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่ชานเมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่ชานเมือง 0.450 คะแนน ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมือง และพื้นที่เมืองและชนบทนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คำถามข้อที่ 2 ที่ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนของท่านมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้น พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่ชานเมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่ชานเมือง 0.450 คะแนน ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมือง และพื้นที่เมืองและชนบทนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คำถามข้อที่ 6 ที่ถามว่ามีสมาชิกในหมู่บ้านที่เป็นคนจนสามารถเข้าถึงการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านได้ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบทโดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง 1.025 คะแนน และระหว่างพื้นที่ชานเมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่ชานเมือง 0.650 คะแนน ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และคำถามข้อที่ 8 ที่ถามว่าสมาชิกในหมู่บ้านของท่านกู้ยืมเงินกู้ในระบบลดน้อยลง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท และระหว่างพื้นที่ชานเมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมืองและชานเมือง 0.875 คะแนน ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยสรุปแล้วในส่วน of คำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านจะพบว่า มีเพียงข้อ 4 ที่ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนของท่านสามารถใช้จ่ายเพื่อการบริโภคได้เพิ่มมากขึ้น เพียงข้อเดียวที่คะแนนเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละพื้นที่นั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคำถามอื่นๆ ในส่วน of คำถามที่มีความแปรปรวนของคะแนนไม่แตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ได้แก่ข้อที่ 3 ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านช่วยให้ท่านสามารถรับมือจากภาวะฉุกเฉินที่ไม่ได้คาดคิดไว้ล่วงหน้าเช่น การเจ็บไข้ได้ป่วย ได้ดีขึ้น คำถามข้อที่ 5 ที่ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านสามารถช่วยครัวเรือนของท่านลดการพึ่งพาเงินกู้ในระบบ และคำถามข้อที่ 7 ที่ถามว่าสมาชิกคนอื่นที่มีโอกาสกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่ชนบทและกับพื้นที่เมือง และระหว่างพื้นที่ชนบทกับพื้นที่ชานเมือง ซึ่งพบว่าคะแนนเฉลี่ยของพื้นที่ชนบทนั้นจะสูงกว่าทั้งพื้นที่เมืองและพื้นที่ชานเมือง ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในส่วน of คำถามที่มีความแปรปรวนของคะแนนแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ พบว่าคำถามข้อที่ 1 ที่ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้าน

ตารางที่ 5.7 สรุปค่าสถิติเชิงพรรณนาของคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่ (ต่อ)

	Area	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	Minimum	Maximum
trust4	rural	40	4.6500	.48305	.07638	4.00	5.00
	Total	120	4.0417	.93840	.08566	1.00	5.00
trust5	city	40	2.8250	.81296	.12854	1.00	4.00
	urban	40	3.2750	.81610	.12904	1.00	5.00
	rural	40	3.6250	.54006	.08539	2.00	4.00
	Total	120	3.2417	.79912	.07295	1.00	5.00
trust6	city	40	3.3000	.82275	.13009	1.00	4.00
	urban	40	3.6000	.54538	.08623	2.00	4.00
	rural	40	3.7000	.46410	.07338	3.00	4.00
	Total	120	3.5333	.64734	.05909	1.00	4.00
trust7	city	40	2.2500	1.05612	.16699	1.00	5.00
	urban	40	2.7250	.55412	.08761	2.00	4.00
	rural	40	3.7250	.45220	.07150	3.00	4.00
	Total	120	2.9000	.95618	.08729	1.00	5.00

หลังจากนั้นทำการทดสอบความแปรปรวนของแต่ละกลุ่มพื้นที่ว่าคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อนั้น มีความแปรปรวนที่ต่างกันหรือไม่ ผลที่ได้เป็นดังแสดงในตารางที่ 5.8

ตารางที่ 5.8 สรุปการทดสอบความแตกต่างของความแปรปรวนระหว่างพื้นที่ของคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

Test of Homogeneity of Variances				
	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
trust1	4.412	2	117	.014
trust2	2.637	2	117	.076
trust3	3.436	2	117	.035
trust4	9.782	2	117	.000
trust5	2.812	2	117	.064
trust6	9.990	2	117	.000
trust7	14.234	2	117	.000

จากตารางที่ 5.8 พบว่าคำถามข้อที่ 1 3 4 6 และ 7 มีค่า .sig < 0.05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าคะแนนที่ได้ในแต่ละพื้นที่นั้นมีความแปรปรวนที่เท่ากัน ดังนั้นความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละพื้นที่ของข้อเหล่านี้จึงแตกต่างกัน ดังนั้นในข้อนี้จึงใช้ค่าสถิติของ Welch ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแทนการใช้ ANOVA ในส่วนคำถามข้อที่ 2 และ 5 นั้น มีค่า .sig > 0.05

แสดงว่าในแต่ละพื้นที่นั้นมีความแปรปรวนของข้อมูลที่เท่ากันดังนั้นจึงใช้ค่า F-Test ของการทดสอบ ANOVA ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละพื้นที่

ตารางที่ 5. 9 สรุปการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี ANOVA

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
trust2	Between Groups	18.817	2	9.408	16.387	.000
	Within Groups	67.175	117	.574		
	Total	85.992	119			
trust5	Between Groups	12.867	2	6.433	11.924	.000
	Within Groups	63.125	117	.540		
	Total	75.992	119			

จากตารางที่ 5.9 พบว่า คำถามข้อที่ 2 และ 5 นั้นมีค่า Sig. < 0.05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าแต่ละพื้นที่นั้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เท่ากัน นั่นก็คือคำถามข้อที่ 2 ที่ถามว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำงานการเงินให้สมาชิกรับทราบชัดเจน (งบกำไรขาดทุน งบแสดงฐานะทางการเงิน งบกระแสเงินสด) และคำถามข้อที่ 5 ที่ถามว่ามีการผลัดเปลี่ยนกันของสมาชิกเข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุนอยู่เสมอ นั้นแสดงว่ามีความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยระหว่างพื้นที่เมือง ชานเมือง และชนบท

ตารางที่ 5. 10 สรุปการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี Welch

Robust Tests of Equality of Means					
		Statistic ^a	df1	df2	Sig.
trust1	Welch	13.696	2	76.167	.000
trust3	Welch	5.973	2	75.491	.004
trust4	Welch	23.901	2	70.250	.000
trust6	Welch	3.555	2	74.834	.034
trust7	Welch	57.248	2	72.630	.000

a. Asymptotically F distributed.

จากตารางที่ 5.10 พบว่าค่าถามทุกข้อนั้นมีค่า Sig. < 0.05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าแต่ละพื้นที่นั้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เท่ากัน นั่นก็คือคำถามข้อที่ 1 ที่ถามว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำระเบียบให้แก่สมาชิกรับทราบชัดเจน คำถามข้อที่ 3 ที่ถามว่าเข้าร่วมการประชุมของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอยู่เสมอ คำถามข้อที่ 4 ที่ถามกองทุนของท่านมีการให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง ไม่กระจุกตัวอยู่กับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง คำถามข้อที่ 6 ที่ถามว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้รับค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมกับภาระหน้าที่ และคำถามข้อที่ 7 ที่ถามว่ากองทุนของท่านมีการจัดสวัสดิการด้านอื่นๆให้แก่สมาชิก นอกเหนือไปจากการให้กู้ยืมเงิน และการจ่ายเงินปันผล ประชาชนในพื้นที่มีเมือง ชานเมือง และชนบทนั้นมีทัศนคติที่แตกต่างกันในประเด็นต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

หลังจากนั้นจึงทำ Post Hock Test เพื่อทำการทดสอบความแตกต่างกันของแต่ละพื้นที่เป็นคู่ๆไป ระหว่างพื้นที่เมืองกับชานเมือง เมืองกับชนบท ชนบทกับชานเมือง โดยถ้าความแปรปรวนไม่ต่างกันจะใช้ LSD Test ตามตารางที่ 5.11 แต่ถ้าหากความแปรปรวนต่างกันใช้ Dunnett T3 test ซึ่งผลที่ได้เป็นตารางที่ 5.12

ตารางที่ 5. 11 สรุป Post Hock test ขอคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี LSD

Multiple Comparisons							
Dependent Variable	(I) Area	(J) Area	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
trust2	city	urban	-.07500	.16943	.659	-.4106	.2606
		rural	-.87500	.16943	.000	-1.2106	-.5394
	urban	city	.07500	.16943	.659	-.2606	.4106
		rural	-.80000	.16943	.000	-1.1356	-.4644
	rural	city	.87500	.16943	.000	.5394	1.2106
		urban	.80000	.16943	.000	.4644	1.1356
trust5	city	urban	-.45000	.16425	.007	-.7753	-.1247
		rural	-.80000	.16425	.000	-1.1253	-.4747
	urban	city	.45000	.16425	.007	.1247	.7753
		rural	-.35000	.16425	.035	-.6753	-.0247
	rural	city	.80000	.16425	.000	.4747	1.1253
		urban	.35000	.16425	.035	.0247	.6753

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

จากตารางที่ 5.11 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างพื้นที่เมืองกับชานเมือง เมืองกับชนบท และชนบทกับชานเมือง ในคำถามแต่ละข้อที่มีความแปรปรวนไม่แตกต่างกันระหว่างพื้นที่ และหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยวิธี ANOVA แล้วพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติพบว่า ในคำถามข้อที่ 2 ถามว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำงบ

การเงินให้สมาชิกรับทราบชัดเจน (งบกำไรขาดทุน งบแสดงฐานะทางการเงิน งบกระแสเงินสด) พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบทโดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง 0.875 คะแนน และระหว่างพื้นที่ชานเมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่ชานเมือง 0.800 คะแนน ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และในคำถามข้อที่ 5 ที่ถามว่ามีการผลัดเปลี่ยนกันของสมาชิกเข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุนอยู่เสมอ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง 0.800 คะแนน และระหว่างพื้นที่ชานเมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่ชานเมือง 0.350 คะแนน และระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมือง โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชานเมืองนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง 0.450 คะแนน

ตารางที่ 5. 12 สรุป Post Hoc test ของคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี Dunnett T3

Multiple Comparisons							
Dependent Variable	(I) Area	(J) Area	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
trust1	city	urban	.15000	.16083	.727	-.2434	.5434
		rural	-.57500	.12978	.000	-.8914	-.2586
	urban	city	-.15000	.16083	.727	-.5434	.2434
		rural	-.72500	.16384	.000	-1.1254	-.3246
	rural	city	.57500	.12978	.000	.2586	.8914
		urban	.72500	.16384	.000	.3246	1.1254
trust3	city	urban	-.45000	.18802	.056	-.9085	.0085
		rural	-.57500	.16655	.003	-.9823	-.1677
	urban	city	.45000	.18802	.056	-.0085	.9085
		rural	-.12500	.15786	.813	-.5106	.2606
	rural	city	.57500	.16655	.003	.1677	.9823
		urban	.12500	.15786	.813	-.2606	.5106
trust4	city	urban	-.27500	.21480	.493	-.7999	.2499
		rural	-1.05000	.19065	.000	-1.5194	-.5806
	urban	city	.27500	.21480	.493	-.2499	.7999
		rural	-.77500	.14649	.000	-1.1337	-.4163
	rural	city	1.05000	.19065	.000	.5806	1.5194
		urban	.77500	.14649	.000	.4163	1.1337
trust6	city	urban	-.30000	.15607	.165	-.6817	.0817
		rural	-.40000	.14936	.028	-.7662	-.0338
	urban	city	.30000	.15607	.165	-.0817	.6817

ตารางที่ 5.12 สรุป Post Hock test ของคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยวิธี Dunnett T3 (ต่อ)

Multiple Comparisons							
Dependent Variable	(I) Area	(J) Area	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
trust7 Dunnett T3	urban	rural	-.10000	.11323	.759	-.3762	.1762
		rural	.40000	.14936	.028	.0338	.7662
	city	urban	.10000	.11323	.759	-.1762	.3762
		rural	-.47500	.18858	.043	-.9379	-.0121
	urban	city	-1.47500	.18165	.000	-1.9224	-1.0276
		rural	.47500	.18858	.043	.0121	.9379
rural	city	-1.00000	.11309	.000	-1.2760	-.7240	
	urban	1.47500	.18165	.000	1.0276	1.9224	
		urban	1.00000	.11309	.000	.7240	1.2760

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

จากตารางที่ 5.12 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างพื้นที่เมืองกับชานเมือง เมืองกับชนบท และชานเมืองกับชนบท ในคำถามแต่ละข้อที่มีความแปรปรวนแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ซึ่งจากการทดสอบหาความแตกต่างโดยรวมของค่าเฉลี่ยโดยวิธีของ Welch พบว่าทุกข้อนั้นมีคะแนนเฉลี่ยที่ได้มีความแตกต่างกันตามพื้นที่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นคู่ระหว่างพื้นที่เมืองกับชนบท เมืองกับชานเมือง และชานเมืองกับชนบท โดยการใช้ Post Hock Test โดยวิธี Dunnett T3 ผลที่ได้เป็นดังต่อไปนี้

คำถามข้อที่ 1 ที่ถามว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำระเบียบให้แก่สมาชิกรับทราบชัดเจน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่ชานเมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่ชานเมือง 0.725 คะแนน และระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง 0.575 คะแนน ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คำถามข้อที่ 3 ที่ถามว่าเข้าร่วมการประชุมของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอยู่เสมอ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง 0.575 คะแนน ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมือง และพื้นที่ชนบทและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คำถามข้อที่ 4 ที่ถามว่ากองทุนของท่านมีการให้กู้เงินแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง ไม่กระจุกตัวอยู่กับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบทโดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง 1.050 คะแนน และระหว่างพื้นที่ชานเมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่ชานเมือง 0.775 คะแนน ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คำถามข้อที่ 6 ที่ถามว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้รับค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมกับภาระหน้าที่ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่

ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง 0.400 คะแนน ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่ชนบทและชานเมืองและระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คำถามข้อที่ 7 ที่ถามว่ากองทุนของท่านมีการจัดสวัสดิการด้านอื่นๆให้แก่สมาชิก นอกเหนือไปจากการให้กู้ยืมเงิน และการจ่ายเงินปันผล พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท พื้นที่เมืองและชานเมือง พื้นที่ชานเมืองและพื้นที่ชนบท โดยที่พื้นที่ชนบทนั้นมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าพื้นที่เมือง 1.475 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าพื้นที่ชานเมือง 1.000 คะแนน ส่วนพื้นที่ชานเมืองนั้นมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าพื้นที่เมือง 0.475 คะแนน

โดยสรุปแล้วในส่วนของคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ทั้ง 7 ข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ ในส่วนของข้อที่มีความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละพื้นที่ไม่แตกต่างกันคือคำถามข้อที่ 2 ถามว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการจัดหางบการเงินให้สมาชิกรับทราบชัดเจน (งบกำไรขาดทุน งบแสดงฐานะทางการเงิน งบกระแสเงินสด) และคำถามข้อที่ 5 ที่ถามว่ามีการผลัดเปลี่ยนกันของสมาชิกเข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุนอยู่เสมอ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่ชนบทและพื้นที่เมือง และระหว่างพื้นที่ชนบทและพื้นที่ชานเมือง โดยที่พื้นที่ชนบทนั้นจะมีคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่าพื้นที่เมืองและชานเมือง ส่วนพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นมีความแตกต่างที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในส่วนของข้อที่มีความแปรปรวนของคะแนนระหว่างพื้นที่ที่แตกต่างกันพบว่าคำถามข้อที่ 1 ที่ถามว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการจัดให้ระเบียบให้แก่สมาชิกรับทราบชัดเจน คำถามข้อที่ 4 ที่ถามว่ากองทุนของท่านมีการให้กู้ยืมแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง ไม่กระจุกตัวอยู่กับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีความแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ชนบทและเมือง และระหว่างพื้นที่ชนบทและชานเมือง โดยที่พื้นที่ชนบทจะมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าพื้นที่ทั้งสองอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นมีความแตกต่างที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในส่วนของคำถามข้อที่ 3 ที่ถามว่าเข้าร่วมการประชุมของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอยู่เสมอและคำถามข้อที่ 6 ที่ถามว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้รับคำตอบตอบแทนอย่างเหมาะสมกับภาระหน้าที่พบว่ามีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมือง และพื้นที่ชนบทและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สุดท้ายคำถามข้อที่ 7 ที่ถามว่ากองทุนของท่านมีการจัดสวัสดิการด้านอื่นๆให้แก่สมาชิก นอกเหนือไปจากการให้กู้ยืมเงิน และการจ่ายเงินปันผล พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งระหว่างพื้นที่เมืองชานเมืองและชนบท โดยที่พื้นที่ชนบทนั้นมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าพื้นที่ชานเมือง และพื้นที่ชานเมืองมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าพื้นที่เมือง

5.1.3 ระดับความสัมพันธ์ในชุมชน

คำถามย่อยในส่วนของความสัมพันธ์ในชุมชน มีทั้งหมด 5 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อนั้นมีความแตกต่างกันของคะแนนเฉลี่ยในแต่ละพื้นที่ดังแสดงในตารางที่ 5.13

ตารางที่ 5. 13 สรุปค่าสถิติเชิงพรรณนาของคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชนแต่ละพื้นที่

	Area	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	Minimum	Maximum
tie1	city	40	2.3500	.89299	.14119	1.00	4.00
	urban	40	2.9500	.78283	.12378	1.00	4.00
	rural	40	3.5000	.59914	.09473	2.00	4.00
	Total	120	2.9333	.89568	.08176	1.00	4.00
tie2	city	40	3.2250	.80024	.12653	1.00	4.00
	urban	40	3.6250	.58562	.09259	2.00	5.00
	rural	40	4.1750	.67511	.10674	3.00	5.00
	Total	120	3.6750	.79030	.07214	1.00	5.00
tie3	city	40	3.9750	.76753	.12136	2.00	5.00
	urban	40	4.2500	.54302	.08586	3.00	5.00
	rural	40	4.6750	.52563	.08311	3.00	5.00
	Total	120	4.3000	.68108	.06217	2.00	5.00
tie4	city	40	3.4750	.71567	.11316	2.00	5.00
	urban	40	3.4500	.84580	.13373	1.00	5.00
	rural	40	3.6250	.58562	.09259	3.00	5.00
	Total	120	3.5167	.72162	.06587	1.00	5.00
tie5	city	40	1.9250	.97106	.15354	1.00	4.00
	urban	40	2.3500	.86380	.13658	1.00	4.00
	rural	40	2.8500	.73554	.11630	1.00	4.00
	Total	120	2.3750	.93541	.08539	1.00	4.00

หลังจากนั้นทำการทดสอบความแปรปรวนของแต่ละกลุ่มพื้นที่ว่าคะแนนที่ได้ในแต่ละข้อนั้นมี ความแปรปรวนที่ต่างกันหรือไม่ ผลที่ได้เป็นดังแสดงในตารางที่ 5.14

ตารางที่ 5. 14 สรุปการทดสอบความแตกต่างของความแปรปรวนระหว่างพื้นที่ของคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชน

Test of Homogeneity of Variances				
	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
tie1	3.109	2	117	.048
tie2	.742	2	117	.479
tie3	.653	2	117	.523
tie4	2.449	2	117	.091
tie5	4.608	2	117	.012

จากตารางที่ 5.8 พบว่าคำถามข้อที่ 1 และ 5 มีค่า .sig < 0.05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าคะแนนที่ได้ในแต่ละพื้นที่นั้นมีความแปรปรวนที่เท่ากัน ดังนั้นความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละพื้นที่ของข้อเหล่านี้จึงแตกต่างกัน ดังนั้นในข้อนี้จึงใช้ค่าสถิติของ Welch ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแทนการใช้ ANOVA ในส่วนคำถามข้อที่ 2,3 และ 4 นั้น มีค่า .sig > 0.05 แสดงว่าในแต่ละพื้นที่นั้นมีความแปรปรวนของข้อมูลที่เท่ากันดังนั้นจึงใช้ค่า F-Test ของการทดสอบ ANOVA ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละพื้นที่

ตารางที่ 5.15 สรุปการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชนโดยวิธี ANOVA

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
tie2	Between Groups	18.200	2	9.100	18.970	.000
	Within Groups	56.125	117	.480		
	Total	74.325	119			
tie3	Between Groups	9.950	2	4.975	12.864	.000
	Within Groups	45.250	117	.387		
	Total	55.200	119			
tie4	Between Groups	.717	2	.358	.684	.506
	Within Groups	61.250	117	.524		
	Total	61.967	119			

จากตารางที่ 5.15 พบว่า คำถามข้อที่ 2 และ 3 นั้นมีค่า Sig. < 0.05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าแต่ละพื้นที่นั้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เท่ากัน นั่นแสดงว่าคำถามข้อที่ 2 ที่ถามว่าท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านของท่านส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มี ความซื่อสัตย์หรือไม่คดโกง และคำถามข้อที่ 3 ที่ถามว่าท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีความรับผิดชอบให้ความร่วมมือ และเข้าร่วม หากมีกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเกิดขึ้น นั้นมีความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยระหว่างพื้นที่เมือง ชานเมือง และชนบท ส่วนคำถามข้อที่ 4 ที่ถามว่าท่านรู้จักและรู้ข้อมูลการเงิน อาชีพ และ ลักษณะนิสัยของคนอื่นๆ ในหมู่บ้านมากน้อยเพียงใดมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างพื้นที่เมือง ชานเมือง และชนบทโดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5. 16 สรุปการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชนโดยวิธี Welch

Robust Tests of Equality of Means					
		Statistic ^a	df1	df2	Sig.
tie1	Welch	23.531	2	75.751	.000
tie5	Welch	11.914	2	76.980	.000

a. Asymptotically F distributed.

จากตารางที่ 5.16 พบว่าคำถามข้อที่ 1 และข้อที่ 5 นั้นมีค่า Sig. < 0.05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐานที่ว่าแต่ละพื้นที่นั้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เท่ากัน นั่นก็คือคำถามข้อที่ 1 ที่ถามว่าเมื่อครอบครัวท่านประสบปัญหาทางการเงิน ท่านคิดว่า จะมีสมาชิกในหมู่บ้านให้การช่วยเหลือครอบครัวของท่าน คำถามข้อที่ 5 ที่ถามว่าท่านเคยได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากเพื่อนบ้านในชุมชน หรือผู้ที่เป็สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เมื่อท่านมีปัญหาทางการเงิน ประชาชนในพื้นที่มีเมือง ชานเมือง และชนบทนั้นมีทัศนคติที่แตกต่างกันในประเด็นต่างๆเหล่านี้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในชุมชน

หลังจากนั้นจึงทำ Post Hoc Test เพื่อทำการทดสอบความแตกต่างกันของแต่ละพื้นที่เป็นคู่ๆไป ระหว่างพื้นที่เมืองกับชานเมือง เมืองกับชนบท ชนบทกับชานเมือง โดยถ้าความแปรปรวนไม่ต่างกันจะใช้ LSD Test ตามตารางที่ 5.17 แต่ถ้าหากความแปรปรวนต่างกันใช้ Dunnett T3 test ซึ่งผลที่ได้เป็นตารางที่ 5.18

ตารางที่ 5. 17 สรุป Post Hock test ขอคำถามเกี่ยวกับความความสัมพันธ์ในชุมชนโดยวิธี LSD

Multiple Comparisons							
Dependent Variable	(I) Area	(J) Area	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
tie2	city	urban	-.40000*	.15487	.011	-.7067	-.0933
		rural	-.95000*	.15487	.000	-1.2567	-.6433
	urban	city	.40000*	.15487	.011	.0933	.7067
		rural	-.55000*	.15487	.001	-.8567	-.2433
	rural	city	.95000*	.15487	.000	.6433	1.2567
		urban	.55000*	.15487	.001	.2433	.8567
tie3	city	urban	-.27500	.13906	.050	-.5504	.0004
		rural	-.70000*	.13906	.000	-.9754	-.4246
	urban	city	.27500	.13906	.050	-.0004	.5504
		rural	-.42500*	.13906	.003	-.7004	-.1496
	rural	city	.70000*	.13906	.000	.4246	.9754
		urban	.42500*	.13906	.003	.1496	.7004

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

จากตารางที่ 5.17 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างพื้นที่เมืองกับชานเมือง เมืองกับชนบท และชนบทกับชานเมือง ในคำถามข้อที่มีความแปรปรวนไม่แตกต่างกันระหว่างพื้นที่ และหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยวิธี ANOVA แล้วพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติพบว่า ในคำถามข้อที่ 2 ถามว่าท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านของท่านส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์หรือไม่คดโกง พบว่าที่ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้งระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท พื้นที่เมืองและชานเมือง พื้นที่ชานเมืองและพื้นที่ชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง 0.950 คะแนน และมากกว่าพื้นที่ชานเมือง 0.550 คะแนน ส่วนคะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชานเมืองนั้นมีค่ามากกว่าพื้นที่เมืองอยู่ 0.400 คะแนน และในคำถามข้อที่ 3 ที่ถามว่ามีท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีความรับผิดชอบให้ความร่วมมือ และเข้าร่วม หากมีกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเกิดขึ้น พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่ชนบทและพื้นที่ชุมชนเมือง โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง 0.700 คะแนน และมีความแตกต่างระหว่างพื้นที่ชานเมืองและชนบท

และคะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่ชานเมือง 0.425 คะแนน ส่วนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5. 18 สรุป Post Hock test ขอคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชน โดยวิธี Dunnett T3

Multiple Comparisons							
Dependent Variable	(I) Area	(J) Area	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
tie1	city	urban	-.60000*	.18777	.006	-1.0580	-.1420
		rural	-1.15000*	.17003	.000	-1.5658	-.7342
	urban	city	.60000*	.18777	.006	.1420	1.0580
		rural	-.55000*	.15587	.002	-.9306	-.1694
	rural	city	1.15000*	.17003	.000	.7342	1.5658
		urban	.55000*	.15587	.002	.1694	.9306
tie5	city	urban	-.42500	.20549	.120	-.9262	.0762
		rural	-.92500*	.19261	.000	-1.3953	-.4547
	urban	city	.42500	.20549	.120	-.0762	.9262
		rural	-.50000*	.17939	.020	-.9376	-.0624
	rural	city	.92500*	.19261	.000	.4547	1.3953
		urban	.50000*	.17939	.020	.0624	.9376

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

จากตารางที่ 5.18 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างพื้นที่เมืองกับชานเมือง เมืองกับชนบท และชานเมืองกับชนบท ในคำถามแต่ละข้อที่มีความแปรปรวนแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ซึ่งจากการทดสอบหาความแตกต่างโดยรวมของค่าเฉลี่ยโดยวิธีของ จากนั้นนำมาเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นคู่ระหว่างพื้นที่เมืองกับชนบท เมืองกับชานเมือง และชานเมืองกับชนบท โดยการใช้ Post Hock Test โดยวิธี Dunnett T3 ผลที่ได้เป็นดังต่อไปนี้

คำถามข้อที่ 1 ที่ถามว่าเมื่อครอบครัวท่านประสบปัญหาทางการเงิน ท่านคิดว่า จะมีสมาชิกในหมู่บ้านให้การช่วยเหลือครอบครัวของท่าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท พื้นที่ชานเมืองและชนบท และพื้นที่เมืองและชานเมือง โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง 1.150 คะแนน และมากกว่าพื้นที่ชานเมือง

0.550 คะแนน และพื้นที่ชานเมืองมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าพื้นที่เมืองอยู่ 0.600 คะแนน คำถามข้อที่ 5 ที่ถามว่าท่านเคยได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากเพื่อนบ้านในชุมชน หรือผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เมื่อท่านมีปัญหาทางการเงิน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท และระหว่างพื้นที่ชานเมืองกับพื้นที่ชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง 0.925 คะแนน และมากกว่าพื้นที่ชานเมือง 0.500 คะแนน ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยสรุปแล้วพบว่าในคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชน มีคำถามข้อที่ 4 ที่ถามว่าท่านรู้จักและรู้ข้อมูลการเงิน อาชีพ และ ลักษณะนิสัยของคนอื่นๆในหมู่บ้านมากน้อยเพียงใด เพียงข้อเดียวที่มีความแตกต่างระหว่างพื้นที่โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในกลุ่มของคำถามที่มีความแปรปรวนไม่แตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ในคำถามข้อที่ 2 ถามว่าท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านของท่านส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์หรือไม่คดโกง พบว่าที่ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้งระหว่างพื้นที่เมืองชานเมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยในพื้นที่ชนบทนั้นมากที่สุดรองลงมาคือพื้นที่ชานเมืองโดยพื้นที่เมืองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนในคำถามข้อที่ 3 ที่ถามว่ามีท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีความรับผิดชอบให้ความร่วมมือ และเข้าร่วม หากมีกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเกิดขึ้น พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่ชนบทและพื้นที่ชุมชนเมือง และระหว่างชนบทกับชานเมือง โดยที่พื้นที่ชนบทมีคะแนนมากกว่าพื้นที่เมืองและชานเมือง ส่วนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในข้อที่มีความแปรปรวนของคะแนนแตกต่างกันระหว่างพื้นที่พบว่า คำถามข้อที่ 1 ที่ถามว่าเมื่อครอบครัวของท่านประสบปัญหาทางการเงิน ท่านคิดว่า จะมีสมาชิกในหมู่บ้านให้การช่วยเหลือครอบครัวของท่านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของคะแนนทั้งสามพื้นที่ โดยพื้นที่ชนบทมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็นพื้นที่ชานเมืองและพื้นที่เมืองมีคะแนนน้อยที่สุด คำถามข้อที่ 5 ที่ถามว่าท่านเคยได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากเพื่อนบ้านในชุมชน หรือผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เมื่อท่านมีปัญหาทางการเงิน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท และระหว่างพื้นที่ชานเมืองกับพื้นที่ชนบท ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2 ความแตกต่างของพฤติกรรมสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

5.2.1 พฤติกรรมการเลือกใช้บริการทางการเงิน

พฤติกรรมการใช้บริการทางการเงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจะแบ่งออกเป็นพฤติกรรมการใช้บริการทางด้านสินเชื่อหรือเงินกู้ เพื่อดูว่าพฤติกรรมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านให้ความสำคัญกับเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้านแตกต่างกันอย่างไรบ้างผ่านคำถามที่ว่า จะเลือกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเป็นแห่งแรกหรือไม่ ส่วนพฤติกรรมการใช้บริการทางการเงินด้านการฝากเงิน หรือการเป็นแหล่งเงินออมของกองทุนหมู่บ้านนั้นจะใช้คำถามที่ว่าหากกองทุนหมู่บ้านให้บริการทางด้านเงินฝากคล้ายกับบริการของ

ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมภายใต้การสมมติขึ้นมาให้กองทุนหมู่บ้านมีบริการคล้ายกับธนาคารพาณิชย์ โดยสามารถฝากและถอนตามความต้องการได้ จะเลือกที่จะฝากเงินไว้กับกองทุนหมู่บ้านหรือไม่ เนื่องจากต้องการทราบถึงความต้องการใช้บริการทางด้านเงินฝากของประชาชนกับกองทุนหมู่บ้านว่าในแต่ละพื้นที่นั้นมีความต้องการมากน้อยต่างกันเพียงใด หากเปิดให้บริการทางด้านเงินฝากแล้วจะมีโอกาสที่ประชาชนเลือกฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านหรือไม่

5.2.1.1 พฤติกรรมการตัดสินใจกู้เงิน

ตารางที่ 5. 19 จำนวนการตัดสินใจเลือกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง

พื้นที่	รวม	ตัดสินใจกู้เงิน	
		จำนวน	ร้อยละของตัวอย่าง
เมือง	40	22	55
ชานเมือง	40	18	45
ชนบท	40	25	62.5
รวม	120	65	

จากการสอบถามการตัดสินใจเลือกกู้เงินว่าจะกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก่อนที่จะไปหาแหล่งเงินกู้อื่นๆหรือไม่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตชนบทนั้นเลือกที่จะกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านมากที่สุดจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมาเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตเมืองจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 ส่วนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตชานเมืองนั้นเลือกน้อยที่สุดจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00

เมื่อสอบถามถึงเหตุผลของการตัดสินใจเลือกที่จะกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก่อนเป็นอันดับแรกพบว่าเหตุผลที่เหมือนกันของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งสามพื้นที่ก็คืออัตราดอกเบี้ยนั้นต่ำกว่าการไปกู้เงินจากแหล่งอื่นๆที่สามารถเข้าถึงได้ ตัวกองทุนตั้งอยู่ในหมู่บ้านไม่จำเป็นต้องเดินทางไปภายนอก นอกจากนั้นแล้วสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตชนบทนั้นยังให้เหตุผลเพิ่มเติมที่ไม่พบกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่อื่นก็คือว่าดอกเบี้ยที่เสียไปนั้นช่วยทำให้กองทุนเติบโตเพิ่มมากขึ้นจะได้เป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญต่อไป นอกจากนั้นยังเป็นผลประโยชน์กลับเข้ามาสู่สมาชิกและหมู่บ้านอีกด้วย

ส่วนเหตุผลสำหรับผู้ที่ไม่เลือกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก่อนเป็นอันดับแรกก็คือยอดเงินกู้ที่มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อการลงทุน ทำให้ต้องไปกู้จากแหล่งเงินกู้อื่นเพิ่มเติมอีก แต่ว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูลนั้นไม่มีปัญหาในเรื่องนี้ เนื่องจากว่ากองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูลนั้นมีการดำเนินงานในส่วนของกลุ่มออมทรัพย์ควบคู่ไปด้วย ทำให้สามารถระดมเงินทุนได้มากสามารถให้สินเชื่อแก่สมาชิกได้เกิน 20,000 บาท เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก ส่วนสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านบ้านปรังค์พัฒนา 2 นั้น มีสาเหตุที่ไม่เลือกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก่อนที่แตกต่างจากสมาชิกในพื้นที่อื่นที่น่าสนใจก็คือการที่ขาดความไว้วางใจในการทำงานกับคณะกรรมการกองทุน คิดว่าถึงแม้จะกู้ไปแล้วก็ไม่ได้รับอนุมัติให้กู้ได้

การวิเคราะห์พฤติกรรมการตัดสินใจกู้เงินของสมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน ผ่านแบบจำลอง Logit โดยกำหนดให้แปรตามได้แก่การตัดสินใจเลือกที่จะกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านเป็นอันดับแรกหรือไม่ ส่วนตัวแปรต้นประกอบไปด้วย

1. ประเภทชุมชนที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้าน โดยแบ่งออกเป็น 0 คือชุมชนเมือง 1 ชุมชนชานเมือง และ 2 ชุมชนชนบท กำหนดค่าจากระยะห่างของหมู่บ้านมายังศูนย์กลางทางการเงินของอำเภอ

2. ระดับความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เป็นดัชนีที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ยของคำถามที่ใช้วัดความสัมพันธ์ของคนในชุมชนทั้ง 5 ข้อ โดยมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน

3. ความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เป็นดัชนีที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ยของคำถามที่ใช้วัดทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านมีทั้ง 7 ข้อ โดยมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน

4. ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงภายหลังจากได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน เป็นดัชนีที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ยของทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงหลังจากได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง และเพื่อนบ้าน มีทั้งหมด 8 ข้อ โดยมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน

5. ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิก โดยมีหน่วยเป็นพันบาทต่อเดือน

ตารางที่ 5. 20 ผลการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านโดยใช้แบบจำลองโลจิสต์ เฉพาะปัจจัยทางด้านที่ตั้งชุมชนและความสัมพันธ์ของชุมชน

ตัวแปรต้น	Estimated coefficient	Estimated Odds Ratio	Marginal effect
ประเภทของชุมชนที่ตั้ง	-0.0489	0.9523	-0.0121
ระดับความสัมพันธ์ของชุมชน	0.5192	1.6807	0.1288
constant	-1.5267		
Pseudo R2			0.0116
Log likelihood			-81.800298
Number of observation			120

จากการศึกษาเฉพาะปัจจัยทางด้านที่ตั้งของชุมชน โดยจำแนกออกเป็นพื้นที่เมือง ชานเมือง และชนบท และปัจจัยระดับความสัมพันธ์ในชุมชนที่ได้จากแบบสอบถาม ในตารางที่ 5.20 พบว่าทั้งประเภทที่ตั้งของชุมชนและระดับความสัมพันธ์ในชุมชนนั้น ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในการตัดสินใจเลือกที่จะกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านหรือไม่

ตารางที่ 5.21 ผลการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านโดยใช้แบบจำลองโลจิสต์

ตัวแปรต้น	Estimated coefficient	Estimated Odds Ratio	Marginal effect
ประเภทของชุมชนที่ตั้ง	-0.4980	0.6077	-0.1237
ระดับความสัมพันธ์ของชุมชน	-0.1240	0.8834	-0.0308
ความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงาน	0.5587	1.7474	0.1387
ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง	1.2964	3.6562**	0.3219
ระดับรายได้	-0.1629	0.8496*	-0.0405
constant	-4.8784		
Pseudo R2			0.0869
Log likelihood			14.39
Number of observation			120

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 95%

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 90%

จากผลการศึกษาพบว่าตัวแปรต้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 95% ได้แก่ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงภายหลังจากได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 1.2964 Odds Ratio อยู่ที่ 3.6562 Marginal Effect อยู่ที่ 0.3219 นั่นก็คือถ้าทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตหลังจากได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจากค่าเฉลี่ยจะทำให้โอกาสที่คนจะตัดสินใจกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น 1.747 หน่วย นั่นแสดงว่าถ้าหากสมาชิกเห็นว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านสามารถช่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ย่อมทำให้เพิ่มโอกาสที่จะเลือกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น ส่วนตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 90% คือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ -0.1629 Odds Ratio อยู่ที่ 0.8496 Marginal Effect อยู่ที่ -0.0405 นั่นแสดงว่าถ้าหากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้น 1 พันบาทจากค่าเฉลี่ย จะทำให้โอกาสที่สมาชิกจะตัดสินใจกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านนั้นลดลง 0.0405 หน่วย นั่นแสดงว่าถ้าหากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีรายได้ที่มากขึ้นย่อมจะทำให้สมาชิกสามารถมีทางเลือกในการกู้ยืมเงินเพิ่มมากขึ้น ทำให้ตัดสินใจเลือกกู้จากแหล่งเงินทุนอื่นที่สามารถกู้ได้มากกว่าจากกองทุนหมู่บ้านและมีต้นทุนทางการเงินที่ต่ำกว่า อาทิ เช่นการกู้เงินระยะยาวจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ส่วนตัวแปรต้นที่เหลือได้แก่ ประเภทชุมชนของที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้าน ระดับความสัมพันธ์ของชุมชน ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อมาดูค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละตัวแปรพบว่า ตัวแปรประเภทชุมชนของที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้านนั้นค่าสัมประสิทธิ์มีค่าติดลบทำให้ odds ratio น้อยกว่า 1 ค่า Marginal Effect นั้นติดลบ แสดงว่ายิ่งสมาชิกที่อยู่ในพื้นที่ห่างจากเขตเมืองมากขึ้นเท่าไรก็จะมีโอกาสกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านเป็นอันดับ

แรกลดลง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับแบบจำลองที่ดูเฉพาะผลจากประเภทชุมชนที่ตั้งและความสัมพันธ์ในชุมชนพบว่า marginal effect เพิ่มขึ้น ซึ่งคาดว่าน่าจะเป็นผลมาจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ ซึ่งต่างจากการคาดการณ์ว่าถ้ายังเป็นสมาชิกในเขตชนบทที่ห่างไกลออกไปจากเขตเมืองจะตัดสินใจกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าต้นทุนในการเดินทางไปกู้เงินนั้นไม่ได้มีค่าสูงพอที่จะเลือกกู้แต่เพียงจากกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนที่อยู่ในเขตชนบทห่างออกไปก็สามารถที่จะเลือกกู้เงินจากแหล่งอื่นๆที่อยู่ในตัวเมืองได้เช่นกัน ตัวแปรทัศนคติทางด้านความสัมพันธ์ในชุมชน ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าติดลบทำให้ odds ratio น้อยกว่า 1 ค่า Marginal Effect นั้นติดลบ นั่นคือถ้าค่าความสัมพันธ์ของชุมชนเพิ่มมากขึ้น โอกาสที่จะเลือกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก่อนซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าเมื่อดัชนีวัดระดับความสัมพันธ์ของคนในชุมชนจากแบบสอบถามเพิ่มขึ้นจะทำให้โอกาสที่สมาชิกจะกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านลดลง ซึ่งสอดคล้องกับคำถามวัดระดับความสัมพันธ์ของคนในชุมชนตามแบบสอบถาม ที่ถามเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือทางการเงินระหว่างคนในหมู่บ้านเอง นั่นคือถ้าคนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันมากก็จะมีกรให้เงินกู้ เงินช่วยเหลือกันมาก ดังนั้นการกู้จากกองทุนหมู่บ้านจึงลดลง ตัวแปรทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าเป็นบวกทำให้ odds ratio มากกว่า 1 ค่า Marginal Effect นั้นเป็นบวก นั่นคือถ้าหากสมาชิกมีความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เชื่อมั่นในการบริหารจัดการที่ดีของคณะกรรมการ ก็จะมีแนวโน้มทำให้สมาชิกเลือกที่จะตัดสินใจกู้เงินจากกองทุนจากกองทุนหมู่บ้านก่อนเป็นอันดับแรก

ตารางที่ 5. 22 ความเชื่อถือของแบบจำลองในการตัดสินใจกู้เงิน

Classification Table^a

Observed		Predicted		
		borrow		Percentage Correct
		no	yes	
Step 1	no	29	26	52.7
	yes	18	47	72.3
Overall Percentage				63.3

a. The cut value is .500

จากตารางแสดงผลการทำนายโอกาสที่จะเลือกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก่อนเป็นอันดับแรกที่ได้จากการแทนค่าสัมประสิทธิ์ลงไปในแบบจำลองเทียบกับการตัดสินใจกู้จากกองทุนหมู่บ้านก่อนเป็นอันดับแรกที่เกิดขึ้นจริง โดยพบว่าตัวแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษามีความแม่นยำค่อนข้างสูงในการทำนาย ในการทดสอบพบว่าในกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เลือกกู้กับกองทุนหมู่บ้านก่อนเป็นอันดับแรกจำนวน 55 คนนั้น เมื่อใช้การทำนายจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้พบว่าสามารถทำนายว่ามีผู้เลือกที่จะไม่กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก่อนเป็นจำนวน 29 ราย ซึ่งสามารถทำนายได้ถูกต้องเป็นร้อยละ 52.70 ในส่วนของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่จะกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก่อนเป็น

อันดับแรกจำนวน 75 คน เมื่อใช้การทำนายจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้พบว่าสามารถทำนายว่ามีผู้เลือกที่จะไม่กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก่อนเป็นจำนวน 47 ราย ซึ่งสามารถทำนายได้ถูกต้องเป็นร้อยละ 72.30 และโดยภาพรวมของการทำนายทั้งโอกาสที่จะตัดสินใจเลือกกู้หรือไม่กู้จากกองทุนหมู่บ้านก่อนเป็นอันดับแรกนั้น มีโอกาสที่เมื่อแทนค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการศึกษาลงไปแบบจำลองนี้สามารถทำนายได้ถูกต้องถึงร้อยละ 63.3

5.1.1.2 พฤติกรรมการตัดสินใจฝากเงิน

ตารางที่ 5. 23 จำนวนการตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง

พื้นที่	รวม	ตัดสินใจฝาก	
		จำนวน	ร้อยละของตัวอย่าง
เมือง	40	18	45
ชานเมือง	40	25	62.5
ชนบท	40	37	92.5
รวม	120	80	

เนื่องจากแต่ละกองทุนยังไม่มีบริการให้บริการรับฝากเงินแบบพิเศษที่คล้ายกับการให้บริการฝากเงินแบบสถาบันการเงินในระบบ ที่ผู้ฝากสามารถฝากถอนได้ตามความต้องการ มีเพียงกองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูลที่มีการให้บริการในลักษณะนี้ในส่วนของสถาบันการเงินบ้านดอนมูลซึ่งเพิ่งได้ให้บริการไปเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2556 ที่ผ่านมาเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาทางด้านการตัดสินใจฝากเงินจึงสอบถามว่าหากกองทุนหมู่บ้านมีการให้บริการรับฝากเงินคล้ายกับระบบของธนาคาร แต่อาจจะมีการให้บริการฝากถอนเพียงอาทิตย์ละ 1-2 วัน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านจะตัดสินใจฝากเงินกับทางกองทุนหมู่บ้านหรือไม่

ผลการตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตชนบทนั้นจะตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านมากที่สุดถึง 37 คนคิดเป็นร้อยละ 92.5 รองลงมาเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตชานเมือง ร้อยละ 62.5 ส่วนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเมืองนั้นมีเพียง 18 คนที่ตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านหรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 45 เท่านั้น

เมื่อสอบถามสาเหตุในการตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านพบว่าเหตุผลหลักที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้เหตุผลในการเลือกที่จะฝากเงินก็คือผู้ที่มีรายได้น้อยนั้นจะต้องการให้มีบริการทางด้านเงินฝากเนื่องจากจะรู้สึกอายน้อยกว่าไปฝากเงินไว้กับธนาคาร เพราะยอดเงินที่นำไปฝากนั้นมีมูลค่าน้อย ดังนั้นหากมีการให้บริการทางด้านเงินฝากนี้ก็จะช่วยให้สามารถออมเงินได้ และรู้สึกปลอดภัยกว่าเก็บเงินไว้ที่บ้านเอง

การวิเคราะห์พฤติกรรมการตัดสินใจฝากเงินของสมาชิกในกองทุนหมู่บ้านกับกองทุนหมู่บ้านหรือไม่ ผ่านแบบจำลอง Logit โดยกำหนดให้แปรตามได้แก่การตัดสินใจเลือกที่จะฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านหรือไม่ ส่วนตัวแปรต้นประกอบไปด้วย

6. ประเภทชุมชนที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้าน โดยแบ่งออกเป็น 0 คือชุมชนเมือง 1 ชุมชนชานเมือง และ 2 ชุมชนชนบท กำหนดค่าจากระยะห่างของหมู่บ้านมายังศูนย์กลางทางการเงินของอำเภอ

7. ระดับความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เป็นดัชนีที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ยของคำถามที่ใช้วัดความสัมพันธ์ของคนในชุมชนทั้ง 5 ข้อ โดยมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน

8. ทศนคติที่มีต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เป็นดัชนีที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ยของคำถามที่ใช้วัดทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านมีทั้ง 7 ข้อ โดยมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน

9. ทศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพหลังจากได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน เป็นดัชนีที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ยของทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงหลังจากได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง และเพื่อนบ้าน มีทั้งหมด 8 ข้อ โดยมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน

10.ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิก โดยมีหน่วยเป็นพันบาทต่อเดือน

ตารางที่ 5. 24 ผลการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านโดยใช้แบบจำลองโลจิสต์ เฉพาะปัจจัยทางด้านที่ตั้งชุมชนและความสัมพันธ์ของชุมชน

ตัวแปรต้น	Estimated coefficient	Estimated Odds Ratio	Marginal effect
ประเภทของชุมชนที่ตั้ง	1.1825***	3.2625	0.2478
ระดับความสัมพันธ์ของชุมชน	0.0679	1.0703	0.0142
constant	-0.5582		
Pseudo R2			0.1411
Log likelihood			-65.602862
Number of observation			120

*** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 99%

จากการศึกษาเฉพาะปัจจัยทางด้านที่ตั้งของชุมชน โดยจำแนกออกเป็นพื้นที่เมือง ชานเมือง และชนบท และปัจจัยระดับความสัมพันธ์ในชุมชนที่ได้จากแบบสอบถาม พบว่าประเภทที่ตั้งของชุมชนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 99% โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 1.1825 ค่า Odds Ratio อยู่ที่ 3.2625 และ Marginal effect อยู่ที่ 0.2478 นั่นก็คือถ้ากองทุนหมู่บ้านที่ตั้งห่างจากศูนย์กลางของเขตเมือง ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถาบันการเงินจำนวนมาก จะทำให้โอกาสที่คนจะตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น 0.1757 หน่วย นั่นแสดงว่าระยะทางในการเดินทางมาใช้บริการทางด้านเงินฝากกับสถาบันการเงินนั้นมีผลต่อการตัดสินใจฝากเงิน ส่วนระดับความสัมพันธ์ของคนในชุมชนนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5. 25 ผลการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านโดยใช้แบบจำลองโลจิสต์

ตัวแปรต้น	Estimated coefficient	Estimated Odds Ratio	Marginal effect
ที่ตั้งของหมู่บ้าน	0.8756**	2.4004	0.1757
ระดับความสัมพันธ์ของชุมชน	-1.1242*	0.3249	-0.2256
ความเชื่อมั่นในการบริหารกลุ่ม	1.6799**	5.3651	0.3371
ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง	1.0884	2.0617	0.2184
ระดับรายได้	0.0574	1.0591	0.0115
constant	-6.3874***		
Pseudo R2			0.2243
Log likelihood			34.26
Number of observation			120

*** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 99%

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 95%

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 90%

จากผลการศึกษาพบว่า ค่าคงที่ของแบบจำลองที่ -6.3874 มีนัยสำคัญที่ 99% ส่วนตัวแปรต้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 95% ได้แก่ที่ประเภทชุมชนที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้าน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.8756 Odds Ratio อยู่ที่ 2.4004 Marginal Effect อยู่ที่ 0.1757 นั่นก็คือถ้ากองทุนหมู่บ้านที่ตั้งห่างจากศูนย์กลางของเขตเมือง ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถาบันการเงินจำนวนมาก จะทำให้โอกาสที่คนจะตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น 0.1757 หน่วย นั่นแสดงว่าระยะทางในการเดินทางมาใช้บริการทางด้านเงินฝากกับสถาบันการเงินนั้นมีผลต่อการตัดสินใจฝากเงิน ถ้าหากกองทุนหมู่บ้านได้ให้บริการทางด้านเงินฝาก สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งอยู่นอกห่างไกลจากเขตเมืองจะตัดสินใจใช้บริการฝากเงินมาก ซึ่งสอดคล้องกับการสอบถามเหตุผลที่จะเลือกฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะให้เหตุผลว่าเลือกฝากเพราะความสะดวก ไม่ต้องเดินทางออกไปไกลนอกชุมชน นอกจากนี้ถ้าหากมีเงินจำนวนเล็กน้อยต้องการที่จะฝากก็สามารถฝากได้ ไม่เหมือนกับการไปฝากเงินที่ธนาคารถ้าไปฝากเงินจำนวนน้อยจะรู้สึกอายน่ากลัวที่จะฝากเงิน ตัวแปรทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 1.6799** Odds Ratio อยู่ที่ 5.3651 Marginal Effect อยู่ที่ 0.3371 นั่นคือถ้าหากสมาชิกมีความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เชื่อมั่นในการบริหารจัดการที่ดีของคณะกรรมการ ก็จะมีแนวโน้มทำให้สมาชิกเลือกที่จะตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนจากกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่ไม่ตัดสินใจจะฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้าน โดยให้เหตุผลว่าไม่มั่นใจในการบริหารจัดการของคณะกรรมการ ส่วนตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 90% คือระดับความสัมพันธ์ของชุมชน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ -1.1242 Odds Ratio อยู่ที่ 0.3249 Marginal Effect อยู่ที่ -0.2256 ซึ่งผลไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ว่าถ้าหาก

สมาชิกในหมู่บ้านคิดว่าชุมชนของตนนั้นมีระดับความสัมพันธ์ที่สูงจะตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นองค์กรของชุมชนไว้เป็นจำนวนมาก แต่ผลที่ได้มีทิศทางตรงกันข้ามนั่นคือยิ่งสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่คาดว่าหมู่บ้านของตนเองนั้นมีความสัมพันธ์ในชุมชนมากก็จะทำให้โอกาสในการตัดสินใจเลือกฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านลดลง

ส่วนตัวแปรต้นที่เหลือได้แก่ ทศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน และระดับรายได้ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อมาดูค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละตัวแปรพบว่า ตัวแปรทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้านนั้นค่าสัมประสิทธิ์มีค่าเป็นบวกทำให้ odds ratio มากกว่า 1 ค่า Marginal Effect นั้นเป็นบวก แสดงว่าถ้าสมาชิกที่เห็นว่าการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านนั้นช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตไปในทางที่ดีขึ้นก็จะทำให้เกิดโอกาสที่สมาชิกนั้นเลือกที่จะฝากเงินไว้กับกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลในการเลือกที่จะฝากเงินไว้กับกองทุนหมู่บ้านนอกเหนือไปจากเหตุผลของการเดินทางก็คือเชื่อว่าเงินที่ฝากจะทำให้เกิดประโยชน์ในชุมชน ผ่านการเป็นแหล่งเงินกู้ให้สมาชิก นอกจากนั้นยังให้เหตุผลว่าเงินนี้จะช่วยเหลือชุมชนผ่านการจัดสรรผลกำไรของกองทุนหมู่บ้าน ดีกว่าเอาเงินฝากไปให้ธนาคารปล่อยกู้ ตัวแปรระดับรายได้ ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าเป็นบวกทำให้ odds ratio มากกว่า 1 ค่า Marginal Effect นั้นเป็นบวก ซึ่งแสดงว่าถ้าหากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นจะเกิดโอกาสที่สมาชิกจะเลือกฝากเงินไว้กับกองทุนหมู่บ้านมากขึ้น จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับการให้เหตุผลในการเลือกฝากเงินไว้ที่กองทุนหมู่บ้านคือถ้าหากมีเงินเหลือมาก ก็อยากจะฝากไว้ เพื่อเป็นทางเลือกในการออมเงิน

ตารางที่ 5. 26 ความเชื่อถือของแบบจำลองการตัดสินใจฝากเงิน

Classification Table^a

Observed			Predicted		Percentage Correct
			save		
			no save	save	
Step 1	save	no save	21	19	52.5
		save	10	70	87.5
Overall Percentage					75.8

a. The cut value is .500

จากตารางแสดงผลการทำนายโอกาสที่จะเลือกฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านหรือไม่ ซึ่งได้จากการแทนค่าสัมประสิทธิ์ลงไปในแบบจำลองเทียบกับการตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านที่เกิดขึ้นจริง โดยพบว่าตัวแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษามีความแม่นยำค่อนข้างสูงในการทำนาย ในการทดสอบพบว่าในกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เลือกฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านมีจำนวน 40 คน เมื่อใช้การทำนายจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้พบว่าสามารถทำนายว่ามีผู้เลือกที่จะไม่ฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านเป็นจำนวน 21 ราย ซึ่งสามารถทำนายได้ถูกต้องเป็นร้อยละ 52.50 ในส่วนของกลุ่มผู้ตอบ

แบบสอบถามที่จำฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านจำนวน 80 คน เมื่อใช้การทำนายจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้พบว่าสามารถทำนายว่ามีผู้เลือกที่จะฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านเป็นจำนวน 70 ราย ซึ่งสามารถทำนายได้ถูกต้องสูงมาก เป็นร้อยละ 87.50 และโดยภาพรวมของการทำนายทั้งโอกาสที่จะตัดสินใจเลือกฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านหรือไม่นั้น มีโอกาสที่เมื่อแทนค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการศึกษาลงในแบบจำลองนี้สามารถทำนายได้ถูกต้องถึงร้อยละ 75.80

5.2.2 พฤติกรรมการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่

ตารางที่ 5. 27 จำนวนผู้ที่เคยผิดนัดชำระหนี้กับกองทุนหมู่บ้าน

พื้นที่	จำนวนสมาชิกที่เคยผิดนัดชำระ		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	
เมือง	3	7.5	40
ชานเมือง	4	10	40
ชนบท	1	2.5	40
รวม	8		120

ในการสอบถามการผิดชำระหนี้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านพบว่าในแต่ละพื้นที่นั้นมีสมาชิกผิดนัดชำระหนี้้น้อยมาก โดยในเขตชนบทมีเพียง 1 คน เขตชานเมือง 4 คน และเขตเมือง 3 คน ซึ่งเป็นเพียงการมาชำระเงินกู้คืนช้ากว่ากำหนดในเวลาที่ไม่นานมากนัก โดยมีสาเหตุมาจากการที่ได้รับเงินจากการลงทุนไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ จึงขอผ่อนผันชำระหนี้ออกไปก่อน หรือจำวันชำระเงินกู้ตลาดเคลื่อนทำให้มาชำระเงินกู้ช้ากว่ากำหนด มีเพียงกรณีของสมาชิกในเขตชนบท 1 คน ที่เกิดจากการกู้ไปแล้วได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนทางการเกษตรน้อยกว่าที่คิด อีกทั้งหัวหน้าครอบครัวยังประสบอุบัติเหตุทำให้ต้องใช้เงินในการรักษาพยาบาลมาก ดังนั้นจึงไม่สามารถหาเงินมาชำระหนี้เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านได้ แต่ทางคณะกรรมการกองทุนก็ได้ผ่อนผันให้ โดยให้มากู้เงินในส่วนของกลุ่มออมทรัพย์มาชำระเงินกองทุนหมู่บ้านก่อน เพื่อที่จะได้ปิดยอดบัญชีได้และสามารถปล่อยกู้ในงวดถัดไปได้ และให้สมาชิกค่อยๆทยอยส่งเงินกู้ที่กลุ่มออมทรัพย์แทน

ดังนั้นในด้านการชำระคืนเงินกู้ที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทุกพื้นที่ที่มีความรับผิดชอบในการชำระคืนเงินกู้ เนื่องจากมีการติดตามการชำระหนี้อย่างใกล้ชิดจากคณะกรรมการกลุ่ม และจากเงื่อนไขที่หากกองทุนหมู่บ้านกลุ่มใดยังไม่สามารถดำเนินงานปิดบัญชีงวดเงินกู้เดิมได้ ก็จะไม่สามารถให้กู้ในงวดถัดไปได้ สมาชิกจึงเกิดความรู้สึกที่ต้องหาเงินกู้มาคืนให้ได้ เพื่อที่จะไม่เป็นการสร้างปัญหาให้แก่สมาชิกคนอื่นๆที่ต้องการกู้เงินในปีถัดไป

5.3 ความแตกต่างของพฤติกรรมกองทุนหมู่บ้าน

5.3.1 การกำหนดกฎระเบียบของกลุ่ม

การกำหนดระเบียบของกลุ่มเกี่ยวกับการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนและระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุน ในทุกกองทุนจะมีการกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการไว้เป็นเวลา 2 ปี โดยการคัดเลือกคณะกรรมการนั้นจะจัดขึ้นในที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วในการปฏิบัติจริงก็จะได้คณะกรรมการชุดเดิมที่เคยทำงานมา ยกเว้นว่ามีคณะกรรมการที่ไม่พร้อมจะทำงานให้กับกองทุนจริงๆ จึงจะได้คณะกรรมการคนใหม่เข้ามาทำหน้าที่แทน ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกองทุนมากนัก

ขั้นตอนการขอสินเชื่อเงินกู้ของสมาชิก แต่ละกองทุนนั้นมีกฎระเบียบที่ไม่แตกต่างกันมาก โดยใช้ตามแนวทางของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ นั่นก็คือมีการประกาศล่วงหน้าให้สมาชิกได้รับทราบก่อนประมาณ 1 เดือน เพื่อที่สมาชิกจะได้ดำเนินการเตรียมเอกสารและเตรียมหาผู้ค้ำประกันจำนวน 2 คนเพื่อใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันถ้าหากว่าเป็นการกู้ที่มียอดเงินกู้ไม่เกิน 20,000 บาท แต่ ถ้าหากเกินกว่านี้ก็ต้องมีการนำหลักทรัพย์มาใช้ค้ำประกัน

5.3.2 พฤติกรรมการให้บริการทางการเงิน

การให้บริการทุกกองทุนจะมีการให้บริการเงินกู้ปกติเหมือนกันทุกกองทุน ซึ่งถือว่าเป็นเงินกู้หลักของกองทุนหมู่บ้าน โดยกำหนดให้สมาชิกกู้ได้ไม่เกิน 20,000 บาท มีระยะเวลาการชำระหนี้ 1 ปี ไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ในการค้ำประกัน ใช้การรวมกลุ่มกันมา 3 คน เพื่อค้ำประกันระหว่างกัน ภายในกลุ่ม อัตราดอกเบี้ยของแต่ละกองทุนไม่แตกต่างกันมาก ส่วนใหญ่อยู่ที่ร้อยละ 6 ต่อปี มีเพียงบ้านป่าตองที่มีอัตราดอกเบี้ยที่ร้อยละ 5 ต่อปี ต่ำกว่ากองทุนอื่นๆ เล็กน้อย

ในอดีตที่ผ่านมาเงินกู้ประเภทนี้กองทุนหมู่บ้านบ้านปรังค์พัฒนา 2 ไม่ได้ให้ใช้บุคคลค้ำประกัน แต่ให้นำหลักทรัพย์เช่นโฉนดที่ดิน หรือให้ข้าราชการระดับ 3 ขึ้นไปเป็นผู้ค้ำประกัน จึงจะสามารถกู้ได้ ทำให้สมาชิกส่วนหนึ่งที่ไม่มีญาติสนิท หรือเพื่อนบ้านที่สนิทกันเป็นข้าราชการไม่สามารถกู้เงินได้ เกิดความไม่พอใจทำให้เกิดความรู้สึกที่ว่าเงินกองทุนหมู่บ้านนั้นถูกกันไว้ให้คนเพียงบางกลุ่มมีโอกาสกู้เงิน ดังนั้นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านบ้านปรังค์พัฒนา 2 จึงทยอยลาออกจากกองทุนเรื่อยๆ โดยเป็นกองทุนหมู่บ้านที่มีสัดส่วนสมาชิกต่อประชากรในหมู่บ้านน้อยที่สุดในการศึกษานี้

5.3.3 พฤติกรรมด้านการบริหารผลกำไรที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน

ทุกกองทุนได้มีการจัดสรรผลกำไรที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตามแนวทางของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและกองทุนเมืองแห่งชาติ โดยกำหนดแบ่งผลกำไรที่เกิดขึ้นเป็นสัดส่วนชัดเจนคือ เงินประกันความเสี่ยง เงินสมทบเข้ากองทุน เงินเฉลี่ยคืนสมาชิก เงินค่าตอบแทนคณะกรรมการ เงินทุนสวัสดิการ เงินทุนสาธารณประโยชน์ เงินค่าใช้จ่ายอื่นๆ บางกองทุนก็เรียกเงินค่าศึกษาดูงานคณะกรรมการ เงินค่าใช้จ่ายดำเนินงาน หรือเงินใช้จ่ายของคณะกรรมการ ซึ่งแต่ละกองทุนก็มี

การกำหนดสัดส่วนของการจัดสรรผลกำไรที่แตกต่างกันไป โดยสัดส่วนของเงินที่จัดสรรเยอะที่สุดคือ ส่วนของการสมทบเข้ากองทุน และส่วนของค่าตอบแทนคณะกรรมการ

ผลประโยชน์ด้านอื่นที่คณะกรรมการได้จัดสรรให้แก่สมาชิกนั้นในส่วนของกองทุนหมู่บ้าน ที่อยู่ในเขตพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้น จะมีการจัดสรรผลประโยชน์เพิ่มเติมให้แก่สมาชิกน้อยมาก โดยในส่วนของบ้านสวนดอก ซึ่งอยู่ในเขตเมือง และบ้านขอนแก่นซึ่งอยู่ในเขตชานเมืองนั้น จะมีการจัด สวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่สมาชิกเพียงแค่เงินร่วมทำบุญงานศพจำนวน 500 บาท ส่วนบ้านปรังค์ พัฒนา 2 ซึ่งอยู่ในเขตเมืองและบ้านมอนซึ่งอยู่ในเขตชานเมือง ไม่มีการจัดสรรผลประโยชน์ใดๆเพิ่ม ให้แก่สมาชิก ซึ่งแตกต่างจากกองทุนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตชนบทคือบ้านป่าตองและบ้านดอนมูล ตำบล ศิลาเพชร โดยทั้งสองหมู่บ้านนั้นมีเงินสวัสดิการให้แก่สมาชิกหากสมาชิกต้องนอนพักรักษาตัวที่ โรงพยาบาล นอกจากนั้นบ้านดอนมูลยังมีการเรียกเก็บเงินสมาชิกเพิ่มเติมเพื่อเป็นการให้เงิน ช่วยเหลือครอบครัวของสมาชิกที่เสียชีวิตจำนวน 25,000 บาทต่อรายอีกด้วย

5.3.4 ความสัมพันธ์กับกลุ่มกองทุนอื่นๆในพื้นที่

จากการสอบถามในพื้นที่หมู่บ้านกลุ่มตัวอย่างพบว่าในเขตของชุมชนเมืองนั้น บ้านปรังค์ พัฒนา 2 นั้นไม่มีกลุ่มการเงิน หรือองค์การการเงินอื่นๆอยู่ในหมู่บ้าน มีเพียงกลุ่มออมทรัพย์ซึ่ง เปรียบเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของกองทุนหมู่บ้าน เพราะว่าเป็นการบังคับให้ผู้ที่จะมีเงินกองทุนหมู่บ้าน จะต้องเป็นสมาชิกกับกลุ่มออมทรัพย์ด้วย ส่วนในบ้านสวนดอกนั้นจะมีกลุ่มการเงินขนาดเล็กซึ่ง เปลี่ยนแปลงมาจากเงินกองทุนเพื่ออาชีพ ได้แก่เลี้ยงไก่ ทำน้ำเต้าหู้ ซึ่งการปล่อยกู้ของกลุ่มต่างๆ เหล่านี้มียอดเงินสินเชื่อขนาดเล็ก และไม่มีความเกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน และมีกลุ่มออมทรัพย์ซึ่ง จะมีอายุของกลุ่มเป็นรอบๆ กำหนดรอบละ 2 ปี โดยระดมเงินออมจากสมาชิกแล้วนำไปปล่อยกู้ใน อัตราร้อยละ 2 ต่อเดือน ซึ่งสูงกว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้าน ในส่วนของกองทุนหมู่บ้านเขตชานเมือง ได้แก่บ้านมอนจะมีการตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาโดยระดมเงินออมจากสมาชิกแล้วนำไปปล่อยกู้ใน อัตราร้อยละ 5 ต่อปี แต่ยอดเงินของกลุ่มออมทรัพย์นั้นน้อยกว่ากองทุนหมู่บ้าน นอกจากนั้นก็จะมี เงินกองทุนขนาดเล็กในหมู่บ้านอันได้แก่ เงินกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่ม อสม. ซึ่งเป็นกลุ่มขนาดเล็ก มีวงเงินให้สมาชิกกู้ไม่มากนักซึ่งบ้านขอนแก่นจะมีกลุ่มที่ให้บริการการเงินขนาดเล็กๆแบบนี้เช่นเดียวกัน ไม่มีความสัมพันธ์ใดๆกับกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งแตกต่างจากบ้านป่าตองและบ้านดอนมูลซึ่งเป็น หมู่บ้านในเขตชนบท

ภายในบ้านป่าตองได้ทำการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาภายในหมู่บ้าน โดยมี คณะกรรมการเป็นชุดเดียวกันกับกองทุนหมู่บ้านเพื่อเป็นการเพิ่มเงินทุนภายในหมู่บ้านเอง นอกจากนั้นเงินสนับสนุนทางด้านอาชีพที่ได้รับจากหน่วยงานราชการของบ้านป่าตอง จะนำมารวมไว้ ให้กองทุนหมู่บ้านเป็นผู้บริหารจัดการ โดยจะให้กู้ยืมเงินโดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย ส่วนบ้านดอนมูลนั้น ได้ทำการรวบรวมเงินของกลุ่มอาชีพ กลุ่มการเงินขนาดเล็กที่มีอยู่ในหมู่บ้านให้นำมาฝากไว้กับบัญชี ออมทรัพย์หมู่บ้าน ซึ่งดูแลโดยกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้กลุ่มออมทรัพย์เป็นผู้ให้เงินกู้แต่เพียงกลุ่มเดียว นอกเหนือไปจากกองทุนหมู่บ้าน โดยทั้งสองหมู่บ้านนี้มีความกังวลเรื่องของการที่มีกลุ่มขนาดเล็กอยู่ จำนวนมาก จะเกิดการกู้หมุนเวียน ดังนั้นจึงเห็นว่าควรจะนำเงินมารวมไว้ในที่เดียว เพื่อที่จะสามารถ จัดการเงินทุนหมู่บ้านได้ครบวงจร

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาความแตกต่างของพฤติกรรมกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่ชุมชนเมืองและชนบท : กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอป่าสัก จังหวัดน่าน มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างของพฤติกรรมสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในการใช้บริการทางการเงินกับกองทุนหมู่บ้าน และพฤติกรรมของกองทุนหมู่บ้านในการบริการจัดการกองทุน ระหว่างพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบท ใช้กรณีศึกษาเขตพื้นที่อำเภอป่าสัก จังหวัดน่าน โดยแบ่งเป็นกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง กองทุนหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตชานเมืองและกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตชนบท การศึกษาพฤติกรรมของสมาชิกศึกษาผ่านการใช้แบบสอบถามเชิงลึกหมู่บ้านละ 20 ชุด รวมทั้งหมด 120 ชุด ซึ่งจะได้ข้อมูลในเชิงปริมาณและข้อมูลคุณภาพ ส่วนการศึกษาพฤติกรรมกองทุนหมู่บ้านนั้นจะศึกษาผ่านการจัดเวทีเสวนากลุ่มย่อยกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เกี่ยวกับเรื่องระเบียบของกลุ่ม การบริการจัดการกลุ่ม

งานศึกษานี้ใช้วิธีศึกษาทั้งแบบปริมาณโดยใช้สถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) และวิธีศึกษาเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของพฤติกรรมสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน นอกจากนี้จะใช้การวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติแบบจำลอง logit ในการอธิบายถึงความแตกต่างของพฤติกรรมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่ ในการใช้บริการกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ส่วนการศึกษาเชิงคุณภาพนั้นจะใช้การสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อของกองทุนหมู่บ้าน และการให้คุณค่าและความสำคัญของกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน และจากการจัดเวทีเสวนากลุ่มย่อย (Focus Group) กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมของกองทุนหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่ผ่านทางกฎระเบียบ ทัศนคติในการบริหารจัดการ การให้สินเชื่อ รวมถึงความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นๆ ภายในชุมชน ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลอยู่ในช่วงวันที่ 6 ธันวาคม ถึง 30 ธันวาคม พ.ศ.2556

6.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาสามารถจำแนกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านออกตามความสามารถในการเข้าถึงบริการทางการเงินจากสถาบันการเงินได้ดังนี้คือ กองทุนหมู่บ้านที่มีสถาบันการเงินตั้งอยู่ภายในชุมชน หรือใกล้เคียงชุมชน สามารถเดินทางไปใช้บริการได้สะดวกได้แก่ กองทุนหมู่บ้านบ้านปรังค์พัฒนา 2 ตำบลป่า และกองทุนหมู่บ้านบ้านสวนดอก ตำบลวรนคร กองทุนหมู่บ้านที่มีระยะทางห่างจากบริเวณศูนย์กลางที่ตั้งของสถาบันการเงินในระยะทางไม่เกิน 5 กิโลเมตรได้แก่ กองทุนหมู่บ้านบ้านขอนตำบลป่า และกองทุนหมู่บ้านบ้านมอน ตำบลวรนคร ส่วนกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางที่ตั้งของสถาบันการเงินได้แก่ กองทุนหมู่บ้านบ้านป่าตอง และกองทุนหมู่บ้านบ้านดอนมูลตำบลศิลาเพชร ซึ่งอยู่ไกลออกไปประมาณ 14 กิโลเมตร

เมื่อศึกษาพฤติกรรมของกองทุนหมู่บ้านพบว่ากองทุนหมู่บ้านที่ใช้ในการศึกษาทุกกองทุนมีพฤติกรรมที่เหมือนกันในด้านการกำหนดการชำระหนี้คือนឹងคือจะให้ส่งคืนเงินกู้ทั้งต้นและดอกเบี้ยพร้อมกัน โดยระบุนวันที่รับชำระคืนเงินกู้ให้ทราบล่วงหน้าก่อนประมาณ 1 เดือน ความแตกต่างของการบริหาร

จัดการกองทุนหมู่บ้านที่เห็นได้ชัดเจนก็คือกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองและเขตชานเมืองทั้ง 4 กองทุนไม่มีการจัดสรรสวัสดิการให้แก่สมาชิกเพิ่มเติมนอกเหนือจากการให้เงินกู้ ต่างจากกองทุนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตชนบทจะมีการจัดสรรสวัสดิการให้แก่สมาชิกเช่นการให้เงินช่วยเหลือเป็นค่าเดินทางเมื่อต้องนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล การช่วยทำบุญงานศพหากสมาชิกหรือญาติของสมาชิกเสียชีวิต นอกจากนั้นกองทุนหมู่บ้านในเขตชนบทยังให้ความสำคัญกับการเป็นแหล่งเงินออม โดยมีการรับฝากเงินจากสมาชิกเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากเงินหุ้นอีกด้วย

ในการเปรียบเทียบพฤติกรรมการกำหนดกติกาของกองทุนหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่พบว่าทางด้านการกำหนดเงื่อนไขการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการคัดสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนั้นจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันในแต่ละกองทุน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและกองทุนเมืองแห่งชาติ โดยกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ 2 ปี มีจำนวนคณะกรรมการตั้งแต่ 9-13 คน แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละกองทุน การคัดเลือกคณะกรรมการจะมาจากการคัดเลือกของสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ของกองทุน แตกต่างกันว่าบางกองทุนจะคัดเลือกคณะกรรมการแล้วให้คณะกรรมการไปตกลงกันเลือกตำแหน่งเอง บางกองทุนจะคัดเลือกคณะกรรมการพร้อมกับการระบุตำแหน่งไปเลย ส่วนเมื่อครบกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งแล้วการคัดเลือกคณะกรรมการใหม่ส่วนใหญ่ก็จะได้คณะกรรมการคนเดิม

เมื่อศึกษาพฤติกรรมของสมาชิกพบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยพิจารณาพฤติกรรมทางด้านการใช้บริการทางการเงินกับกองทุนหมู่บ้านนั้นก็คือการใช้บริการเงินกู้และบริการเงินฝาก ในภาพรวมแล้วผลจากแบบสอบถามพบว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองนั้นให้ความสำคัญกับเงินกองทุนหมู่บ้านน้อยกว่าสมาชิกในเขตชนบท เนื่องจากว่ามีตัวเลือกที่สามารถใช้บริการได้หลากหลาย การเดินทางไปยังสถาบันการเงินอย่างเช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ และธนาคารออมสินสามารถเดินทางได้สะดวก ดังนั้นเมื่อต้องการใช้บริการทางด้านสินเชื่อจะไม่ได้เลือกใช้บริการกับกองทุนหมู่บ้านก่อน แต่สมาชิกในเขตชนบทนั้นจะเลือกใช้บริการกองทุนหมู่บ้านเป็นอันดับแรก ส่วนพฤติกรรมทางด้านการใช้บริการเงินฝากพบว่าประชาชนในเขตชนบทมีความต้องการที่จะใช้บริการเงินฝากกับกองทุนหมู่บ้านมากกว่าประชาชนในเขตเมือง เนื่องจากความสะดวกในการเดินทาง

ในส่วนของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตภายหลังจากกู้เงินกองทุนหมู่บ้านจะพบว่า มีเพียงข้อ 4 ที่ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนของท่านสามารถใช้จ่ายเพื่อการบริโภคได้เพิ่มมากขึ้นเพียงข้อเดียวที่คะแนนเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละพื้นที่นั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคำถามอื่นๆ นั้นในส่วนของคำถามที่มีความแปรปรวนของคะแนนไม่ต่างกันระหว่างพื้นที่ ได้แก่ข้อที่ 3 ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านช่วยให้ท่านสามารถรับมือจากภาวะฉุกเฉินที่ไม่ได้คาดคิดไว้ล่วงหน้าเช่น การเจ็บไข้ได้ป่วย ได้ดีขึ้น คำถามข้อที่ 5 ที่ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านสามารถช่วยครัวเรือนของท่านลดการพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ และคำถามข้อที่ 7 ที่ถามว่าสมาชิกคนอื่นที่มีโอกาสกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นพบว่าที่ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญโดยคะแนนเฉลี่ยของพื้นที่ชนบทนั้นจะสูงกว่าทั้งพื้นที่เมืองและพื้นที่ชานเมือง ในส่วน of คำถามที่มีความแปรปรวนของคะแนนแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ พบว่าคำถามข้อที่ 1 ที่ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านช่วยให้ครัวเรือนของท่านมีรายได้เพิ่มขึ้น และคำถามข้อที่ 2 ที่ถามว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนของท่านมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติระหว่างพื้นที่ชานเมืองและชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบท นั้นมากกว่าพื้นที่ชานเมือง ในส่วนของคำถามข้อที่ 6 ที่ถามว่ามีสมาชิกในหมู่บ้านที่เป็นคนจนสามารถ เข้าถึงการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านได้ และคำถามข้อที่ 8 ที่ถามว่าสมาชิกในหมู่บ้านของท่านกู้ยืม เงินกู้ยืมจากระบบลดน้อยลงพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่คะแนนเฉลี่ยของ ความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมืองและชาน

ในส่วนของคำถามเกี่ยวกับความเชื่อมั่นที่มีต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน ทั้ง 7 ข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ ในส่วน ของข้อที่มีความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละพื้นที่ไม่แตกต่างกันคือคำถามข้อที่ 2 ถามว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำงบการเงินให้สมาชิกรับทราบชัดเจน (งบกำไรขาดทุน งบ แสดงฐานะทางการเงิน งบกระแสเงินสด) และคำถามข้อที่ 5 ที่ถามว่ามีการผลัดเปลี่ยนกันของสมาชิก เข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุนอยู่เสมอ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญโดยพื้นที่ชนบทนั้นจะมี คะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่าพื้นที่เมืองและชานเมือง ในส่วนของข้อที่มีความแปรปรวนของคะแนนระหว่าง พื้นที่ที่แตกต่างกันพบว่าคำถามข้อที่ 1 ที่ถามว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำระเบียบ ให้แก่สมาชิกรับทราบชัดเจน คำถามข้อที่ 4 ที่ถามว่ากองทุนของท่านมีการให้กู้ยืมแก่สมาชิกอย่าง ทั่วถึง ไม่กระจุกตัวอยู่กับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง พื้นที่ชนบทจะมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าพื้นที่เมืองและชาน เมืองอย่างมีนัยสำคัญ ในส่วนของคำถามข้อที่ 3 ที่ถามว่าเข้าร่วมการประชุมของกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองอยู่เสมอและคำถามข้อที่ 6 ที่ถามว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้รับค่าตอบแทน อย่างเหมาะสมกับภาระหน้าที่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยที่คะแนนเฉลี่ย ของความเห็นประชาชนในพื้นที่ชนบทนั้นมากกว่าพื้นที่เมือง และสุดท้ายคำถามข้อที่ 7 ที่ถามว่า กองทุนของท่านมีการจัดสวัสดิการด้านอื่นๆให้แก่สมาชิก นอกเหนือไปจากการให้กู้ยืมเงิน และการ จ่ายเงินปันผล พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยที่พื้นที่ชนบทนั้นมีคะแนนเฉลี่ย มากกว่าพื้นที่ชานเมืองและพื้นที่ชานเมืองมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าพื้นที่เมือง

ในคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชน มีคำถามข้อที่ 4 ที่ถามว่าท่านรู้จักและรู้ข้อมูล การเงิน อาชีพ และ ลักษณะนิสัยของคนอื่นๆในหมู่บ้านมากน้อยเพียงใด เพียงข้อเดียวที่มีความ แตกต่างระหว่างพื้นที่โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในกลุ่มของคำถามที่มีความแปรปรวนไม่แตกต่าง กันระหว่างพื้นที่ ในคำถามข้อที่ 2 ถามว่าท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านของท่านส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มี ความซื่อสัตย์หรือไม่คดโกง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้งระหว่างพื้นที่เมืองชานเมือง และชนบท โดยที่คะแนนเฉลี่ยในพื้นที่ชนบทนั้นมากที่สุดรองลงมาคือพื้นที่ชานเมืองโดยพื้นที่เมืองมี คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนในคำถามข้อที่ 3 ที่ถามว่ามีท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีความรับผิดชอบ ให้ความร่วมมือ และเข้าร่วม หากมีกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเกิดขึ้น พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญระหว่างพื้นที่ชนบทและพื้นที่ชุมชนเมือง และระหว่างชนบทกับชานเมือง โดยที่พื้นที่ชนบทมี คะแนนมากกว่าพื้นที่เมืองและชานเมือง ส่วนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างพื้นที่เมืองและ ชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในข้อที่มีความแปรปรวนของคะแนนแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ พบว่า คำถามข้อที่ 1 ที่ถามว่าเมื่อครอบครัวท่านประสบปัญหาทางการเงิน ท่านคิดว่า จะมีสมาชิกใน หมู่บ้านให้การช่วยเหลือครอบครัวของท่านพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของคะแนนทั้ง

สามพื้นที่ โดยพื้นที่ชนบทมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดรองลงมาเป็นพื้นที่ชานเมืองและพื้นที่เมืองมีคะแนนน้อยที่สุด คำถามข้อที่ 5 ที่ถามว่าท่านเคยได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากเพื่อนบ้านในชุมชน หรือผู้ที่เป็สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เมื่อท่านมีปัญหาทางการเงิน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท และระหว่างพื้นที่ชานเมืองกับพื้นที่ชนบท ส่วนความแตกต่างระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชน มีคำถามข้อที่ 4 ที่ถามว่าท่านรู้จักและรู้ข้อมูลการเงิน อาชีพ และ ลักษณะนิสัยของคนอื่นๆในหมู่บ้านมากน้อยเพียงใด เพียงข้อเดียวที่มีความแตกต่างระหว่างพื้นที่โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในกลุ่มของคำถามที่มีความแปรปรวนไม่แตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ในคำถามข้อที่ 2 ถามว่าท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านของท่านส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์หรือไม่คดโกง พบว่าคะแนนเฉลี่ยในพื้นที่ชนบทนั้นมากที่สุดรองลงมาก็คือพื้นที่ชานเมืองโดยพื้นที่เมืองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนในคำถามข้อที่ 3 ที่ถามว่ามีท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีความรับผิดชอบให้ความร่วมมือ และเข้าร่วม หากมีกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเกิดขึ้น พบว่าพื้นที่ชนบทมีคะแนนมากกว่าพื้นที่เมืองและชานเมือง ส่วนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างพื้นที่เมืองและชานเมืองนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในข้อที่มีความแปรปรวนของคะแนนแตกต่างกันระหว่างพื้นที่พบว่า คำถามข้อที่ 1 ที่ถามว่าเมื่อครอบครัวท่านประสบปัญหาทางการเงิน ท่านคิดว่า จะมีสมาชิกในหมู่บ้านให้การช่วยเหลือครอบครัวของท่านพบว่าพื้นที่ชนบทมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดรองลงมาเป็นพื้นที่ชานเมืองและพื้นที่เมือง คำถามข้อที่ 5 ที่ถามว่าท่านเคยได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากเพื่อนบ้านในชุมชน หรือผู้ที่เป็สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เมื่อท่านมีปัญหาทางการเงิน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท และระหว่างพื้นที่ชานเมืองกับพื้นที่ชนบท

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาในแบบจำลองโลจิสต์ ทางด้านการตัดสินใจกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านเป็นอันดับแรกพบว่า มีเพียงตัวแปรทางด้านทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิตจากการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน และรายได้เฉลี่ยของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่ตัวแปรทางด้านทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตนั้นโดยมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 1.2964 Odds Ratio อยู่ที่ 1.7474 Marginal Effect อยู่ที่ 0.3219 นั่นก็คือถ้าทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตหลังจากได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจากค่าเฉลี่ยจะทำให้โอกาสที่คนจะตัดสินใจกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น 1.747 หน่วย นั่นแสดงว่าถ้าหากสมาชิกเห็นว่าเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านสามารถช่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ย่อมทำให้เพิ่มโอกาสที่จะเลือกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น ในส่วนของตัวแปรรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ -0.1629 Odds Ratio อยู่ที่ 0.8496 Marginal Effect อยู่ที่ -0.0405 นั่นแสดงว่าถ้าหากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้น 1 พันบาทจากค่าเฉลี่ย จะทำให้โอกาสที่สมาชิกจะตัดสินใจกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านนั้นลดลง 0.0405 หน่วย

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาของแบบจำลองโลจิสต์ในการตัดสินใจฝากเงินไว้กับกองทุนหมู่บ้านพบว่าตัวแปรต้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ประเภทชุมชนที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้าน โดยมีค่า

สัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.8756 Odds Ratio อยู่ที่ 2.4004 Marginal Effect อยู่ที่ 0.1757 นั่นก็คือถ้ากองทุนหมู่บ้านที่ตั้งห่างจากศูนย์กลางของเขตเมือง ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถาบันการเงินจำนวนมาก จะทำให้โอกาสที่คนจะตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น 0.1757 หน่วย นั่นแสดงว่าระยะทางในการเดินทางมาใช้บริการทางด้านเงินฝากกับสถาบันการเงินนั้นมีผลต่อการตัดสินใจฝากเงิน ถ้าหากกองทุนหมู่บ้านได้ให้บริการทางด้านเงินฝาก สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งอยู่นอกห่างไกลจากเขตเมืองจะตัดสินใจใช้บริการฝากเงินมาก ตัวแปรทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 1.6799 Odds Ratio อยู่ที่ 5.3651 Marginal Effect อยู่ที่ 0.3371 นั่นคือถ้าหากสมาชิกมีความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เชื่อมั่นในการบริหารจัดการที่ดีของคณะกรรมการ ก็จะมีแนวโน้มทำให้สมาชิกเลือกที่จะตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนจากกองทุนหมู่บ้าน ตัวแปรระดับความสัมพันธ์ของชุมชน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ -1.1242 Odds Ratio อยู่ที่ 0.3249 Marginal Effect อยู่ที่ -0.2256 ซึ่งผลไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ว่า ถ้าหากสมาชิกในหมู่บ้านคิดว่าชุมชนของตนนั้นมีระดับความสัมพันธ์ที่สูงจะตัดสินใจฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นองค์การของชุมชนไว้เป็นจำนวนมาก แต่ผลที่ได้มีทิศทางตรงกันข้ามนั่นคือยิ่งสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่คาดว่าหมู่บ้านของตนเองนั้นมีความสัมพันธ์ในชุมชนมากก็จะทำให้โอกาสในการตัดสินใจเลือกฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านลดลง

6.2 อภิปรายผล

สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่ชนบทที่มีระยะทางห่างจากตัวเมือง หรือศูนย์กลางที่ให้บริการทางการเงินจะมีความต้องการใช้บริการทางการเงินกับกองทุนหมู่บ้านไม่ว่าจะเป็นทางด้านสินเชื่อและการออมเงินมากกว่าสมาชิกกองทุนในเขตเมืองหรือเขตชานเมือง ดังนั้นกองทุนหมู่บ้านจึงถือว่าเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญสำหรับให้บริการทางการเงินแก่ประชาชนในเขตชนบท โดยในทางด้านการเป็นแหล่งเงินออมนั้นมีปัจจัยสำคัญที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านให้ความสำคัญและจะเพิ่มโอกาสในการตัดสินใจออมเงินไว้ที่กองทุนหมู่บ้านก็คือปัจจัยทางด้านระยะทางมายังตัวเมืองซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการเงิน เนื่องจากจะมีต้นทุนจากการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง และเนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่ฝากเงินแต่ละครั้งนั้นมีมูลค่าเงินไม่มาก ดังนั้นจึงไม่คุ้มค่าที่จะเดินทางไปฝากเงินถึงในเขตเมือง และปัจจัยทางด้านทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านซึ่งถ้าหากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนั้นมีการบริหารจัดการกองทุนที่ดี มีความโปร่งใส กองทุนมีผลกำไร และสมาชิกได้รับผลประโยชน์ที่เห็นได้ชัดจากการดำเนินงานของกองทุน ก็จะทำให้โอกาสในการตัดสินใจเลือกฝากเงินไว้กับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้นด้วย โดยจะเห็นได้ว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตชนบทนั้นจะเลือกฝากเงินไว้กับกองทุนหมู่บ้านมากกว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตเมืองและเขตชานเมือง ส่วนในด้านของการตัดสินใจเลือกกู้เงินกองทุนหมู่บ้านก่อนเป็นอันดับแรกหรือไม่นั้นพบว่าปัจจัยที่ส่งผลในการเลือกกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านเป็นอันดับแรกคือทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิตจากการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน และรายได้เฉลี่ยของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าพื้นที่ของเขตชนบทนั้นจะมีจำนวนผู้เลือกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเป็นอันดับแรกมากกว่าพื้นที่ของเขตเมืองและเขตชานเมือง เนื่องจากการใช้เงินกู้เพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพมาก ดังนั้นจึงทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น ช่วยให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งทำให้ชาวบ้านต้องการกู้เงินเพื่อใช้ในการลงทุน และเนื่องจากชาวบ้านในเขต

ชนบทนั้นเข้าถึงแหล่งเงินกู้อื่นๆ ได้ยาก เนื่องจากมีข้อจำกัดทั้งเรื่องของหลักทรัพย์ค้ำประกัน หรือ ปริมาณของเงินกู้ที่น้อย ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ชาวบ้านจึงเลือกที่จะกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก่อน เป็นอันดับแรกเพราะเพียงแค่ว่าใช้การค้ำประกันแบบกลุ่มก็สามารถกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านได้แล้ว แต่ ผลศึกษาในการเลือกตัดสินใจกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเป็นแห่งแรกหรือไม่ก็นักพบว่าปัจจัย ทางด้านพื้นที่นั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจจะเป็นเพราะว่าต้นทุนในการเดินทางจากเขตชนบทที่ ทำการศึกษาอย่างไม่สูงมากพอ ดังนั้นชาวบ้านจึงเลือกที่จะกู้ตามแหล่งเงินกู้อื่นๆ ที่สามารถเข้าถึงได้แม้จะ ตั้งอยู่นอกพื้นที่ก็ตาม ส่วนทางด้านรายได้นั้นพบว่ายิ่งหากสมาชิกเป็นผู้ที่มีรายได้สูงก็จะเลือกกู้เงิน จากแหล่งอื่นมากกว่ากองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากมีทางเลือกอื่นที่สามารถกู้เงินได้ปริมาณที่มากกว่า และมีต้นทุนทางการเงินถูกกว่ากองทุนหมู่บ้าน จึงทำให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตเมืองและชาน เมืองซึ่งมีรายได้สูงกว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านสูงกว่าในเขตชนบทเลือกที่จะกู้เงินจากสถาบันการเงิน อื่นๆ

จากเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญภายในชุมชนดังนั้นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเขตชนบทจึง ให้ความสำคัญในการบริหารจัดการกองทุนมากกว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเขตเมืองอย่าง เห็นได้ชัด โดยมีการให้บริการที่หลากหลายมากกว่ากองทุนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตเมืองโดยเฉพาะเรื่อง ของการเป็นแหล่งเงินออม โดยถึงแม้ว่าจะยังไม่มีบริการให้ฝากเงินแบบธนาคารพาณิชย์ แต่ก็มีการ ให้บริการเงินฝากหรือเงินสัจจะออมทรัพย์เป็นประจำทุกๆ เดือน อีกทั้งยังมีการจัดสวัสดิการ มี ผลประโยชน์ด้านอื่นแก่สมาชิกด้วย เช่นเงินช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล เงินช่วยเหลือเมื่อคลอดบุตร เงินทุนการศึกษาสำหรับบุตรหลาน เงินกองทุนฌาปนกิจ ดังนั้นแล้วในภาพรวมสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ในเขตชนบทจะให้ความสำคัญกับเงินกองทุนหมู่บ้านมากกว่าในเขตเมืองและคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านในเขตชนบทก็มีบทบาทในการบริหารจัดการกองทุนให้เกิดประโยชน์มากกว่าข้อกำหนดขั้นต่ำ ของทางด้านสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้กำหนดไว้

ในส่วนของประเทศการบริหารจัดการกลุ่ม การจัดตั้งระเบียบของกลุ่ม โดยส่วนมากจะมีลักษณะ ที่คล้ายกันในทุกพื้นที่ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการกำหนดการดำเนินงานของสถาบันกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ แตกต่างกันเพียงแค่ว่าช่วงเวลาในการกำหนดการชำระเงินกู้คืน หรือช่วงเวลา ในการยื่นเรื่องขอกู้เงิน ซึ่งเป็นไปตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับรอบของ การลงทุนประกอบอาชีพทางการเกษตร

6.3 ข้อเสนอแนะ

ควรให้การสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตชนบทให้มีศักยภาพในการให้บริการทาง การเงินที่ครอบคลุมความต้องการใช้บริการของสมาชิก ไม่เฉพาะเพียงแต่การเป็นแหล่งเงินกู้เพียง อย่างเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทเกี่ยวกับการเป็นแหล่งออมเงินของสมาชิก เนื่องจากว่า ประชาชนมีความต้องการที่จะออมเงินไว้ในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในเขตชนบทซึ่งมี ข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการทางการเงินจากสถาบันการเงินในระบบไม่ว่าจะเกิดจากต้นทุนใน การเดินทาง หรือรายได้ที่น้อยทำให้ไม่กล้าจะฝากเงินปริมาณน้อยกับสถาบันการเงินที่เป็นทาง การอย่างเช่นธนาคารพาณิชย์หรือธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ

สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติควรที่จะวางแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านให้มีการจัดสวัสดิการต่างๆให้แก่สมาชิกนอกเหนือไปจากการให้เงินกู้ เช่นมีการให้เงินช่วยเหลือถ้าหากสมาชิกต้องเข้ารับรักษาตัวที่โรงพยาบาล หรือการให้ทุนการศึกษาแก่บุตรหลานสมาชิก เพื่อที่จะให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านนั้นเกิดความผูกพันและเห็นความสำคัญของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งจะส่งผลให้กองทุนหมู่บ้านนั้นสามารถดำเนินงานต่อเนื่องไปได้อย่างมั่นคง

การบริหารงานที่โปร่งใสของคณะกรรมการหมู่บ้านอาจจะทำผ่านทาง การชี้แจงบัญชีการเงินให้สมาชิกได้รับทราบ การจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นแก่สมาชิกและชี้แจงข่าวสารต่างๆของกองทุนให้สมาชิกได้รับทราบ การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุนและมีการคัดเลือกกรรมการคนใหม่เข้ามาแทนกรรมการที่หมดอายุลงโดยการเลือกของสมาชิก จะทำให้สมาชิกมีความเชื่อมั่นในการจัดการกองทุนเพิ่มมากขึ้น เมื่อสมาชิกเชื่อมั่นในการดำเนินงานของกองทุน จะช่วยให้สมาชิกมั่นใจที่เลือกที่จะใช้บริการการกู้เงินหรือฝากเงินกับกองทุนหมู่บ้านเป็นแห่งแรก จะส่งผลให้กองทุนหมู่บ้านกองทุนนั้นเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญสำหรับสมาชิกภายในหมู่บ้าน

6.4 ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาต่อไป

1. การเลือกพื้นที่ในเขตชนบทควรเปลี่ยนใช้การศึกษาในหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางทางการเงินของอำเภอมากกว่านี้ หรือมีการเดินทางเข้ามาในเขตเมืองลำบากมากกว่านี้ เนื่องจากพื้นที่ชนบทที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ถึงแม้ว่าจะมีระยะทางห่างเขตศูนย์กลางทางการเงิน 14 กิโลเมตร แต่ประชาชนสามารถใช้การสัญจรทางถนนลาดยางเข้าไปยังตัวอำเภอได้สะดวก

2. หากมีระยะเวลาในการทำการศึกษาที่มากขึ้นควรที่จะเข้าไปอาศัยอยู่ภายในหมู่บ้านเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับชาวบ้านให้มากขึ้น เข้าร่วมงานกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจให้กับชาวบ้าน ซึ่งจะสามารถทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับตัวเลขของรายได้หนี้สิน ซึ่งเป็นประเด็นที่ชาวบ้านไม่กล้าที่จะเปิดเผยให้แก่บุคคลภายนอกได้ง่ายมากนัก

รายการอ้างอิง

- Ammar Siamwalla, Chirmsak Pinthong, Nipon Poapongsakorn, Ploenpit Satsanguan, Prayong Nettayarak, Wanrak Mingmaneeakin and Yuavares Tubpun. (1990). The Thai Rural Credit System: Public Subsidies, Private Information, and Segmented Markets. *The World Bank Economic Review*, 4(3), 271-295.
- Augustine, Darline. (2012). Good Practice in Corporate Governance: Transparency, Trust, and Performance in the Microfinance Industry. *Business & Society*.
- Christopher J. Green, Colin H. Kirkpatrick and Victor Murinde. (2006). Policy Arena Finance for Small Enterprise Growth and Poverty Reduction in Developing Countries. *Journal of International Development*, 18, 1017-1030.
- Gin'e, Xavier. (2011). Access to Capital in rural Thailand: An estimated model of formal vs. informal credit. *Journal of Development Economic* 96, 16-29.
- GONZALEZ-VEGA, RODRIGO A. CHAVES and CLAUDIO. (1996). The Design of Successful Rural Financial Intermediaries: Evidence from Indonesia. *World Development*, 24, 65-78.
- Huerta, Adriana de la. (2010). Microfinance in Rural and Urban Thailand: Policies, Social Ties and Successful Performance. *Department of Economics*.
- Kaboski, Joseph P., & Robert M. Townsend. (2012). The Impact of Credit on Village Economies. *American Economic Journal: Applied Economics*, 4(2), 98-133. doi: 10.1257/app.4.2.98
- McIntosh, Craig, Janvry, Alain de, & Sadoulet, Elisabeth. (2005). How rising competition among microfinance institutions affects incumbent lenders. *The Economic Journal*, 115.
- Morduch, Jonathan. (1999). The Microfinance Promise. *Journal of Economic Literature*, XXXVII, 1569-1614.
- Stiglitz, Joseph E. (1990). Peer Monitoring and Credit Markets. *The World Bank Economic Review*, 4(A Symposium Issue on Imperfect).
- Treevanchai, Sinad. (2003). *Social Capital and the Performances of Savings Groups: A Case Study in Songkhla*. (Master Degree), Thammasat University.
- กรมการปกครอง. (2553). รายงานสถิติจำนวนประชากร และบ้าน ทั่วประเทศ และรายจังหวัด ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2553. 2555
- กลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติเชิงเศรษฐกิจ สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2545). แผนที่ความยากจนของประเทศไทย. Retrieved 7/11/2010, from <http://service.nso.go.th/nso/povertymap/poverty.html>

- กาญจนการุณ, จูรีพร. (2011). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน. *RMUTP Research Journal*, 5.
- จิตสุชน, สมชัย, & แผลงประพันธ์, จิราภรณ์. (2549). ประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจของนโยบายรัฐบาลทักษิณ (pp. 10-13): สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- ชัยสิทธิ์ อนุชิตวรวงศ์. (2550). โอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งสินเชื่อเกี่ยวกับการลดปัญหาความยากจน. Paper presented at the การสัมมนาวิชาการประจำปี 2550, ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน ชลบุรี.
- ปกรณ์ วิชยานนท์, ชัยสิทธิ์ อนุชิตวรวงศ์, ยศ วัชรคุปต์ and ธิดา อินทรโชติ. (2551). ธุรกิจบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลของ Non-Bank ในประเทศไทย: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- พิศ นันทพูนพิพัฒน์. (2555). คนพัฒนาเงิน. Retrieved from http://kmcdd.ecgates.com/kmblog/other_diary_post_display.php?diaryid=5046&userid=1188.
- ภัทรสุข, วรัญญา. (2552). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์. (2555). นายกรัฐมนตรีเปิดงานทศวรรษใหม่กองทุนหมู่บ้าน ฯ จัดสรรงบให้กองทุนหมู่บ้าน ระยะที่ 3 จำนวน 21,614 กองทุน. from <http://www.thaigov.go.th/th/governmental/item/72814-นายกรัฐมนตรีเปิดงานทศวรรษใหม่กองทุนหมู่บ้าน-จัดสรรงบให้กองทุนหมู่บ้าน-ระยะที่3-จำนวน-21614-กองทุน.html>
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. หลักการพัฒนากองทุนเป็นสถาบันการเงินชุมชน.
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2556). คู่มือดำเนินงาน โครงการเพิ่มทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ระยะที่ 3
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544). คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.
- สำนักนโยบายระบบการเงินและสถาบันการเงิน. (2554). บทบาทของระบบการเงินระดับฐานรากในการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงิน.
- อานันท์ชนก สกนธวัฒน์. (2555). พลวัตของความยากจน: กรณีศึกษาครัวเรือนชาวนาในพื้นที่เขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางของไทย. บริษัท ซีโน พับลิชชิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด: สถาบันคลังสมองของชาติ (สคช.).

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ ผ.1 รายละเอียดโครงการต่างๆ ของรัฐเพื่อช่วยลดปัญหาความยากจน

ปีที่เริ่มโครงการ	ชื่อโครงการ	วัตถุประสงค์
2518	โครงการผันเงิน - โครงการสร้างงานในชนบท - โครงการพัฒนาชนบท	- พัฒนาท้องถิ่นและช่วยเหลือประชาชนในชนบทให้มีความก้าวหน้าในช่วงฤดูแล้ง - สร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพ
2527	กองทุนพัฒนาชนบท	- แหล่งเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยที่การกู้ยืมเงินจากกองทุนฯ ชาวบ้านจะต้องรวมเป็นกลุ่มมากู้ยืมและให้กลุ่มในชุมชนเป็นผู้ค้ำประกัน
2535	โครงการพัฒนาคนจนในเมือง	- สิ้นเชื้อแก่ชาวชุมชนแออัดและผู้มีรายได้น้อยในเขตเมือง เพื่อช่วยสนับสนุนกิจกรรมที่สร้างรายได้และความมั่นคงให้แก่ชีวิต
2536	โครงการแก้ไขปัญหาค่าครองชีพ	- เพื่อยกระดับอาชีพและคุณภาพชีวิตของครัวเรือนยากจนในหมู่บ้านเป้าหมาย โดยให้การอบรมและสนับสนุนเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพ
2541	โครงการลงทุนเพื่อสังคม	- เพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกลุ่มคนว่างงาน กลุ่มคนยากจน และกลุ่มคนด้อยโอกาส เพื่อให้เกิดการจ้างงานสร้างรายได้ ตลอดจนเสริมสร้างขีดความสามารถและความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน
2542	โครงการเสริมสร้างการแก้ไขปัญหาคนจนในเมืองภาวะวิกฤติ	- เพื่อลดปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมของคนจนเมือง โดยส่งเสริมการพัฒนาอาชีพและธุรกิจ ในชุมชน รวมถึงปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชุมชน และโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน
2543	โครงการแก้ไขปัญหาด้านการเงินและสินเชื่อสำหรับคนจนในเมือง	- เพื่อช่วยเหลือกลุ่มและเครือข่ายของคนจนในเมืองที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์กลุ่มอาชีพ

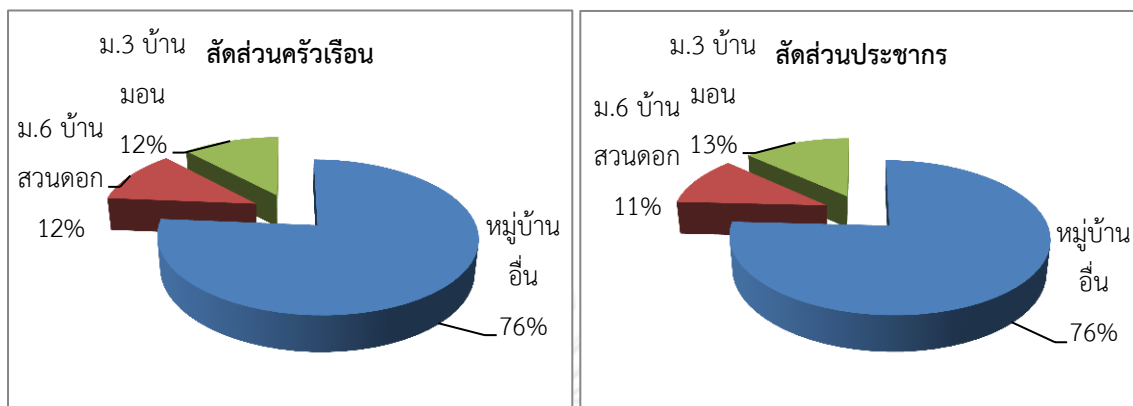
ตารางที่ ผ.1 รายละเอียดโครงการต่างๆ ของรัฐเพื่อช่วยลดปัญหาความยากจน (ต่อ)

ปีที่เริ่มโครงการ	ชื่อโครงการ	วัตถุประสงค์
2544	<p>โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง</p> <p>โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี</p> <p>โครงการธนาคารประชาชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนให้กับหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้านละ 1 ล้านบาทสำหรับใช้ในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ทั้งนี้จะมีชาวบ้านเป็นผู้บริหารและควบคุมดูแลในการจัดการเงินกองทุนเอง - เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินและความยากจนให้กับเกษตรกรรายย่อยที่เป็นลูกค้ำ ของ ธ.ก.ส. (1/4/2544 – 31/3/2547) - เพื่อให้ผู้ประกอบการรายย่อย ผู้ที่มีรายได้ประจำ หรือผู้ที่ยังไม่ได้ประกอบอาชีพ สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยลูกค้ำต้องสร้างสัมพันธ์ทางการเงินกับธนาคารของรัฐที่ให้บริการก่อนที่จะได้รับสินเชื่อ และไม่จำเป็นต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกันแต่ต้องมีบุคคลค้ำประกัน

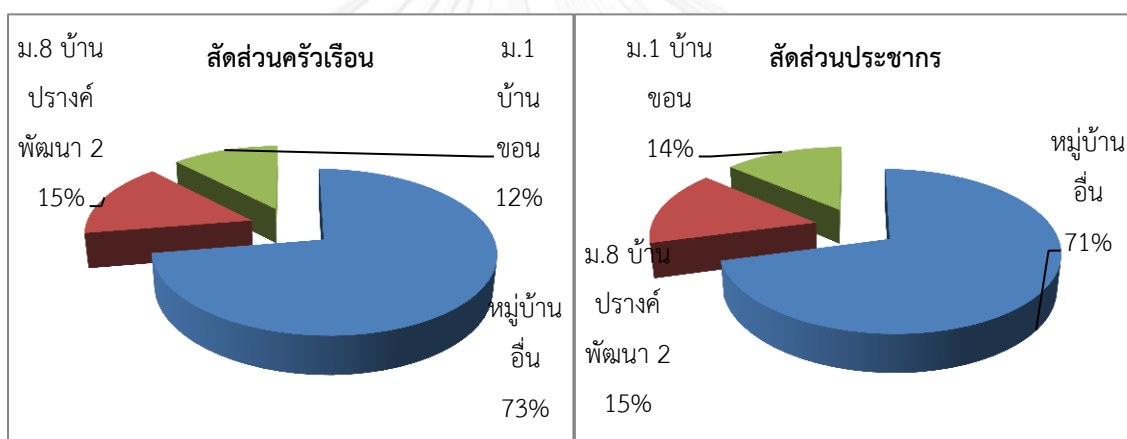
ที่มา : ชัยสิทธิ์ อนุชิตวรวงศ์ (2550)

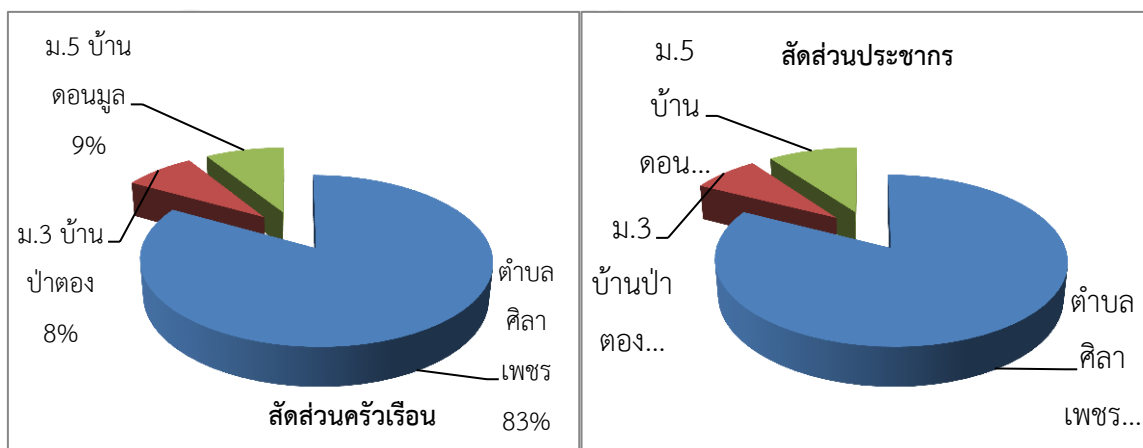
ภาพที่ ผ. 1 สัดส่วนประชากรและครัวเรือนของหมู่บ้านที่ศึกษาต่อประชากรทั้งหมดตำบลวรรณคร

ภาพที่ ผ. 2 สัดส่วนประชากรและครัวเรือนของหมู่บ้านที่ศึกษาต่อประชากรทั้งหมดตำบลปัว

ภาพที่ ผ. 3 สัดส่วนประชากรและครัวเรือนของหมู่บ้านที่ศึกษาต่อประชากรทั้งหมดตำบลศิลาเพชร

ตารางที่ ผ.2 ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากผลการคำนวณการตัดสินใจฝากเงินจากแบบจำลองโลจิสต์

. logit save distance socap attitude change newincome

Iteration 0: log likelihood = -76.3817

Iteration 1: log likelihood = -59.910408

Iteration 2: log likelihood = -59.25428

Iteration 3: log likelihood = -59.252429

Iteration 4: log likelihood = -59.252429

Logistic regression	Number of obs	=	120
	LR chi2(5)	=	34.26
	Prob > chi2	=	0.0000
Log likelihood = -59.252429	Pseudo R2	=	0.2243

save	Coef.	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
distance	.8756235	.3778913	2.32	0.020	.1349703	1.616277
socap	-1.124222	.613341	-1.83	0.067	-2.326349	.0779039
attitude	1.679924	.6773587	2.48	0.013	.3523259	3.007523
change	1.08839	.6943041	1.57	0.117	-.2724212	2.449201
newincome	.0574119	.0854095	0.67	0.501	-.1099877	.2248114
_cons	-6.387422	2.445922	-2.61	0.009	-11.18134	-1.593502

ตารางที่ ผ.3 ค่า odd log ratio ที่ได้จากการคำนวณการตัดสินใจฝากเงินจากแบบจำลอง
โลจิสต์

. logit save distance socap attitude change newincome, or

Iteration 0: log likelihood = -76.3817

Iteration 1: log likelihood = -59.910408

Iteration 2: log likelihood = -59.25428

Iteration 3: log likelihood = -59.252429

Iteration 4: log likelihood = -59.252429

Logistic regression	Number of obs	=	120
	LR chi2(5)	=	34.26
	Prob > chi2	=	0.0000
Log likelihood = -59.252429	Pseudo R2	=	0.2243

	save	Odds Ratio	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
distance		2.400372	.9070794	2.32	0.020	1.144503	5.034312
socap		.324905	.1992776	-1.83	0.067	.0976517	1.081019
attitude		5.365151	3.634131	2.48	0.013	1.422372	20.23721
change		2.969489	2.061728	1.57	0.117	.7615334	11.57909
newincome		1.059092	.0904565	0.67	0.501	.8958451	1.252087

ตารางที่ ผ.4 ค่าผลกระทบส่วนเพิ่มที่ได้จากผลการคำนวณการตัดสินใจฝากเงินจากแบบจำลอง
โลจิสต์

. mfx

Marginal effects after logit

y = Pr(save) (predict)

= .72206065

variable	dy/dx	Std. Err.	z	P> z	[95% C.I.]	X
distance	.1757281	.07269	2.42	0.016	.03325 .318206	1
socap	-.2256191	.12278	-1.84	0.066	-.466255 .015017	3.36
attitude	.3371425	.13858	2.43	0.015	.065528 .608757	3.7275
change	.2184279	.13715	1.59	0.111	-.050381 .487237	3.46117
newinc~e	.0115219	.01717	0.67	0.502	-.022135 .045179	3.74269

ตารางที่ ผ.5 ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากผลการคำนวณการตัดสินใจกู้เงินจากแบบจำลองโลจิสต์

. logit borrow distance socap attitude change newincome

Iteration 0: log likelihood = -82.760511

Iteration 1: log likelihood = -75.583456

Iteration 2: log likelihood = -75.567409

Iteration 3: log likelihood = -75.567405

Logistic regression	Number of obs	=	120
	LR chi2(5)	=	14.39
	Prob > chi2	=	0.0133
Log likelihood = -75.567405	Pseudo R2	=	0.0869

	Coef.	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
borrow						
distance	-.498045	.3339135	-1.49	0.136	-1.152503	.1564134
socap	-.1239855	.5343195	-0.23	0.817	-1.171232	.9232614
attitude	.5587157	.5486044	1.02	0.308	-.5165292	1.633961
change	1.296421	.614867	2.11	0.035	.0913035	2.501538
newincome	-.1629858	.0922514	-1.77	0.077	-.3437953	.0178237
_cons	-4.878388	2.145772	-2.27	0.023	-9.084024	-.672751

ตารางที่ ผ.6 ค่า odd log ratio ที่ได้จากการคำนวณการตัดสินใจกู้เงินจากแบบจำลองโลจิสต์

```
. logit borrow distance socap attitude change newincome,or
```

Iteration 0: log likelihood = -82.760511

Iteration 1: log likelihood = -75.583456

Iteration 2: log likelihood = -75.567409

Iteration 3: log likelihood = -75.567405

Logistic regression	Number of obs	=	120
	LR chi2(5)	=	14.39
	Prob > chi2	=	0.0133
Log likelihood = -75.567405	Pseudo R2	=	0.0869

	borrow Odds Ratio	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]	
distance	.6077176	.2029251	-1.49	0.136	.3158451	1.169309
socap	.8833926	.4720139	-0.23	0.817	.3099847	2.517488
attitude	1.748426	.9591939	1.02	0.308	.5965876	5.124129
change	3.656186	2.248068	2.11	0.035	1.095601	12.20124
newincome	.8496032	.0783771	-1.77	0.077	.709074	1.017983

ตารางที่ ผ.7 ค่าผลกระทบส่วนเพิ่มที่ได้จากผลการคำนวณการตัดสินใจกู้เงินจากแบบจำลอง
โลจิสต์

Marginal effects after logit

$y = \text{Pr}(\text{borrow})$ (predict)

= .54158177

variable	dy/dx	Std. Err.	z	P> z	[95% C.I.]	X
distance	-.1236501	.0829	-1.49	0.136	-.28614 .03884	1
socap	-.030782	.13267	-0.23	0.817	-.290806 .229242	3.36
attitude	.1387129	.13628	1.02	0.309	-.128391 .405816	3.7275
change	.3218636	.15258	2.11	0.035	.022816 .620911	3.46117
newinc~e	-.0404646	.02296	-1.76	0.078	-.085461 .004532	3.74269

ตารางที่ ผ.8 คะแนนเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากมีโอกาสได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน

คำถามที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากมีโอกาสดำเนินการจากกองทุนหมู่บ้าน	ชุมชนเมือง		ชุมชนชนเมือง		ชุมชนชนบท							
	บ้านปรังค์	บ้านสวนดอก	บ้านขอนแก่น	บ้านมอญ	บ้านดอนมูล	บ้านป่าตอง						
	mean	S.D	mean	S.D	mean	S.D						
3.1 เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านช่วยให้ครัวเรือนของท่านมีรายได้เพิ่มขึ้น	3.15	0.587	3.20	0.616	3.05	0.394	3.05	0.605	3.60	0.598	3.40	0.754
3.2 เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนของท่านมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้น	3.00	0.562	3.15	0.671	2.90	0.553	2.95	0.394	3.45	0.510	3.30	0.733
3.3 เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านช่วยให้ท่านสามารถรับมือจากภาวะฉุกเฉินที่ไม่ได้คาดคิดไว้ล่วงหน้า เช่น การเจ็บป่วยได้ดีขึ้น	2.90	0.718	3.05	0.759	2.80	0.616	3.20	0.768	3.85	0.489	3.20	0.768
3.4 เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนของท่านสามารถใช้จ่ายเพื่อการบริโภคได้เพิ่มมากขึ้น	3.00	0.725	3.05	0.686	2.90	0.641	3.05	0.605	3.45	0.826	3.10	0.641

ตารางที่ ๘.8 คะแนนเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากมีโอกาสได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน (ต่อ)

คำถามที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากมีโอกาสดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน	ชุมชนเมือง			ชุมชนชนบท						
	บ้านปรกาศ		บ้านสวนดอก	บ้านมอน		บ้านป่าตอง				
	mean	S.D	mean	S.D	mean	S.D				
3.5 เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านสามารถช่วยครัวเรือนของท่านลดการพึ่งพาเงินกู้ธนาคารระบบ	3.90	0.852	3.85	0.813	3.75	0.550	4.45	0.605	4.30	0.470
การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อสมาชิกคนอื่นในชุมชน										
3.6 มีสมาชิกในหมู่บ้านที่เป็นคนจนสามารถเข้าถึงการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านได้	2.50	0.946	3.95	0.686	3.45	0.826	3.75	0.716	4.35	0.587
3.7 สมาชิกคนอื่นที่มีโอกาสกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	3.05	0.686	3.45	0.605	3.30	0.470	3.50	0.513	3.90	0.718
3.8 สมาชิกในหมู่บ้านของท่านกู้ยืมเงินกู้ธนาคารระบบลดน้อยลง	3.00	0.725	3.95	0.759	3.20	0.768	3.75	0.550	4.55	0.510

ตารางที่ ผ.9 คะแนนเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านที่เป็นสมาชิก

คำถามเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านที่ ท่านเป็นสมาชิก	ชุมชนเมือง			ชุมชนชนเมือง			ชุมชนชนบท					
	บ้านปรกาศ	บ้านสวนดอก	บ้านขอนแก่น	บ้านขอนแก่น	บ้านขอนแก่น	บ้านขอนแก่น	บ้านป่าตอง	บ้านป่าตอง	บ้านป่าตอง			
	mean	S.D	mean	S.D	mean	S.D	mean	S.D	mean	S.D		
4.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการ จัดทำระเบียบให้แก่มหาชิกรับทราบชัดเจน	3.60	0.503	4.15	0.489	3.15	0.745	4.30	0.470	4.70	0.571	4.20	0.523
4.2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการ จัดทำงบการเงินให้สมาชิกรับทราบชัดเจน (งบกำไรขาดทุน งบแสดงฐานะทางการเงิน งบกระแสเงินสด)	3.10	0.788	3.95	0.686	3.10	0.788	4.10	0.553	4.65	0.489	4.15	0.489
4.3 เข้าร่วมการประชุมของกลุ่มกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองอยู่เสมอ	4.45	0.826	3.90	0.852	4.50	0.946	4.75	0.639	4.60	0.754	4.90	0.308
4.4 กองทุนของเรามีการให้กู้เงินแก่สมาชิก อย่างทั่วถึง ไม่กระจุกตัวอยู่กับคนกลุ่มใด กลุ่มหนึ่ง	2.95	0.826	4.25	0.967	3.40	0.754	4.35	0.489	4.80	0.410	4.50	0.513
4.5 มีการผลัดเปลี่ยนกันของสมาชิกเข้ามา เป็นคณะกรรมการกองทุนอยู่เสมอ	2.45	0.759	3.20	0.696	2.85	0.813	3.70	0.571	3.55	0.605	3.70	0.470
4.6 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้รับ คำตอบแบบอย่างเหมาะสมกับภาระหน้าที่	3.40	0.681	3.20	0.951	3.55	0.510	3.65	0.587	3.80	0.410	3.60	0.503
4.7 กองทุนของเรามีการจัดสวัสดิการด้าน อื่นๆให้แก่มหาชิก นอกเหนือไปจากการให้ กู้ยืมเงิน และการจ่ายเงินปันผล	1.45	0.510	3.05	0.826	2.65	0.671	2.80	0.410	3.70	0.470	3.75	0.444

ตารางที่ ผ.10 คะแนนเฉลี่ยของคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชน

คำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชน	ชุมชนเมือง		ชุมชนชานเมือง		ชุมชนชนบท							
	บ้านปรำรงค์	บ้านสวนดอก	บ้านขอนแก่น	บ้านดอนมูล	บ้านป่าตอง	บ้านป่าตอง						
	mean	S.D	mean	S.D	mean	S.D						
5.1 เมื่อครอบครัวท่านประสบปัญหาทางการเงิน ท่านคิดว่า จะมีสมาชิกในหมู่บ้านให้การช่วยเหลือครอบครัวของท่าน	1.85	0.745	2.85	0.745	2.70	0.865	3.20	0.616	3.70	0.470	3.30	0.657
5.2 ท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านของท่านส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์หรือไม่ คดโกง	3.05	0.826	3.40	0.754	3.65	0.671	3.60	0.503	3.85	0.671	4.50	0.513
5.3 ท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีความรับผิดชอบให้ความร่วมมือ และเข้าร่วม หากมีกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเกิดขึ้น	3.80	0.616	4.15	0.875	4.25	0.639	4.25	0.444	4.60	0.598	4.75	0.444
5.4 ท่านรู้จักและรู้ข้อมูลการเงิน อาชีพ และลักษณะนิสัยของคนอื่นในหมู่บ้านมากนักน้อยเพียงใด	3.50	0.761	3.45	0.686	3.40	0.940	3.50	0.761	3.65	0.671	3.60	0.503
5.5 ท่านเคยได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากเพื่อนบ้านในชุมชน หรือผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เมื่อท่านมีปัญหาทางการเงิน	1.40	0.681	2.45	0.945	2.20	1.056	2.50	0.607	3.10	0.553	2.60	0.821

ตารางที่ ผ.11 รายชื่อผู้เข้าร่วมเวทีเสวนากลุ่มย่อย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านป่าตอง หมู่ 3 ต.ศิลาเพชร อ.ปัว จ.น่าน

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	โทรศัพท์	ตำแหน่ง
1.	นายบรรเจ็ด จันทร์ธา	38 ม.3 ต.ศิลาเพชร	089-2637518	ประธานกองทุน
2.	นางกานแก้ว ตาใส	9 ม.3 ต.ศิลาเพชร	085-6224551	เลขานุการ
3.	นายสวาท พิขวงค์	43 ม.3 ต.ศิลาเพชร	087-1812715	กรรมการ
4.	นายสุเมต ชัยอ้าย	44 ม.3 ต.ศิลาเพชร	089-9545954	เหรัญญิก
5.	นายประเทือง พุทธคุณากร	96 ม.3 ต.ศิลาเพชร	089-2643181	กรรมการ
6.	นายสำรวย กองกฤษะ	59 ม.3 ต.ศิลาเพชร	081-7064218	รองประธาน

ตารางที่ ผ.12 รายชื่อผู้เข้าร่วมเวทีเสวนากลุ่มย่อย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านสวนดอก หมู่ 6 ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	โทรศัพท์	ตำแหน่ง
1.	นางกัญญา อุทุมพร	17 ม.6 ต.วรรณคร		กรรมการ
2.	นางทองบัว มะโนการ	13 ม.6 ต.วรรณคร		เลขานุการ
3.	นายบุญมี ศัพทมูล	49 ม.6 ต.วรรณคร	086-1842706	ประธานฯ
4.	นางคนอง เนตรทิพย์	14 ม.6 ต.วรรณคร		ผู้ช่วยเหรัญญิก
5.	นายกำ กองเสื่อ	98 ม.6 ต.วรรณคร		กรรมการ

ตารางที่ ผ.13 รายชื่อผู้เข้าร่วมเวทีเสวนากลุ่มย่อย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านมอน หมู่ 3 ต.วรรณคร อ.ปัว จ.น่าน

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	โทรศัพท์	ตำแหน่ง
1.	นางศศิวิมล ไชยบุญเรือง	204 ม.3 ต.วรรณคร	080-7925203	รองประธาน
2.	นายบุญเปล่ง อนุจร	1 ม.3 ต.วรรณคร	089-7408760	กรรมการ
3.	นางศุสิทธิ์ อนุจร	7 ม.3 ต.วรรณคร	087-1729665	กรรมการ
4.	นางวีระยา เนตรทิพย์	73 ม.3 ต.วรรณคร	089-559599	กรรมการ

ตารางที่ ผ.14 แสดงรายชื่อผู้เข้าร่วมเวทีเสวนากลุ่มย่อย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านดอนมูล หมู่ 5 ต.ศิลาเพชร อ.ปัว จ.น่าน

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	โทรศัพท์	ตำแหน่ง
1.	นางคำหล้า รักสัตย์	27 ม.5 ต.ศิลาเพชร	081-2898556	กรรมการ
2.	นางบัวทอง รักสัตย์	78 ม.5 ต.ศิลาเพชร	090-7513198	กรรมการ
3.	นางอัมพร พิณิจทา	49 ม.5 ต.ศิลาเพชร	085-7207001	กรรมการ
4.	นายประเมิน นาคอ้าย	16 ม.5 ต.ศิลาเพชร	087-1862738	กรรมการ
5.	นางแซม รังษี	8 ม.5 ต.ศิลาเพชร	087-1862738	กรรมการ
6.	นายขจร รักสัตย์	43 ม.5 ต.ศิลาเพชร	082-7918707	กรรมการ
7.	นายสมพล รักสัตย์	92 ม.5 ต.ศิลาเพชร	089-5602369	กรรมการ

ตารางที่ ผ.15 รายชื่อผู้เข้าร่วมเวทีเสวนากลุ่มย่อย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านขอนแก่น หมู่ 1 ต.ปัว อ.ปัว จ.น่าน

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	โทรศัพท์	ตำแหน่ง
1.	นางอนุชิต เขียวสมบัติ	224 ม.1 ต.ปัว	089-6356617	ประธาน
2.	น.ส.กัลยา ศิริรัตน์	13 ม.1 ต.ปัว	087-5753987	เหรัญญิก
3.	อ.ระพีพรรณ สุขสวาท	49 ม.1 ต.ปัว	086-1807399	เลขานุการ

ตารางที่ ผ.16 รายชื่อผู้เข้าร่วมเวทีเสวนากลุ่มย่อย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านปรางพัฒนา 2 หมู่ 8 ต.ปัว อ.ปัว จ.น่าน

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	โทรศัพท์	ตำแหน่ง
1.	นางนิตยา เจนวนิจฉัย	17 ม.6 ต.วรรณคร		เหรัญญิก
2.	น.ส.กัลยา ศิริรัตน์	13 ม.6 ต.วรรณคร		รองประธาน
3.	อ.ระพีพรรณ สุขสวาท	49 ม.6 ต.วรรณคร		เลขานุการ
4.	นายสุเทพ เจนวนิจฉัย	14 ม.6 ต.วรรณคร	089-8545100	ประธาน

ตัวอย่างแบบสอบถามสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

แบบสอบถาม

เรื่อง พฤติกรรมของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่ที่มีความแตกต่างทางด้านโครงสร้างตลาดสินเชื่อ : กรณีศึกษาพื้นที่ในเขตและนอกเขตเทศบาล อำเภอปัว จังหวัดน่าน

วัตถุประสงค์ในการเก็บแบบสอบถามนี้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและนำไปใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างของพฤติกรรมของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในพื้นที่ที่มีความแตกต่างทางด้านโครงสร้างตลาดสินเชื่อในพื้นที่อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยข้อมูลในแบบสอบถามจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น

ทั้งนี้ทางผู้ทำการศึกษายกขอขอบคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาสละเวลา และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นส่วนบุคคล

- 1.1 ประเภทชุมชน ในเขตเทศบาล นอกเขตเทศบาล
- 1.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....
- 1.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้.....
- 1.4 อาชีพ เกษตรกร รับจ้าง ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการ
 อื่นๆ
- 1.5 รายได้ครัวเรือนต่อเดือน น้อยกว่า 5,000 บาท 5,000 -10,000 บาท
 10,001-15,000 บาท 15,001-20,000 บาท มากกว่า 20,000 บาท

2. การใช้บริการกองทุนหมู่บ้าน

- 2.1 เคยกู้เงินกองทุนหมู่บ้านมาแล้วกี่ครั้ง.....
- 2.2 ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรการเงินฐานรากใดบ้างนอกเหนือไปจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- .....

2.3 วัตถุประสงค์ในการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เพื่อใช้ลงทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ
- เพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ซื้อสินทรัพย์คงทน

เพื่อการบริโภคในครัวเรือน   เพื่อการศึกษาบุตร

2.4 วัตถุประสงค์ของการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน

เงินกู้ทั่วไป

ครั้งที่ 1

.....

จำนวนเงิน.....

ครั้งที่ 2

.....

จำนวนเงิน.....

ครั้งที่ 3

.....

จำนวนเงิน.....

เงินกู้ฉุกเฉิน

ครั้งที่ 1 .....

จำนวนเงิน.....

ครั้งที่ 2 .....

จำนวนเงิน.....

ครั้งที่ 3 .....

จำนวนเงิน.....

2.5 ท่านเคยใช้บริการเงินกู้จากแหล่งอื่นแหล่งใดบ้าง จำนวนเงินกู้เป็นเท่าไร

.....

.....

2.6 วัตถุประสงค์ของการกู้เงินจากแหล่งอื่นนั้นมีอะไรบ้าง

.....

.....

2.7 ท่านเลือกที่กู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านหรือสถาบันการเงินอื่นๆมากกว่ากัน เพราะเหตุใด

.....

.....

2.8 ท่านเคยผิดนัดชำระเงินกับกองทุนหมู่บ้านหรือไม่หาก สาเหตุใดจึงทำให้เกิดการผิดนัดชำระ

.....

.....

2.9 หากท่านผิดชำระหนี้กองทุนหมู่บ้านแล้วทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะมีบทบาทเข้ามาช่วยเหลือในการชำระหนี้ของท่านอย่างไร และมีบทลงโทษอย่างไรบ้าง

.....

.....

2.10 ยอดเงินฝากกับกองทุนหมู่บ้าน

ฝากออมทรัพย์(ฝากพิเศษ).....ฝากสัจจะ.....

เงินหุ้น.....

2.11 ยอดเงินฝากจากแหล่งอื่น

.....

2.12 ท่านเลือกที่จะฝากเงินไว้กับกองทุนหมู่บ้านหรือสถาบันการเงินอื่นๆมากกว่ากัน เพราะเหตุใด

.....

3. คำถามที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากมีโอกาสได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวเอง					
3.1 เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านช่วยให้ครัวเรือนของท่านมีรายได้เพิ่มขึ้น					
3.2 เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนของท่านมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้น					
3.3 เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านช่วยให้ท่านสามารถรับมือจากภาวะฉุกเฉินที่ไม่ได้คาดคิดไว้ล่วงหน้า เช่น การเจ็บไข้ได้ป่วย ได้ดีขึ้น					
3.4 เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านทำให้ครัวเรือนของท่านสามารถใช้จ่ายเพื่อการบริโภคได้เพิ่มมากขึ้น					
3.5 เงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านสามารถช่วยครัวเรือนของท่านลดการพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ					
การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อสมาชิกคนอื่นในชุมชน					
3.6 มีสมาชิกในหมู่บ้านที่เป็นคนจนสามารถเข้าถึงการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านได้					
3.7 สมาชิกคนอื่นที่มีโอกาสกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น					
3.8 สมาชิกในหมู่บ้านของท่านกู้ยืมเงินกู้นอกระบบลดน้อยลง					

4. คำถามเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านที่ท่านเป็นสมาชิก

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำระเบียบให้แก่สมาชิกรับทราบชัดเจน					
4.2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำงบการเงินให้สมาชิกรับทราบชัดเจน (งบกำไรขาดทุน งบแสดงฐานะทางการเงิน งบกระแสเงินสด)					
4.3 เข้าร่วมการประชุมของกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองอยู่เสมอ					
4.4 กองทุนของท่านมีการให้กู้เงินแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง ไม่กระจุกตัวอยู่กับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง					
4.5 มีการผลัดเปลี่ยนกันของสมาชิกเข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุนอยู่เสมอ					
4.6 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้รับคำตอบแทนอย่างเหมาะสมกับภาระหน้าที่					
4.7 กองทุนของท่านมีการจัดสวัสดิการด้านอื่นๆ ให้แก่สมาชิก นอกเหนือไปจากการให้กู้ยืมเงิน และการจ่ายเงินปันผล					

5. คำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชน

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.1 เมื่อครอบครัวท่านประสบปัญหาทางการเงิน ท่านคิดว่าจะมีสมาชิกในหมู่บ้านให้การช่วยเหลือครอบครัวของท่าน					
5.2 ท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านของท่านส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มี ความซื่อสัตย์หรือไม่คดโกง					
5.3 ท่านคิดว่าสมาชิกในหมู่บ้านมีความรับผิดชอบให้ความร่วมมือ และเข้าร่วม หากมีกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเกิดขึ้น					
5.4 ท่านรู้จักและรู้ข้อมูลการเงิน อาชีพ และ ลักษณะนิสัยของคนอื่นๆ ในหมู่บ้านมากนักน้อยเพียงใด					
5.5 ท่านเคยได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากเพื่อนบ้านในชุมชน หรือผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เมื่อท่านมีปัญหาทางการเงิน					

ประเด็นคำถามของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

คำถามเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่ม

1. มีวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการอย่างไร และแต่ละคนเคยดำรงตำแหน่งมาแล้วกี่สมัย
2. ระเบียบ ขั้นตอน ในการเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านมีอะไรบ้าง
3. การให้บริการของกองทุนหมู่บ้านนี้มีอะไรบ้าง
4. ขั้นตอนในการขอสินเชื่อของสมาชิกเป็นอย่างไร
5. กระบวนการพิจารณาการให้สินเชื่อเป็นอย่างไร มีความแตกต่างกันอย่างไรบ้างระหว่างเงินกู้ฉุกเฉินและเงินกู้ปกติ

คำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่ม

6. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เงินฝาก และอัตราของเงินปันผลของกลุ่มเป็นอย่างไร ทำไมถึงเลือกใช้ในอัตรานี้
7. จำนวนเงินกู้ที่ปล่อยกู้ออกไปแบ่งเป็นการกู้เพื่อไปใช้ในกิจการอะไรบ้าง คิดเป็นสัดส่วนเท่าไรของเงินกู้ทั้งหมด
8. มีกระบวนการติดตามการใช้เงินกู้ของสมาชิกหรือไม่อย่างไร
9. ปริมาณหนี้เสียที่เกิดขึ้นมีเป็นจำนวนเท่าไร
10. การผิดชำระหนี้ หรือการเกิดหนี้เสียมีสาเหตุจากอะไร และถ้าหากเกิดการผิดชำระหนี้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านแล้วจะมีวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างไร
11. ระเบียบในการจัดประชุมระหว่างสมาชิกและกลุ่มกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างไร

คำถามเกี่ยวกับการเข้าถึงสินเชื่อของสมาชิกกลุ่ม

12. สมาชิกส่วนใหญ่มีโอกาสในการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านหรือไม่
13. คนกลุ่มใดที่ไม่ได้สิทธิ์ในการกู้เงิน และทำไมถึงไม่พิจารณาให้เงินกู้ได้
14. ผลประโยชน์อื่นๆที่ได้จากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านนอกเหนือจากการได้กู้เงินแล้วมีอะไรบ้าง
15. กลุ่มคนจนในหมู่บ้านมีโอกาสได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหรือไม่
16. สมาชิกกองทุนสามารถเข้าถึงสถานะของกองทุนหมู่บ้านด้วยช่องทางใดบ้าง

คำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกองทุนหมู่บ้านและองค์กรอื่นๆภายในพื้นที่

17. ในหมู่บ้านมีองค์กรการเงินอื่นๆนอกเหนือไปจากกองทุนหมู่บ้าน เช่นกลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ การเกษตร ฯลฯ กี่กลุ่ม และมีสมาชิกในหมู่บ้านเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มเหล่านี้เป็นจำนวนเท่าใด
18. การปล่อยกู้ขององค์กรการเงินอื่นๆในหมู่บ้านให้แก่สมาชิกเมื่อเปรียบเทียบกับกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างไรบ้าง ทั้งขนาดของวงเงินกู้ เงื่อนไขในการกู้ และดอกเบี้ยในการกู้ยืม
19. การเข้ามาให้การสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอะไรบ้าง

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายพรเทพ กมลเพชร เกิดเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2529 ที่อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ระดับปริญญาตรี หลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้เข้าศึกษาต่อใน หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2554

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY